

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23: MJU14

Fiskeripolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om fiskeripolitiska åtgärder från allmänna motionstiden 2022/23, framför allt med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd, trålfiske, åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, fiskerikontroll, vattenbruk och fritidsfiske.

I betänkandet finns 36 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 110 yrkanden motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd.....	10
Trålfiske	28
Åtgärder för att främja svensk fiskerinäring.....	34
Fiskerikontroll	46
Vattenbruk.....	51
Övriga fiskeripolitiska åtgärder.....	62
Reservationer	69
1. Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. bestånden av sill och strömming, punkt 1 (S)	69
2. Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. bestånden av sill och strömming, punkt 1 (MP).....	69
3. Hållbara fiskekvoter, punkt 2 (SD).....	70
4. Hållbara fiskekvoter, punkt 2 (C)	71
5. Åtgärder för att bevara ålen, punkt 3 (SD)	72
6. Åtgärder för att bevara ålen, punkt 3 (V, MP).....	72
7. Åtgärder för att minska sälmaskens påverkan på bestånden, punkt 4 (SD)	73
8. Övriga artspecifika åtgärder, punkt 5 (SD).....	74
9. Utflyttning av trålgränsen, punkt 6 (V, MP).....	75
10. Utflyttning av trålgränsen, punkt 6 (C).....	75
11. Förbud mot bottentrålning, punkt 7 (C).....	76
12. Förbud mot bottentrålning, punkt 7 (MP).....	76
13. Begränsningar av trålfisket i övrigt, punkt 8 (S).....	77
14. Begränsningar av trålfisket i övrigt, punkt 8 (SD).....	78
15. Begränsningar av trålfisket i övrigt, punkt 8 (MP)	78
16. Selektiva redskap och alternativa fiskemetoder, punkt 9 (SD)	79
17. Selektiva redskap och alternativa fiskemetoder, punkt 9 (C)	80
18. Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, punkt 10 (S).....	80
19. Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, punkt 10 (SD)	81
20. Regelförenkling för svenskt yrkesfiske, punkt 11 (SD).....	82
21. Regelförenkling för svenskt yrkesfiske, punkt 11 (C)	82
22. Generationsväxling och nyrekrytering, punkt 12 (SD)	83
23. Generationsväxling och nyrekrytering, punkt 12 (C)	83
24. Systemen för fördelning av fiskemöjligheter, punkt 13 (SD).....	84
25. Systemen för fördelning av fiskemöjligheter, punkt 13 (C)	85
26. Överlåtbara ålfisketillstånd, punkt 14 (SD)	86
27. Fiskerikontroll, punkt 15 (SD).....	86
28. Fiskerikontroll, punkt 15 (MP).....	87
29. Regler och tillstånd, punkt 16 (SD)	87
30. Regler och tillstånd, punkt 16 (C).....	88
31. Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring, punkt 17 (SD)	90
32. Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring, punkt 17 (C).....	90

33. Övriga frågor om vattenbruk, punkt 18 (S)	91
34. Övriga frågor om vattenbruk, punkt 18 (SD).....	92
35. Övriga frågor om vattenbruk, punkt 18 (C).....	92
36. Fritidsfiske, punkt 20 (SD)	93
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	94
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	94

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd

1. Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. bestånden av sill och strömming

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:282 av Peder Björk och Peter Hedberg (båda S),

2022/23:442 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2022/23:473 av Linnéa Wickman (S),

2022/23:1497 av Lili André (KD) yrkande 1,

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 4 och 8,

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 27.5 och

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 30.2 och 31.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

2. Hållbara fiskekvoter

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 55 och

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (C)

3. Åtgärder för att bevara ålen

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2–4,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 35 och

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 39.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V, MP)

4. Åtgärder för att minska sälmaskens påverkan på bestånden

Riksdagen avslår motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7 och 9–11.

Reservation 7 (SD)

5. Övriga artspecifika åtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:808 av Ida Karkiainen och Fredrik Lundh Sammeli (båda S),

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 36 och

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 7.

Reservation 8 (SD)

*Trålfiske***6. Utflyttning av trålgränsen**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 58,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:1435 av Tomas Eneroth (S),

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 35 och

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 9 (V, MP)

Reservation 10 (C)

7. Förbud mot bottentrålning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 59 och

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 33.

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (MP)

8. Begränsningar av trålfisket i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:777 av Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M),

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkandena 1 och 7,

2022/23:1884 av Kerstin Lundgren m.fl. (C),

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 och

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 36.

Reservation 13 (S)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (MP)

9. Selektiva redskap och alternativa fiskemetoder

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 60,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21 och

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 6.

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (C)

*Åtgärder för att främja svensk fiskerinäring***10. Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 29,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13,

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkandena 5, 8 och 9,

2022/23:1999 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (SD)

11. Regelförenkling för svenskt yrkesfiske

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 54,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 1 och

2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 13.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (C)

12. Generationsväxling och nyrekrytering

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 61,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20,

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkandena 2–4 och

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (C)

13. Systemen för fördelning av fiskemöjligheter

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 56 och 57,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 12,

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 6,

2022/23:1582 av Roland Utbult (KD),

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 1 och 3 samt

2022/23:1944 av Sten Bergheden (M).

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (C)

14. Överlåtbara ålfisketillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:432 av Lars Johnsson m.fl. (M) yrkande 1,

2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 1 och

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 33.

Reservation 26 (SD)

Fiskerikontroll

15. Fiskerikontroll

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23,
2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 34 och
2022/23:2154 av Markus Wiechel m.fl. (SD).

Reservation 27 (SD)

Reservation 28 (MP)

Vattenbruk

16. Regler och tillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkandena 4 och 5,
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 49, 51 och 53,
2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 10,
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 25 och 27–30,
2022/23:1268 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda
SD) yrkande 2 och
2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 15.

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (C)

17. Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 50 och 52,
2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9 och
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26.

Reservation 31 (SD)

Reservation 32 (C)

18. Övriga frågor om vattenbruk

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:351 av Anders W Jonsson (C),
2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkandena 1–3 och 6,
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 48,
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 och
2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11.

Reservation 33 (S)

Reservation 34 (SD)

Reservation 35 (C)

Övriga fiskeripolitiska frågor

19. Fiskeri- och vattenbruksnäringen och marina vindkraftverk

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkande 8 och
2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 13.

20. Fritidsfiske

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 31,

2022/23:1107 av Magnus Berntsson (KD),

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 4 och

2022/23:1481 av Mattias Jonsson och Adnan Dibrani (båda S).

Reservation 36 (SD)

21. En nordisk strategi för fiske

Riksdagen avslår motion

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 5.

Stockholm den 4 maj 2023

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Marianne Fundahn (S) och Anders Karlsson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 106 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23. Motionsyrkandena handlar bl.a. åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd, trålfiske, åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, fiskerikontroll och vattenbruk.

Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Åtgärder för miljömässigt hållbara bestånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergripande åtgärder för hållbara bestånd, hållbara fiskekvoter, åtgärder för att bevara ålen, åtgärder för att minska sälmaskens påverkan på bestånden och övriga artspecifika åtgärder.

Jämför reservation 1 (S), 2 (MP), 3 (SD), 4 (C), 5 (SD), 6 (V, MP), 7 (SD) och 8 (SD).

Motionerna

Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. bestånden av sill och strömming

I kommittémotion 2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 27 i denna del anförs att fiskbestånden ska vara hållbara. Motionärerna pekar på att havens ekosystem är allvarligt hotade och att arbetet för ett hållbart fiske måste fortsätta.

Enligt partimotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 30 i denna del måste man låta ekosystemen i haven sätta gränserna för hur mycket fisk som får fångas, och det behöver därför införas en ekosystembaserad havsförvaltning. I samma motion yrkande 31 föreslås att subventioner som leder till överfiske omgående ska fasas ut.

I motion 2022/23:1497 av Lili André (KD) yrkande 1 föreslås att de för fisken viktigaste lekområdena ska stängas för fiske under hela lekperioderna.

Enligt motion 2022/23:282 av Peder Björk och Peter Hedberg (båda S) måste fler åtgärder för ett långsiktigt hållbart fiske och en bättre havsmiljö i Östersjön och Bottniska viken övervägas.

I motion 2022/23:442 av Susanne Nordström m.fl. (M) framhåller motionärerna behovet av att skyndsamt rädda fiskbestånden och det kustnära fisket i Östersjön.

Enligt motion 2022/23:473 av Linnéa Wickman (S) bör det övervägas fler åtgärder för ett hållbart fiske längs med ostkusten. Motionären pekar på en mycket oroande och akut situation för strömmingen, som har en central roll i ekosystemet.

Enligt motion 2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4 måste det vidtas effektiva åtgärder för att skydda strömmingen för att säkerställa att arten bibehålls i Östersjön. I samma motion yrkande 8 föreslås att det ska förberedas för ett totalt fiskestopp om andra åtgärder inte ger effekt när det gäller strömmingsbeståndet.

Hållbara fiskekvoter

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 55 framhåller motionärerna att Sverige måste verka för en mer restriktiv uppskattning av maximal hållbar avkastning (MSY) inför EU:s beslut om fiskekvoter för Östersjön.

Enligt kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 ska kvoterna i Östersjön och andra vatten anpassas till vad vetenskapen anser vara försvarbart. I yrkande 5 föreslås en fortsatt minskning av fångstkvoterna för sill och strömming jämfört med förra årets kvoter och då specifikt för östra Östersjön och Stockholms skärgård.

Åtgärder för att bevara ålen

Enligt kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 35 behöver möjligheterna att förstärka Ålfondens finansiering ses över.

Ett likalydande förslag finns i motion 2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 4. I den motionens yrkande 2 lämnas förslag om att på EU-nivå verka för åtgärder där de gör som störst nytta i syfte att låta beståndet av europeisk ål återhämta sig. Enligt yrkande 3 behöver det vidtas åtgärder för att underlätta för ålen att ta sig förbi vattenkraftverk.

I partimotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 39 föreslås att ålfisket ska förbjudas helt såväl i Sverige som inom EU.

Åtgärder för att minska sälmaskens påverkan på bestånden

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 framhåller motionärerna att det finns behov av att snarast vidta åtgärder för att begränsa spridningen av sälmask i Östersjön. I yrkande 9 lämnas förslag om att utreda behovet av mer forskning om överförandet av parasiter mellan säl och fisk. Enligt yrkande 10 bör det utredas om sälmaskens negativa effekter på svenskt yrkesfiske kan minskas. Vidare föreslås i yrkande 11 att det ska utredas om sälmasken påverkar olika fiskpopulationer i Östersjön.

Övriga artspecifika åtgärder

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 36 lämnas förslag om en återgång till 9 centimeter som minimimått för fångade flodkräftor.

Enligt motion 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 7 bör möjligheten att höja minimimåttet för havskräfta till det tidigare minimimåttet på 13 centimeter utredas.

Enligt motion 2022/23:808 av Ida Karkiainen och Fredrik Lundh Sammeli (båda S) behöver samförvaltningsmodellen av fisket i Bottenviken stärkas för att bevara siklöjan.

Kompletterande uppgifter

Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. av sill och strömming

De övergripande bestämmelserna om fiskeripolitiken framgår av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken m.m. (grundförordningen). Enligt artikel 2 ska den gemensamma fiskeripolitiken säkerställa att fiske- och vattenbruksverksamheterna är miljömässigt hållbara på lång sikt och förvaltas på ett sätt som är förenligt med målen om att uppnå nytta i ekonomiskt och socialt hänseende och sysselsättningshänseende samt att bidra till att trygga livsmedelsförsörjningen. Den gemensamma fiskeripolitiken ska tillämpa försiktighetsansatsen i fiskeriförvaltningen och säkerställa att de levande marina biologiska resurserna nyttjas på ett sådant sätt att populationerna av skördade arter återställs till och bevaras över nivåer som säkerställer en maximal hållbar avkastning (maximum sustainable yield, MSY)¹. Av bestämmelsen följer också bl.a. att den gemensamma fiskeripolitiken ska genomföra en ekosystemansats i fiskeriförvaltningen för att säkerställa att fiskeverksamhetens negativa inverkan på de marina ekosystemen minimeras. För att uppnå målet om bevarande och nyttjande ska unionen anta lämpliga bevarandeåtgärder, t.ex. fleråriga planer för vissa bestånd, fisken och områden (artikel 6–10). Dessa planer för EU:s fiskevatten är ett centralt verktyg i fiskeförvaltningen för att se till att fiskbestånden utnyttjas på ett hållbart sätt. De fleråriga planerna ska baseras på vetenskaplig, teknisk och ekonomisk rådgivning och ska innehålla bevarandeåtgärder för att återställa och bevara fiskbestånd över nivåer som kan ge MSY. Utöver planerna finns det ett antal andra verktyg som används inom fiskeförvaltningen. Exempel på detta är beslut om totalt tillåtna fångstmängder för bestånd som fördelas mellan länder som kvoter, tekniska bevarandeåtgärder (t.ex. minimistorlekar på tillåten fångst, utformning och användning av redskap samt stängda områden eller tidsperioder) och kontrollåtgärder. Sådana åtgärder beskrivs närmare under andra avsnitt i detta betänkande, se bl.a. Hållbara fiskekvoter och Fiskerikontroll.

Enligt Miljömålsberedningens betänkande Havet och människan (SOU 2020:83) innebär ekosystemansatsen att naturvärden bevaras och naturresurser nyttjas miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart, med målet att säkerställa att ekosystemen används inom sina gränser. Miljömålsberedningen bedömer att all förvaltning av fiskresurser ska vara ekosystembaserad och att en ekosystembaserad fiskförvaltning är en förutsättning för att uppfylla miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård och mål 14 i Agenda 2030. Beredningen föreslår därför att regeringen integrerar frågor om hållbar förvaltning av fiskresurserna med havsmiljöförvaltningen och att

¹ I artikel 4.1.7 i grundförordningen definieras MSY som det i teorin högsta balanserade genomsnittliga uttag som fortlöpande kan göras ur ett bestånd under rådande genomsnittliga miljöförhållanden utan att detta avsevärt påverkar fortplantningsprocessen.

Havs- och vattenmyndighetens instruktion ändras så att det framgår att myndigheten ska tillämpa en ekosystemansats samt att hållbar förvaltning av fiskresurserna integreras med havsmiljöarbetet. Miljömålsberedningens förslag och bedömningar bereds inom Regeringskansliet.

Enligt regleringsbrevet för 2023 ska Havs- och vattenmyndigheten redovisa hur myndigheten arbetar för att en ekosystembaserad fiskförvaltning ska vara en integrerad del i att uppfylla målen i havs- och vattenförvaltningen samt miljömålen.

Under 2016 infördes en flerårig plan för bestånden av torsk, sill och strömming och skarpsill i Östersjön och det fiske som nyttjar dessa bestånd². Planen syftar till att nå de mål som fastställts för den gemensamma fiskeripolitiken och framför allt målet om att nå och upprätthålla MSY för de bestånd som berörs av planen. Planen ska även bidra till att bl.a. eliminera utkast samt minimera inverkan på marina ekosystem. Baserat på vetenskaplig rådgivning fastställer planen mål för fiskeridödlighet (F) som intervall, med en övre och en undre gräns för de bestånd som forskarna kan ta fram en analytisk beståndsanalys för. För de bestånd som inte har en analytisk beståndsanalys ska fiskeridödlighet sättas enligt försiktighetsansatsen. Utöver intervall för fiskeridödlighet ger planen EU-kommissionen befogenhet att anta kompletterande bestämmelser genom s.k. delegerade akter inom vissa områden, bl.a. bevarandeåtgärder för rödspätta, skrubbskädda, piggvar och slätvar, genomförande av landningsskyldigheten samt tekniska åtgärder. Sådana delegerade akter baseras på gemensamma rekommendationer från de medlemsländer som direkt berörs av förvaltningen. I Östersjön sker detta inom ramen för det regionala samarbetet i Baltfish. Planen omfattar även vissa kontrollbestämmelser såsom förhandsanmälan, loggbok, utpekade hamnar och toleransmarginal.

Syftet med fredningstider är att öka skyddet av fisk under lek och lekvandring. Vanligtvis är fredningsperioder begränsade till vissa delar av året när skydd av fiskbestånden är motiverat, dvs. för arter som har en koncentrerad lekperiod och som inte leker året om. Havs- och vattenmyndigheten har beslutat om tider då det är förbjudet att i vissa områden i havet fiska bl.a. lax, öring, torsk, sik, hummer, hälleflundra, abborre, piggvar och gädda³.

Den 21 februari 2023 presenterade kommissionen det s.k. fiskepaketet, ett policypaket i fyra delar. I detta ingår bl.a. kommissionens meddelande Den gemensamma fiskeripolitiken i dag och i morgon: en pakt för fisket och haven för en hållbar, vetenskapsbaserad, innovativ och inkluderande fiskeförvaltning (COM(2023) 103). Syftet med meddelandet, fortsättningsvis kallat CFP-rapporten, är att rapportera om hur den gemensamma fiskeripolitiken fungerar och att fastställa en vision och en väg mot ett hållbart och resiliellt fiske i

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1139 av den 6 juli 2016 om upprättande av en flerårig plan för bestånden av torsk, sill/strömming och skarpsill i Östersjön och det fiske som nyttjar dessa bestånd, om ändring av rådets förordning (EG) nr 2187/2005 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1098/2007.

³ 3 kap. 2 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön (senaste lydelse HVMFS 2017:12).

framtiden. Kommissionen anför att det går att se konkreta framsteg mot ett mer hållbart fiske men konstaterar samtidigt att det krävs ytterligare framsteg och en höjning av ambitionsnivån för att fullt ut uppnå den gemensamma fiskeripolitikens mål för miljömässig hållbarhet. Kommissionen pekar bl.a. på att ekosystemansatsen måste stärkas genom bättre forskning som kan ta hänsyn till de marina ekosystemens hela sammanhang. Detta kommer enligt kommissionen att bidra till bedömningarna av huruvida man ska öka antalet bestånd som förvaltas inom ramen för fleråriga kvoter. Vidare anför kommissionen att bestånden, i de områden där principen om MSY har genomförts, har återhämtat sig och fångsterna och inkomsterna har ökat, samtidigt som de negativa effekterna på den marina miljön har minskat. Kommissionen pekar dock på behovet av ytterligare insatser och nämner bl.a. att de förbättringar som skett i Östersjön har backat på grund av andra påfrestningar på miljön och de marina ekosystemen. Kommissionen framhåller vikten av att fortsätta och påskynda arbetet med att återuppbygga och hålla fiskbestånden över nivåerna för MSY. Av CFP-rapporten framgår vidare att kommissionen kommer att inrikta insatserna under 2023 och 2024 på att utveckla vetenskaplig rådgivning till stöd för ekosystemansatsen i EU:s fiskeförvaltning, genom att styra dialogen med forskarsamhället och berörda parter.

CFP-rapporten kompletterar bl.a. den marina handlingsplanen som fastställer och rangordnar de konkreta åtgärder som krävs för att hantera specifika fiske-, miljö- och klimatutmaningar⁴. I CFP-rapporten uppmanar kommissionen medlemsstaterna att fullt ut och skyndsamt genomföra de åtgärder som beskrivs i den marina handlingsplanen. Handlingsplanen utgör en grund för hur man bättre kan tillämpa en ekosystembaserad fiskeriförvaltning och den syftar till att stärka den gemensamma fiskeripolitikens bidrag till EU:s miljömål och minska fiskeverksamhetens negativa inverkan på de marina ekosystemen, särskilt när det gäller störningar på havsbotten, bifångster av känsliga arter och effekter på marina näringsvävar.

Förhandlingar om förslagen i fiskepaketet kommer att fortsätta under våren och ambitionen är rådsslutsatser ska antas i slutet av juni 2023.

Av delmål 14.6 i Agenda 2030 framgår bl.a. att vissa former av fiske-subventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske ska förbjudas senast 2020. Vid Världshandelsorganisationens (WHO) ministerkonferens i juni 2022 ingick medlemmarna ett avtal som fastställer nya regler för att begränsa skadliga subventioner och skydda det globala fiskbeståndet (dnr WT/MIN(22)/33, WT/L/1144). Avtalet, som bl.a. innehåller bestämmelser om subventioner för fiske eller fiskerelaterad verksamhet i fråga om överfiskade bestånd, kommer att träda i kraft när det har ratificerats av minst två tredjedelar av organisationens medlemmar. Enligt uppgift från Regeringskansliet

⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. EU:s handlingsplan – Skydda och återställa marina ekosystem för ett hållbart och resiliellt fiske (COM(2023) 102).

(Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) pågår ratificeringsprocessen inom EU och ratificeringen planeras vara klar före årets sommaruppehåll.

Riksdagens tillkännagivande om översyn av förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd

I november 2021 riktade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, ett tillkännagivande till regeringen med följande innehåll (bet. 2021/22: MJU6, rskr. 2021/22:60–61):

Utskottet kan konstatera att flera av de kommersiellt viktigaste bestånden i Östersjön befinner sig på kritiskt låga nivåer, vilket vittnar om ett ekosystem i stor obalans. Utskottet vill i detta sammanhang understryka att sillens/strömmingens värde inte går att överskatta. Arten är den i särklass viktigaste för svenskt fiske i Östersjön, såväl värde- som volymmässigt, och har så varit i hundratals år. Arten är även helt avgörande för Östersjöns ekosystem eftersom bestånden utgör föda åt andra fiskar, fåglar och däggdjur. Hotet mot sill-/strömmingsbestånden är således ett hot mot hela havs- och skärgårdsmiljön. Därtill är hotet mot arten också ett hot mot det kustnära småskaliga sill-/strömmingsfisket, som är viktigt för att upprätthålla livskraftiga samhällen längs stora delar av Östersjökusten.

Utskottet noterar att Havs- och vattenmyndigheten helt nyligen redovisade ett förslag till uppdrag till ICES om framtida scenarier för Östersjön och dess fiskbestånd. Utskottet vill framhålla det som myndigheten konstaterar i denna del, nämligen att det trots flera existerande direktiv och strategier inte finns någon gemensam vision för förvaltningen av Östersjöns ekosystem som kan användas för att vägleda en ekosystembaserad förvaltning. Utskottet noterar även att Miljömålsberedningen har utrett möjligheter att utveckla den vetenskapliga rådgivningen. Utskottet kan konstatera att beredningen bl.a. föreslår att regeringen med stöd av ICES tar fram ett förslag till hur en samlad rådgivning för fiskeripolitikens mål för beståndsförvaltning, inklusive delbestånd, och de delar inom havsmiljödirektivets kvalitativa deskriptorer som berör fisk, kan utformas.

I likhet med Miljömålsberedningen bedömer utskottet att den nuvarande rådgivningen bygger på en alltför grov upplösning för vissa bestånd, inte minst i fråga om sill/strömmingsbestånden. Utskottet påminner om att den samlade rådgivningen oftast inte tar hänsyn till t.ex. samspillet mellan olika delbestånd och beståndet i stort, trots att forskningen i dag är tämligen enig om att sill/strömming består av många olika delbestånd. Utskottet påminner även om att forskningen under decennier har pekat på att det är viktigt med en förvaltning som ser fiskbestånden som en del av ekosystemen. Det har visat sig upprepade gånger att en enartsförvaltning som inte tar hänsyn till ekosystemeffekter inte fungerar. Att då fortsätta med den nuvarande förvaltningsplanen är enligt utskottets bedömning inte hållbart. Mot denna bakgrund vill utskottet framhålla den vetenskapliga utvecklingen och ny evidensbaserad kunskap om den biologiska interaktionen mellan olika fiskarter i Östersjön samt klarläggandet av att det finns flera genetiskt olika delbestånd av sill och strömming i Östersjön. Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringen ska verka för att en ny översyn av den gällande förvaltningsplanen för torsk, sill, strömming och skarpsill i Östersjön genomförs. Utskottet anser att regeringen ska begära att kommissionen tar fram kriterier för en reviderad plan för att på så sätt utveckla en mer lokalanpassad förvaltning. Denna plan ska ha sin utgångspunkt i ny

evidensbaserad kunskap om de olika fiskbestånden i Östersjön och deras biologiska interaktion. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen följande med anledning av tillkännagivandet:

I samband med förhandlingen 2016 inför beslut om en förvaltningsplan för torsk, sill/strömming och skarpsill verkade Sverige för, och fick gehör för, att inkludera en översynsklausul i EU-förordningen. Kommissionen presenterade sin första utvärderingsrapport i september 2020 och drar slutsatsen att den fleråriga planen utgör ett stabilt, långsiktigt instrument för genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken i Östersjön. Planen ska utvärderas vart femte år vilket innebär att nästa utvärdering förväntas 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

Hållbara fiskekvoter

De viktigaste fiskbestånden i EU förvaltas på EU-nivå genom bl.a. årliga fångstbegränsningar. Total tillåten fångstmängd (total allowable catch, TAC), även kallad fiskemöjlighet, är en fångstbegränsning uttryckt i ton eller antal som bestäms för de fiskbestånd som har högst kommersiellt värde. Kommissionen utarbetar förslag till TAC som bygger på vetenskapliga råd om tillståndet för beståndet. TAC beslutas årsvis i ministerrådet för jordbruk och fiske och fördelas till medlemsstaterna i form av fiskekvoter.

Det underlag som ligger till grund för kommissionens förslag till TAC kommer från rådgivande organ, i huvudsak från Internationella havsforskningsrådet (The International Council for the Exploration of the Sea, ICES) och EU:s vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommitté för fiskerinäringen (STECF). ICES samordnar havs- och fiskeriforskning, koordinerar undersökningar, förvaltar internationella databaser, utför analyser och tillhandahåller expertkunskap. I Sverige har Havs- och vattenmyndigheten en utpekad roll att i samråd med Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Klimat- och näringslivsdepartementet ha hand om det fortlöpande operativa arbetet inom ICES.

Som tidigare redovisats ska den gemensamma fiskeripolitiken tillämpa försiktighetsansatsen i fiskförvaltningen och säkerställa att de levande marina biologiska resurserna nyttjas på ett sådant sätt att populationerna av skördade arter återställs till och bevaras över nivåer som säkerställer MSY. MSY tillämpas brett inom fiskeriförvaltningen i EU. MSY används som en modell för att beräkna det högsta uttaget, dvs. fångsten, som kan göras från ett bestånd samtidigt som man lämnar kvar tillräckligt med fisk för att beståndet ska utvecklas hållbart. För att kunna kalkylera MSY och besluta om TAC krävs bl.a. tillförlitliga data. Ett centralt underlag för ICES rekommendationer är de enskilda ländernas insamling och rapportering av data inom EU:s ramverk för insamling av data (data collection framework, DCF). Syftet med DCF är att förvalta fisk och fiske för att kunna göra uppskattningar av hur mycket fisk som finns i olika havsområden och hur de kan fiskas på ett hållbart sätt. Havs-

och vattenmyndigheten är ansvarig myndighet för Sveriges nationella datainsamlingsprogram på fiskeområdet. Det är Institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU Aqua) som, på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten, utför de största delarna av programmet, vilket innefattar datainsamling genom trålundersökningar, provtagningar ombord på fiskefartyg och på landad fångst i hamnar samt analys och bearbetning av data.

I oktober 2022 beslutade ministerrådet för jordbruk och fiske om kvoter för fisket i Östersjön under 2023. I likhet med tidigare år kommer det att vara förbjudet att bedriva riktat yrkesfiske efter torsk i hela Östersjön, riktat yrkesfiske efter sill i västra Östersjön samt riktat yrkesfiske efter lax söder om Åland. Beslutet innebär också ett fortsatt skydd av torskens lek med fiskestopp i västra och östra Östersjön även under 2023. Fiskemöjligheterna för sill och strömming i Bottniska viken och centrala Östersjön fastställs under de nivåer som bedöms ge MSY. Det innebär i sin tur en sänkning av tillgängliga fiskemöjligheter i Bottniska viken, men en ökning av tillgängliga fiskemöjligheter för centrala Östersjön jämfört med föregående år och över den nivå som var kommissionens ursprungliga förslag. När det gäller sill och strömming i Bottniska viken och centrala Östersjön har ministerrådet antagit ett uttalande där EU-kommissionen åtar sig att tillsammans med medlemsländerna och ICES förbättra kunskapsläget om ålders- och storleksstruktur för dessa bestånd. ICES ska också undersöka orsakssamband och identifiera möjliga åtgärder vad gäller den låga förekomsten av stor strömming som har observerats, något som Havs- och vattenmyndigheten redan arbetar med på nationell nivå.

Åtgärder för att bevara ålen

Den europeiska ålen utgör ett enda bestånd, och dess utbredningsområde sträcker sig över stora delar av Europa. Rekryteringen av ål har under de senaste 50 åren minskat med 90–95 procent och ligger fortfarande på en kritiskt låg nivå, mycket långt ifrån nivåer som skulle indikera ett hållbart bestånd. Ålbeståndet har bedömts som akut hotat och den europeiska ålen är sedan 2009 upptagen på Citeskonventionens⁵ lista över utrotningshotade arter.

Ålen är en kommersiellt fiskad men inte kvoterad art. De nu gällande bestämmelserna om ålfiske har sin grund i EU:s ålförordning⁶. Enligt artikel 2 i förordningen ska medlemsstaterna upprätta nationella planer för förvaltning av ålbeståndet med den långsiktiga målsättningen att uppnå ett bestånd av utvandrande blankål som motsvarar 40 procent av den blankål som skulle kunna produceras i ett bestånd som är opåverkat av människan. Sveriges nationella förvaltningsplan för ål godkändes av kommissionen i oktober 2009. Planen bygger på fyra typer av åtgärder: reducera fiskets påverkan, minska påverkan av vattenkraften, stödutsättningar av ålyngel samt ökad kontroll och

⁵ Konventionen för reglering av handeln med vissa utrotningshotade vilda djur och växter, Washington, den 3 mars 1973.

⁶ Rådets förordning (EG) nr 1100/2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål.

tillsyn. Planen är adaptiv, vilket innebär att åtgärderna kan komma att justeras efter behov. En utvärdering av genomförda åtgärder ska enligt artikel 9 i EU:s ålförordning rapporteras till EU-kommissionen vart tredje år, och Sverige lämnade in den senaste rapporten i augusti 2021.

Som en del av den nationella ålförvaltningsplanen råder det sedan den 1 maj 2007 generellt förbud för ålfiske i Sverige, i havet och i större delen av de svenska sötvattensområdena. Ålfiskeförbudet är inte tidsbegränsat. Det finns dock vissa begränsade möjligheter att få tillstånd för yrkesmässigt fiske av ål (se närmare under avsnittet Överlåtbara ålfisketillstånd). Den restriktiva tillståndsgivningen för ålfiske kombineras med nationella bestämmelser om minimimått på den ål som får fiskas och redskapsbestämmelser för fasta och rörliga redskap⁷. Därtill har fiskesäsongens längd reducerats såväl i insjöar som vid kusten.

EU:s ministerråd har under de senaste åren, i samband med det årliga beslutet om nya fiskekvoter, även beslutat att varje medlemsland ska införa en förbudsperiod för att fiska ål i havet. Villkoren för bestämmelsernas tillämpning har delvis skilt sig åt mellan åren, och under 2022 omfattade förbudsperioden tre månader. Vid ministerrådsmötet i december 2022 enades ministrarna om att förlänga fredningstiden för allt kommersiellt ålfiske till sex månader i marina vatten och angränsande bräckta vatten i Nordostatlanten, Östersjön och Medelhavet på ett differentierat sätt för att ta hänsyn till olika vandringsperioder i olika havsområden. Medlemsländerna kommer därför att kunna anpassa fredningstiden för olika fiskeområden för att ta hänsyn till deras särdrag samt ålens tidsmässiga och geografiska vandringsmönster i varje livsstadium (glasål respektive blankål). Förbudsperioden omfattar all form av fiskeaktivitet efter ål, vilket innebär att det är förbjudet att sumpå ål under förbudsperioden. Vidare enades ministerrådet om att förbjuda allt fritidsfiske av ål i havet under 2023 i hela EU (fritidsfiske av ål har varit förbjudet i Sverige sedan 2007). Efter remissbehandling har Havs- och vattenmyndigheten beslutat att förbudsperioden ska vara den 1 oktober 2023 till den 31 mars 2024. Beslutet innebär att fiske efter ål i havet inte får bedrivas under denna period⁸.

I maj 2022 fick Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) ett regeringsuppdrag att göra en internationell utvärdering av om de åtgärder som hittills har genomförts i den svenska förvaltningsplanen kan säkerställa att Sverige långsiktigt kan nå målen i ålförordningen. I utvärderingen ska både påverkan från fiske och påverkan som inte är fiskerirelaterad beaktas. I uppdraget kommer ett antal forskare att anlitas till en oberoende vetenskaplig panel för att utvärdera de svenska åtgärderna och forskningsinsatserna och se om dessa i tillräckligt hög grad fångat in hela

⁷ 3 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön och bilaga 10 i föreskriften, senast ändrad genom HVMFS 2023:1.

⁸ Bilaga 10 i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön, senast ändrad genom HVMFS 2023:1.

kunskapsbehovet. Uppdraget ska rapporteras till regeringen senast den 31 december 2024.

Havs- och vattenmyndigheten har fått ett regeringsuppdrag om att inrätta ett frivilligt program för uppköp av ålfiskefångster för nedtransport och utsättning av blankål nedströms kraftverk. Enligt myndighetens regleringsbrev för 2023 får 6 miljoner kronor användas till programmet och bidrag får lämnas till Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) för arbete med utvärdering och forskningsinsatser som effektiviserar genomförandet av programmet (villkor för anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö, anslagspost 2.12).

Enligt regleringsbrevet för 2023 ska Havs- och vattenmyndigheten redovisa hur myndigheten i det svenska genomförandet av nationell och EU-reglerad förvaltning av ål säkerställt att alla åtgärder genomförts så att skyddet av beståndet prioriteras utöver det frivilliga programmet för uppköp av ålfiskefångster.

Stödutsättning av ål görs enligt SLU Aqua av flera aktörer. Utsättningen finansieras av staten, Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF), vattenkraftsbolag, fiskevårdsföreningar, privatpersoner m.fl.

Ålfonden är en ideell förening som bildades 2007 av ålfiskare, ålagillesarrangörer och ålrökare. Ålfondens syfte är att främja tillväxten av ålbeståndet i främst de svenska vattnen i Östersjön och att tillvarata ålens intresse gentemot utfiskning. Ålfonden arbetar också för att även kraftverksindustrin m.fl. ska ta del av ansvaret för den minskade tillgången av ål i svenska vatten. Ålfondens medlemmar avsätter medel för utsättning av ål i de svenska åarna och varje gäst som besöker ett ålagille köper en "utsättningsrätt" på tio nya utsättningsålar. År 2008 sattes det ut utsättningsålar för ca 400 000 kronor. Ålfonden verkar för ett bevarande av det småskaliga fisket och de kunskaper och redskap som behövs för att även kommande generationer ska kunna uppleva Ålakusten och ålagillen i ålabodarna utmed Ålakusten.

Riksdagens tillkännagivande om vattenkraftens betydelse för hotade arter

På förslag av miljö- och jordbruksutskottet beslutade riksdagen i november 2021 om ett tillkännagivande till regeringen. Tillkännagivandet handlade om initiativ för att få bättre kunskapsunderlag om vattenkraftens ekologiska betydelse och passagelösningar samt för fler åtgärder i fråga om vattenkraftverkens påverkan på hotade arter (bet. 2021/22:MJU6, rskr. 2021/22:60–61). I betänkandet anförde utskottet följande:

Utskottet noterar att hoten mot Östersjöns fiskbestånd är många. Vid sidan av ett hårt fisketryck pressas bestånden även av effekterna av bl.a. klimatförändringarna, miljögifter och övergödning. En ytterligare negativ påverkan härstammar från vattenkraftverken och de vandringshinder som dessa utgör. Fiskens vandringsvägar har i många vattendrag påverkats negativt genom dämning eftersom detta försämrar fiskens rekryteringshabitat. Detta har i sin tur minskat, och i vissa fall slagit ut, lokala bestånd. Eftersom ytan av lämpliga reproduktionsområden längs

kusten är mycket liten relativt tillgången på vuxna fiskars habitat, är mängden lek- och uppväxtområden en grundläggande faktor som påverkar mängden vuxen fisk. Utskottet bedömer att kunskapsläget om vattenkraftverkens påverkan på hotade bestånd bör utvecklas för att tydliggöra vattenkraftens ekologiska betydelse och vad som krävs för att göra den miljömässigt mer hållbar i framtiden. Samtidigt som kunskapsläget kontinuerligt förbättras bedömer utskottet att det finns flera kunskapsluckor som man bör ta itu med, t.ex. i fråga om passagelösningar. Regeringen bör därför ta initiativ för bättre kunskapsunderlag samt ökade åtgärder i fråga om vattenkraftverkens påverkan på hotade arter, inte minst den akut hotade ålen. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen följande med anledning av tillkännagivandet:

Den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften (M2019/01769) syftar till att få en samordnad prövning med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel i enlighet med propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243). Genomförandet av den nationella planen och utfallet av de enskilda prövningarna förväntas leda till bl.a. ökade åtgärder i fråga om vattenkraftens påverkan på hotade arter. Den 9 juni 2022 uppdrog regeringen åt Havs- och vattenmyndigheten att tillsammans med Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor (M2022/01242). Syftet är att kunna bedöma huruvida genomförandet av den nationella planen för moderna miljövillkor och utfallet av de enskilda prövningarna leder till att syftet med planen nås, det vill säga att få en samordnad prövning med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel i enlighet med propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243). Resultatet av uppföljningen och en analys av resultatet ska redovisas första gången senast den 1 februari 2023 och andra gången senast den 1 december 2023. Därefter tar regeringen förnyad ställning till tidpunkter för redovisning. Punkten är inte slutbehandlad.

Riksdagens tillkännagivande om en samlad utvärdering av medlemsstaternas ålförvaltningsplaner

I mars 2022 riktade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, ett tillkännagivande till regeringen med följande innehåll (bet. 2021/22:MJU17, rskr. 2021/22:189):

Såväl nuvarande som tidigare utskott har vid upprepade tillfällen berett förslag om åtgärder för att värna den utrotningshotade ålen. Utskottet har vid samtliga dessa tillfällen varit mycket tydlig med att det krävs kraftfulla åtgärder för att beståndet ska ges möjlighet att återhämta sig. Utskottet konstaterar att trots det stora antalet åtgärder som vidtagits är beståndssituationen fortsatt mycket kritisk vilket skickar en tydlig signal om att åtgärdsarbetet måste ses över. Utskottet noterar i sammanhanget att medlemsstaterna regelbundet rapporterar till kommissionen om hur åtgärdsarbetet inom ramen för de nationella ålförvaltningsplanerna fortgår. Enligt kommissionens senaste utvärdering av ålförvaltningen har det gjorts framsteg men det finns stora olikheter i medlemsstaternas rapportering. I utvärderingen konstateras det även att den samlade fiskerirelaterade dödligheten har minskat i EU:s vatten samtidigt som fisket efter ål har ökat

i vissa medlemsstater. Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringen ska verka för en samlad utvärdering av de nationella ålförvaltningsplanerna samt för en gemensam åtgärdsplan som kraftigt minskar ålfisket i EU. Åtgärderna krävs inte bara för att rädda den europeiska ålen utan även för att säkerställa att svenska fiskare har lika konkurrensvillkor som sina europeiska motsvarigheter. Det råder ett generellt ålfiskeförbud i Sverige sedan 2007, och ålfisket i Östersjön har endast marginell påverkan på beståndet. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

I skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen följande med anledning av tillkännagivandet:

Såväl de nationella ålförvaltningsplanerna som rådets förordning (EG) nr 1100/2007 av den 18 september 2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål har utvärderats. Internationella havsforskningsrådet (ICES) konstaterade 2013 (special request 2013) att flera länder inte rapporterat all efterfrågad data (dock inte Sverige) varpå bidraget till beståndets återhämtning är omöjligt att uppskatta på internationell nivå. Det medför att det även är svårt att utvärdera åtgärderna individuellt och i ett sammanhang. Europeiska kommissionen lät göra en andra extern utvärdering av förordningen som publicerades som ett ”Commission staff working document” i februari 2020 (SWD[2020] 36 final). Någon revidering av förordningen till följd av utvärderingen har kommissionen ännu inte föreslagit. Regeringen har i olika sammanhang, bl.a. vid jordbruks- och fiskerådet i december 2022, påtalat att förordningen bör revideras. Punkten är inte slutbehandlad.

Åtgärder för att minska sälmaskens påverkan på bestånden

Gråsäl är slutvärd för vissa parasitära rundmaskar, bl.a. sälmask (även kallad torskmask). Vuxenstadiet av dessa rundmaskar lever i sälarnas magsystem och sprids genom sälarnas avföring. Parasiternas livscykel omfattar ett flertal organismer vilka fungerar som mellanvärdar, däribland olika fiskarter. Studier på torsk i Östersjön har visat att förekomsten av parasiter i torskens lever har ökat markant de senaste åren. Den ökade förekomsten av gråsäl har lyfts fram som en orsak till detta och därmed även som en bidragande orsak till den dåliga tillväxt och hälsa hos torsk som ses i delar av Östersjön. Samtidigt är det, enligt både Havsmiljöinstitutet och Havs- och vattenmyndigheten, svårt att avgöra om parasiterna är skälet till torskens dåliga hälsa eller om det snarare är så att torskens dåliga hälsa gör den mindre motståndskraftig mot av parasiten. Enligt Havs- och vattenmyndigheten behövs fortsatta undersökningar för att utreda vad som driver utbredningen av bl.a. sälmask och om olika bestånd av torsk är mer eller mindre infekterade. De ekonomiska konsekvenserna av torsk som är infekterad med parasiter är svåra att beräkna men uppstår främst för fiskare i Skåne och Blekinge.

Havs- och vattenmyndigheten fick i juli 2019 i uppdrag av regeringen att, tillsammans med Naturvårdsverket, föreslå åtgärder för att skydda bestånden av torsk (utöver sådana som är fiskerelaterade). Åtgärdsförslagen redovisades till regeringen i juni 2020 i promemorian Förslag till åtgärder för att skydda bestånden av torsk (dnr 2743-19). I promemorian konstaterar Havs- och vattenmyndigheten att bilden av vad som kan bidra till en återhämtning av

torsk i svenska vatten är komplex, och det saknas enligt myndigheten fortfarande kunskap om en del orsakssamband. Enligt myndigheten pågår det redan lokala försök för att begränsa antalet sälar, men eftersom åtgärdens effekter för torsken och ekosystemen ännu är oklara behövs ytterligare försök och utvärdering för att undersöka detta.

Den 2 december 2020 svarade dåvarande landsbygghuvudminister Jennie Nilsson på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:577) och anförde bl.a. följande:

Runar Filper har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att begränsa spridningen av sälmask i Östersjön.

[...] torsk fångad norr om Öland sällan har mask i filéerna, medan det i södra Östersjön och längs västkusten är vanligt förekommande. Orsakerna till denna variation är dock inte kända. I södra Östersjön finns ett tydligt samband mellan närheten till en sälkoloni och infektion i fisk. Längre norrut i Östersjön verkar förekomsten av sälmasken vara beroende av andra faktorer än sälpopulationens storlek. Undersökningar och provtagningar pågår för att förbättra kunskapsunderlaget.

— — —

Regeringen beslutade 2019 om en ändring i jaktförordningen (1987:905) som möjliggör för Naturvårdsverket att besluta om licensjakt på gråsäl. I samband med att myndigheterna beslutade om licensjakt på gråsäl fick myndigheterna i uppdrag att genomföra en vetenskaplig utvärdering av effekterna av jakten ur ett ekosystemperspektiv. Myndigheterna ska därtill föreslå åtgärder, utöver sådana som är fiskerelaterade, för att skydda bestånden av torsk. Havs- och vattenmyndigheten har levererat en delredovisning av sitt uppdrag som omfattar flera förslag på åtgärder för att skydda bestånden av torsk vilka för närvarande analyseras i Regeringskansliet.

Det är viktigt med ett helhetsgrepp för Östersjöns ekosystem så att torskbestånden kan återhämta sig och möjliggöra ett långsiktigt miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart yrkesfiske.

Den 13 april 2022 beslutade Naturvårdsverket om licensjakt på 2 000 gråsäl i enlighet med de villkor som anges i beslutet, bl.a. att jakten fick bedrivas under perioderna 20 april–20 maj 2022 och den 6 juni 2022–15 januari 2023 i vissa angivna län samt att fällda gråsäl så långt som möjligt ska bärgas för att det ska kunna tas prover på sammanlagt 100 sälar från olika områden. Naturvårdsverket beslutade samma dag om licensjakt på 730 knubbsäl. Av de villkor som följer av beslutet framgår bl.a. att jakten fick bedrivas under perioderna den 20 april–20 maj 2022 och den 1 september 2022–19 april 2023 i de län som anges i beslutet samt att ett visst antal av de bärgade knubbsälarna ska provtas på visst sätt.

Övriga artspecifika åtgärder

Flodkräftan är klassad som akut hotad i Artdatabankens nationella rödlista och arten är även listad i EU:s art- och habitatdirektiv⁹, vilket innebär att Sverige

⁹ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

har ett nationellt ansvar för att förvalta beståndet. Enligt Havs- och vattenmyndigheten behövs det åtgärder för att säkra livsmiljöer åt de flodkräftor som finns kvar. Ett hållbart fiske av flodkräfta utgör enligt myndigheten inte ett hot mot arten utan kan tvärtom öka intresset av att skydda den. De nationella regler som i första hand har betydelse för skyddet av flodkräftan finns i artskyddsförordningen (2007:845) och i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen. När det gäller fiske av kräftor finns det sedan 1994 ingen allmän reglering annat än i de fem stora sjöarna och de vattendrag som står i förbindelse med dessa sjöar till det första definitiva vandringshindret. Av 2 kap. 15 § Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena framgår att ett minimimått på 10 centimeter gäller för fångade flodkräftor, och denna regel gäller på såväl enskilt som allmänt vatten i de fem stora sjöarna. Flodkräftor som är mindre än så måste genast släppas tillbaka i vattnet.

Havskräftor omfattas sedan den 1 januari 2016 av landningsskyldigheten, dvs. att all fisk som fångas och omfattas av fångstbegränsningar ska tas ombord, landas och avräknas mot kvoten. Regelverket tillåter dock utkast när det finns vetenskapliga belägg för en hög överlevnadsgrad, vilket anses vara fallet när man fiskar med tinor och vissa slags trålar. Vid utkast av havskräfta som fångats på detta sätt ska den frisläppas hel, omedelbart och i det område där den har fångats¹⁰. Före införandet av landningsskyldigheten uppgick minsta landningsstorlek för havskräftor till 13 centimeter, men eftersom måttet var högt satt i relation till storleken på de kräftor som fångades gav det upphov till höga utkastnivåer. I och med införandet av landningsskyldigheten ersattes måttet minsta landningsstorlek av måttet minsta referensstorlek för bevarande. För havskräfta är detta 10,5 centimeter (Skagerrak och Kattegatt) respektive 8,5 centimeter (Nordsjön)¹¹.

Som svar på en interpellation (ip. 2014/15:752) i september 2015 tydliggjorde dåvarande landsbygdsminister Sven-Erik Bucht att Sverige inte självt kan fastställa vilken referensstorlek som ska vara rådande. Han framhöll också att regeringens utgångspunkt i förhandlingarna om minsta referensstorlek var att behålla det tidigare minimimåttet på 13 centimeter för att undvika en negativ påverkan på beståndet och för att säkerställa prisbilden och lönsamheten för de svenska kräftfiskarna.

När det gäller siklöjan är denna art inte kvoterad av EU utan förvaltas nationellt, och trålfisket av siklöja regleras med ett särskilt trålfisketillstånd. Inför varje års fiske beställer Havs- och vattenmyndigheten en biologisk rådgivning från SLU Aqua som ligger till grund för myndighetens beslut om tillstånd. Fisket efter siklöja regleras också genom områdes-, redskaps- och

¹⁰ Artikel 15 i grundförordningen och artikel 3 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/2014 av den 21 augusti 2020 om fastställande av närmare bestämmelser för genomförandet av landningsskyldigheten för vissa fisker i Nordsjön för perioden 2021–2023.

¹¹ Artikel 13 och bilagorna IV och V del A i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1241 av den 20 juni 2019 om bevarande av fiskeresurserna och skydd av marina ekosystem genom tekniska åtgärder m.m. Havs- och vattenmyndigheten har uppgett att innehållet i bilaga V innebär att totallängden 10,5 centimeter gäller för Skagerrak och Kattegatt medan totallängden 8,5 centimeter gäller för Nordsjön.

tidsbegränsningar som, efter samråd med fiskets organisationer inom ramen för en samförvaltning, anges som villkor i tillstånden. Varje år sker en dialog mellan fiskets organisationer, SLU Aqua och Havs- och vattenmyndigheten efter att den biologiska rådgivningen har levererats. Mot bakgrund av rådgivningen diskuteras vilka anpassningar som behöver vidtas på kort och lång sikt utifrån sikløjans beståndsutveckling.

Utskottets ställningstagande

Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. bestånden av sill och strömming

Inledningsvis vill utskottet framhålla att den gemensamma fiskeripolitiken ska tillämpa försiktighetsansatsen i fiskeförvaltningen och säkerställa att de levande marina biologiska resurserna nyttjas på ett sådant sätt att populationerna av skördade arter återställs till och bevaras över nivåer som säkerställer en maximal hållbar avkastning. Den gemensamma fiskeripolitiken ska vidare genomföra en ekosystemansats i fiskeriförvaltningen för att säkerställa att fiskets negativa inverkan på de marina ekosystemen minimeras. Utskottet noterar i detta sammanhang att kommissionen, i den nyligen presenterade CPF-rapporten, pekar på att ekosystemansatsen måste stärkas genom bättre forskning som kan ta hänsyn till de marina ekosystemens hela sammanhang. Utskottet delar denna bedömning och välkomnar därför att kommissionen aviserar att den kommer att inrikta insatserna under 2023 och 2024 på att utveckla den vetenskapliga rådgivningen i frågan. Det är enligt utskottet också positivt att kommissionen uppmanar medlemsstaterna att skyndsamt vidta de åtgärder som beskrivs i den marina handlingsplan som ingår i det s.k. fiskepaketet. På ett nationellt plan välkomnar utskottet att Havs- och vattenmyndigheten sedan några år tillbaka, i det årliga regleringsbrevet, får i uppdrag av regeringen att redogöra för hur myndigheten arbetar för att en ekosystembaserad fiskförvaltning ska vara en del av havsmiljöarbetet. Utskottet bedömer att detta återkommande regeringsuppdrag bekräftar att frågan är prioriterad.

Vidare kan utskottet konstatera att flera av de kommersiellt viktigaste bestånden i Östersjön befinner sig på kritiskt låga nivåer, vilket vittnar om ett ekosystem i stor obalans. Utskottet vill i detta sammanhang understryka att sillens och strömmingens värde inte går att överskatta eftersom arten är den i särklass viktigaste för svenskt fiske i Östersjön, såväl värde- som volymmässigt. Sillen och strömmingen är även helt avgörande för Östersjöns ekosystem eftersom bestånden utgör föda åt andra fiskar, fåglar och däggdjur. Hotet mot sill- och strömmingsbestånden är således ett hot mot hela havs- och skärgårdsmiljön inklusive mot det kustnära småskaliga sill- och strömmingsfisket, som är viktigt för att upprätthålla livskraftiga samhällen längs stora delar av Östersjökusten. Riksdagen riktade under hösten 2021 ett tillkännagivande till regeringen om att förvaltningsplanen för Östersjöns fiskbestånd måste ses över, baserat på ny vetenskaplig kunskap om Östersjöns olika

fiskbestånd och deras biologiska interaktion. Utskottet noterar att regeringen har rapporterat att förvaltningsplanen förväntas utvärderas under 2024 och att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Sammanfattningsvis vill utskottet framhålla att arbetet för hållbara fiskbestånd måste fortsätta med oförminskad styrka genom ett brett spektrum av insatser, och utskottet kommer att noga följa det arbete som pågår. Med hänvisning till pågående och aviserade åtgärder ger det som efterfrågas i motionerna för närvarande inte anledning till några åtgärder från utskottets sida. Därmed föreslås att motionerna 2022/23:282 (S), 2022/23:442 (M), 2022/23:473 (S), 2022/23:1888 (C) yrkandena 4 och 8, 2022/23:2073 (S) yrkande 27 i denna del och 2022/23:2110 (MP) yrkande 30 i denna del avslås.

När det gäller frågan om subventioner är det enligt utskottet glädjande att WHO:s ministerkonferens har träffat ett avtal om regler som syftar till att begränsa skadliga subventioner och skydda det globala fiskbeståndet mot överfiske. Utskottet konstaterar att processen för att ratificera avtalet pågår, och eftersom yrkande 31 i motion 2022/23:2110 (MP) därmed i huvudsak måste anses vara tillgodosett föreslår utskottet att det lämnas utan åtgärd.

I fråga om fredningstider och fredningsområden konstaterar utskottet att Havs- och vattenmyndigheten genom föreskrifter redan har inrättat ett stort antal områden där det under vissa perioder inte är tillåtet att fiska efter vissa arter med anledning av fiskens lek och lekvandring. Utskottet har förtroende för att myndigheten löpande ser över dessa föreskrifter och förändrar dem vid behov. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motion 2022/23:1497 (KD) yrkande 1 avslås.

Hållbara fiskekvoter

Utskottet vill inleda med att framhålla att den i särklass viktigaste mekanismen inom den gemensamma fiskeripolitiken när det gäller fiskbeståndens förvaltning är rådets årliga beslut om fångstbegränsningar (TAC) och fördelningen av fiskekvoter. I likhet med tidigare mandatperioder råder det bred enighet i utskottet om att den maximalt hållbara avkastningen (MSY) och TAC måste kalkyleras och fastställas utifrån vetenskapliga rekommendationer och att försiktighetsprincipen ska tillämpas om det inte finns tillräcklig kunskap om beståndssituationen. Utskottet är samtidigt väl medvetet om att kvaliteten på ICES rekommendationer beror på det kunskapsunderlag som ICES har till sitt förfogande. Det är i detta sammanhang därför glädjande att rådet, i samband med förhandlingarna och beslutet om fångstmöjligheter för 2023, antog ett uttalande om att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna och ICES ska förbättra kunskapsläget när det gäller ålders- och storleksstruktur för bestånden av sill och strömming i Bottniska viken och centrala Östersjön. När det gäller den låga förekomsten av stor strömming ska ICES också undersöka orsakssamband och identifiera möjliga åtgärder. Utskottet kommer att följa detta arbete med förhoppningen att det ska bidra till ett förbättrat kunskapsunderlag och därmed mer träffsäkra uppskattningar

av MSY och, i förlängningen, beslut om TAC. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2022/23:843 (C) yrkande 55 och 2022/23:969 (SD) yrkandena 4 och 5 lämnas utan åtgärd.

Åtgärder för att bevara ålen

Utskottet kan konstatera att beståndet av den europeiska ålen befinner sig på en kritiskt låg nivå och att arten bedöms som akut hotad. Det behövs därför kraftfulla åtgärder för att beståndet ska tillåtas återhämta sig. Som redovisas ovan ska varje medlemsstat i EU upprätta nationella planer för förvaltningen av ålbeståndet och regelbundet utvärdera vidtagna åtgärder och lämna en rapport till kommissionen. I detta sammanhang noterar utskottet att Formas har ett pågående regeringsuppdrag om att genomföra en internationell utvärdering av om de åtgärder som hittills genomförts i den svenska förvaltningsplanen kan säkerställa att Sverige långsiktigt kan nå de mål som anges i EU:s ålförordning.

Vidare har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om att verka för en samlad utvärdering av medlemsstaternas nationella planer, bl.a. mot bakgrund av att det finns stora olikheter i medlemsstaternas rapportering. Enligt tillkännagivandet ska regeringen också driva frågan om en gemensam handlingsplan som kraftigt minskar ålfisket inom hela EU. Regeringen har lämnat en redovisning av beredningen till riksdagen och anfört att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. Av redovisningen framgår bl.a. att regeringen vid ministerrådsmötet i december 2022 betonade att EU:s ålförordning behöver revideras. Utskottet instämmer i detta och välkomnar att frågan har lyfts i rådet.

Som också redovisats ovan enades jordbruks- och fiskeministerna vid rådsmötet i december 2022 om att dels förbjuda allt fritidsfiske av ål inom hela EU under 2023, dels förlänga fredningstiden för allt kommersiellt ålfiske till sex månader i stället för de tre månader som gällt tidigare år. Dessa beslut är enligt utskottet mycket välkomna.

Sammanfattningsvis anser utskottet att samtliga de åtgärder som nu beskrivits utgör värdefulla steg i riktning mot en hållbar förvaltning av ålbeståndet. Utskottet vill dock samtidigt betona vikten av att arbetet inte avstannar och att frågan fortsätter att vara högt prioriterad såväl inom EU som på nationell nivå. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2022/23:798 (SD) yrkande 2 och 2022/23:2110 (MP) yrkande 39 avslås.

I fråga om åtgärder för att underlätta för ålen att ta sig förbi vattenkraftverk noterar utskottet att Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att inrätta ett program för uppköp av ålfiskefångster för utsättning nedströms kraftverk och att det har avsatts medel i budgeten för 2023 som får användas till programmet och till bidrag till SLU för att utvärdera och utveckla programmet. Utskottet kan vidare konstatera att riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om vattenkraftens påverkan på hotade arter. Regeringen har redovisat vilka insatser som pågår med anledning av

tillkännagivandet och att beredning av detsamma fortfarande pågår. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2022/23:798 (SD) yrkande 3 lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

När det gäller den ideella föreningen Ålfonden avser utskottet inte att verka för att finansiera denna med statliga medel. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:798 (SD) yrkande 4 och 2022/23:969 (SD) yrkande 35.

Åtgärder för att minska sälmaskens påverkan på bestånden

Som redovisats ovan bedömer Havs- och vattenmyndigheten att det behövs fortsatta undersökningar för att utreda dels vad som driver utbredningen av sälmask, dels eventuella orsakssamband mellan den ökande förekomsten av sälar och torskens försämrade hälsa. Utskottet noterar att Naturvårdsverket har beslutat om licensjakt på både gråsäl och knobbsäl och att det enligt beslutet ska tas prover på ett visst antal av de fällda sälarna. Utskottet ser framför sig att resultatet av dessa insatser kommer att förbättra kunskapsunderlaget och skapa förutsättningar för att vid behov kunna vidta lämpliga åtgärder. Med hänvisning till det som nu anförts föreslår utskottet att motion 2022/23:969 (SD) yrkandena 7 och 9–11 lämnas utan åtgärd.

Övriga artspecifika åtgärder

Utskottet konstaterar att Sverige har ett nationellt ansvar för att förvalta beståndet av den hotade arten flodkräfta. Havs- och vattenmyndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. minimimått för flodkräftor, och utskottet har förtroende för att myndigheten utformar dessa föreskrifter med beaktande av vad som på vetenskapliga grunder kan anses innebära ett hållbart fiske av arten. Motion 2022/23:969 (SD) yrkande 36 ger därför inte anledning till någon åtgärd från utskottets sida.

När det gäller minsta referensstorlek för bevarande av havskräftor kan utskottet konstatera att detta fastställs gemensamt på EU-nivå och att det saknas möjlighet för Sverige att införa nationella bestämmelser i det avseendet. Utskottet avser inte att driva frågan om att regeringen ska initiera nya förhandlingar i frågan och avstyrker därför motion 2022/23:1411 (M) yrkande 7.

I fråga om siklöjan bedömer utskottet att Havs- och vattenmyndigheten, på grundval av vetenskaplig rådgivning och efter dialog med berörda aktörer, redan bedriver ett aktivt arbete för att förvalta arten. Utskottet ser därför ingen anledning att vidta några åtgärder med anledning av motion 2022/23:808, som därmed avstyrks.

Trålfiske

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utflyttning av trålgränsen, förbud mot bottentrålning, begränsningar av trålfisket i övrigt samt selektiva fiskeredskap och alternativa fiskemetoder.

Jämför reservation 9 (V, MP), 10 (C), 11 (C), 12 (MP), 13 (S), 14 (SD), 15 (MP), 16 (SD) och 17 (C).

Motionerna

Utflyttning av trålgränsen

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 58 lämnas förslag om att permanent flytta ut trålgränsen 12 nautiska mil längs hela Östersjökusten.

På liknande sätt föreslås det i partimotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 35 att det omgående ska införas ett totalstopp för industriellt fiske på svenska vatten genom att flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil längs hela den svenska kusten.

Även i motion 2022/23:1435 av Tomas Eneroth (S) pekar motionären på behovet av att flytta ut trålgränsen.

På liknande sätt föreslås det i motion 2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4 att möjligheten att öka trålgränsen ses över.

Enligt kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6 bör regeringen inleda en dialog med Finland respektive Danmark om att flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil för större fartyg.

Förbud mot bottentrålning, begränsningar av trålfisket i övrigt samt selektiva redskap och alternativa fiskemetoder

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 59 lämnar motionärerna förslag om att införa ett permanent och generellt förbud mot bottentrålning i samtliga svenska vatten, men undantag bör kunna tillåtas när det kan ske utan negativ inverkan på havsmiljön. I yrkande 60 framhåller motionärerna behovet av att förbättra möjligheterna för yrkesfiskare att snabbare ställa om till mer skonsamma fiskeredskap i Sverige och av att verka för att EU uppdaterar sin förordning om fiskeredskap.

Enligt kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 bör det utredas hur bottentrålningen i kustnära områden kan minska, till förmån för mer selektivt fiske. Motionärerna framhåller samtidigt att detta måste göras utan att branschen drabbas genom förbud eller alltför långtgående regleringar.

I motion 2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) efterfrågas en översyn av fredade zoner och översyn av bottentrålningen även utanför trålgränsen

(yrkande 1) och begränsningar storskalig industriell bottentrålning i sårbara områden (yrkande 7).

Enligt kommittémotion 2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 måste känsliga områden skyddas från bottentrålning och mindre miljöpåverkande fiskeredskap stimuleras.

I partimotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 33 lämnas förslag om att fasa ut destruktiva fiskeredskap och förbjuda bottentrålning, med start i marina skyddade områden. Motionärerna framhåller att bottentrålning utpekats som den huvudsakliga anledningen till att många långlivade och ovanliga arter minskat och försvunnit från svenska havsbottnar. Enligt yrkande 36 bör regeringen inom EU driva frågan om att ta fram en avvecklingsplan för industriellt fiske i hela Östersjön.

På liknande sätt föreslås i motion 2022/23:777 av Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M) att förutsättningarna för att stoppa det industriella trålfisket i Östersjön utreds.

Motion 2022/23:1884 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) handlar om att vidta och samordna åtgärder vad gäller Östersjöns miljö och fiske. Motionärerna anför bl.a. att det behövs en satsning på det traditionella kustfisket med passiva redskap samt kraftfulla restriktioner för det storskaliga trålfisket för vilket ett förbud bör övervägas.

Kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21 handlar om utveckling av passiva redskap vid fiske. Motionärerna anför att den forskning som pågår om vilka fiskeredskap som tillfredsställer entreprenörens behov av effektivitet och som samtidigt tar marinekologisk hänsyn bör bedrivas även i fortsättningen.

Enligt motion 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 6 ska regeringen överväga hur utveckling av ett mer selektivt och skonsamt fiske långsiktigt kan stödjas.

Kompletterande uppgifter

Av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken (grundförordningen) framgår de grundläggande reglerna för den gemensamma fiskeripolitiken. När det gäller tillträde till fiskevatten är huvudregeln att unionsfiskefartyg ska ha lika tillträde till unionens vatten (artikel 5.1). Medlemsstaterna har emellertid befogenhet att i vatten upp till 12 nautiska mil från baslinjen¹² som är under dess överhöghet eller jurisdiktion begränsa tillträdet för andra medlemsstaters fiskefartyg, så länge det sker utan att det påverkar tillämpningen av befintliga grannavtal (artikel 5.2).

Sverige har begränsat tillträdet till fiske innanför 12 nautiska mil från baslinjen på så sätt att Danmark och Finland är de enda medlemsstaterna som tillåts bedriva fiske innanför den svenska tolvmilsgrensens (13 a § första stycket

¹² En nautisk mil (NM) = 1 852 meter. För den rättsliga definitionen av baslinje, se 4 § lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner.

fiskelagen [1993:783] och artikel 5.2 och bilaga I till grundförordningen). Förenklat uttryckt har Danmark rätt till tillträde i Kattegatt in till 3 nautiska mil från kustlinjen och i Skagerrak in till 4 nautiska mil från baslinjen. Danmark och Finland har tillträde till fiske in till 4 nautiska mil från baslinjen i Östersjön. Utöver detta har EU och Norge ett avtal som anger att norska fiskerifartyg har tillträde in till 4 nautiska mil från den svenska och danska baslinjen i Skagerrak. När dessa länders fartyg fiskar innanför den svenska tolvmilsgården styr respektive mellanstatligt avtal vilka regler de ska följa¹³. Avtalen med Finland respektive med Norge och Danmark om fiske i Skagerrak föreskriver kuststatsjurisdiktion, dvs. att respektive lands fiskare ska följa kuststatens regler förutsatt att Sverige har antagit regler i enlighet med EU:s regelverk. Avtalet med Danmark om fiske i Kattegatt och Östersjön föreskriver flaggstatsjurisdiktion, vilket innebär att de danska fiskarna i relevanta områden, utöver det EU-gemensamma regelverket, ska följa sina nationella regler.

Den nuvarande regleringen innebär således att Sverige har fullt nationellt handlingsutrymme att reglera det fiske som sker innanför 3 respektive 4 nautiska mil från kustlinjen respektive baslinjen, dvs. i de områden där utländska fartyg inte har tillträde. Denna gräns sammanfaller med den nu gällande svenska trålgränsen (1 kap. 5 § och bil. 4 Fiskeriverkets föreskrifter [FIFS 2004:36] om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön). Enligt föreskrifterna är det förbjudet att bedriva trålfiske innanför trålgränsen (3 kap. 10 §). I föreskrifterna regleras dock flera undantag från det generella förbudet och det innebär att visst trålfiske i närmare angivna områden innanför trålgränsen, s.k. inflytningsområden, är tillåtet (3 kap. 11 §). Vidare har Havs- och vattenmyndigheten möjlighet att ge dispens från det generella förbudet mot trålfiske innanför trålgränsen om det finns vetenskapliga eller andra särskilda skäl (6 kap. 2 §). Utanför den svenska trålgränsen regleras trålfiske inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik. I grundförordningen ges medlemsstater befogenhet att anta nödvändiga bevarandeåtgärder för att efterleva skyldigheter enligt unionens miljölagstiftning (artikel 11). Kopplat till ett regionaliseringsförfarande (artikel 18) finns också möjlighet att innefatta utländska fartyg i åtgärderna. Det finns även andra möjligheter för medlemsstater att vidta åtgärder för att bibehålla eller förbättra bevarandestatusen för de marina ekosystemen som omfattar en annan medlemsstats fiskerifartyg (artikel 20).

Som beskrivs nedan har Havs- och vattenmyndigheten ett pågående regeringsuppdrag om att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter

¹³ Konventionen den 31 december 1932 mellan Sverige och Danmark angående fiskeriförhållandena i de till Sverige och Danmark gränsande farvattnen, SÖ 1933:31, ministeriell notväxling med Finland om ömsesidiga fiskerättigheter i de svenska och finska fiskezonerna i Östersjön, Helsingfors den 24 november 1975, SÖ 1975:57, och avtal mellan Europeiska unionen och Konungariket Norge om ömsesidigt tillträde till fisket i Skagerrak för fartyg som för dansk, norsk och svensk flagg, OJ L 224, 30.7.2014, p. 3.

pelagiska arter i Östersjön. I uppdraget, som lämnats i Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2022 och 2023, ska myndigheten fortsätta att möjliggöra att ett visst yrkesfiske kan bedrivas. Sådan möjlighet bör kunna ges till försöksverksamhet, småskaligt fiske och det fiske som bedrivs av lokal eller regional betydelse och fiske för direkt användning som livsmedel. Myndigheten ska även fortsätta att genomföra nödvändiga samråd med berörda EU-medlemsstater och vid behov med Europeiska kommissionen. I uppdraget ingår att redovisa eventuella konsekvenser.

Den 24 mars 2022 beslutade den dåvarande regeringen att utse en särskild utredare för att göra en översyn av lagstiftningen i syfte att reglera fisket för att stärka skyddet för marina skyddade områden (dir. 2022:22). Utredaren ska bl.a. överväga och föreslå hur ett generellt förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innanför trålgränsen, med möjlighet till begränsade undantag i förvaltningsplanen, kan utformas inom ramen för det befintliga bemyndigandet i 20 § fiskelagen (1993:787) eller med stöd av ett ändrat bemyndigande eller genom andra författningsändringar. Uppdraget ska redovisas senast den 15 maj 2023.

Av Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2023 framgår vidare att myndigheten ska redogöra för arbetet med att införa nödvändiga regleringar av fiske, inklusive bottentrålning, för att nå bevarandemålen i marina skyddade områden.

I den marina handlingsplanen, som beskrivits tidigare i betänkandet, pekar kommissionen på behovet av att utforma och tillämpa mer hållbara fiskemetoder, bl.a. genom att förbättra redskapens selektivitet och minska fiskets inverkan på havsbotten. I denna del aviserar kommissionen att den under 2023 kommer att be STECF¹⁴ att som en del av sitt pågående arbete med s.k. tekniska åtgärder ge råd om förbättring av fiskeredskapen med hänsyn till selektivitet, sammansättning av målarter och såväl långsiktiga vinster som omställningskonsekvenser i sociala och ekonomiska termer. Vidare uppmanar kommissionen medlemsstaterna att senast i slutet av mars 2024

- anta nationella åtgärder eller, i lämpliga fall, föreslå gemensamma rekommendationer för de regionala grupperna för att förbjuda mobilt bottenfiske i de marina skyddsområden som är utsedda Natura 2000-områden enligt habitatdirektivet och som skyddar havsbotten och marina arter.
- ge en övergripande beskrivning av hur var och en av dem avser att se till att det mobila bottenfisket fasas ut i alla marina skyddsområden senast 2030. De bör, för minst 20 procent av varje medlemsstats marina vatten, lägga fram en mer detaljerad plan över nationella åtgärder och gemensamma rekommendationer som ska utarbetas, inbegripet åtminstone uppgifter för att identifiera de områden där mobilt bottenfiske bör

¹⁴ Vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fiskerinäringen.

förbjudas och uppgifter om de medlemsstater och flottor som berörs av åtgärderna i dessa områden.

Kommissionen uppmanar även medlemsstaterna att anta nationella åtgärder och, i relevanta fall, lämna gemensamma rekommendationer till kommissionen för att säkerställa att det mobila bottenfisket fasas ut i alla marina skyddsområden senast 2030. Enligt handlingsplanen avser kommissionen dels att övervaka och följa framstegen med de gemensamma rekommendationerna i medlemsstaternas regionala grupper, dels att stödja utvecklingen och användningen av innovativa lösningar som syftar till att begränsa effekterna av bottenfiske, på grundval av en begäran om ett utlåtande från ICES om innovativa fiskeredskap som ICES väntas lämna i slutet av 2023.

Riksdagens tillkännagivande om utflyttning av trålgränsen och om begränsning av trålfisket innanför trålgränsen

I november 2021 riktade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, ett tillkännagivande till regeringen om att dels vidta åtgärder för att flytta ut trålgränsen på prov, dels begränsa det trålfiske som tillåts innanför trålgränsen (bet. 2021/22:MJU6, rskr. 2021/22:60–61). Utskottet anförde bl.a. följande i sitt ställningstagande:

Utskottet bedömer därmed att de nuvarande regleringarna för att skydda kustlekande bestånd inte ger det skydd som bestånden behöver. Därtill bedömer utskottet att den nationella rådigheten när det gäller att införa bevarandeåtgärder på svenskt territorialvatten i dagsläget inte används fullt ut. I likhet med Miljömålsberedningen noterar utskottet att artikel 20 i grundförordningen aldrig har använts som rättslig grund för att införa regleringar i svenska vatten som påverkar grannländerns fiske.

Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringen snarast bör agera för att dels flytta ut trålgränsen på prov, dels begränsa det trålfiske som tillåts innanför trålgränsen. Åtgärderna ska följas upp och utvärderas vetenskapligt. Utskottet konstaterar att frågan är mycket komplex och att ett antal aspekter måste beaktas i detta sammanhang. Detta får dock inte innebära att inga åtgärder vidtas. Ett möjligt första steg är att dispensgivningen till stora fartyg att tråla innanför trålgränsen upphör. Vidare bör samråd inledas med Danmark och Finland om fiskeavtalen med en utflyttning av trålgränsen som mål. En ytterligare möjlig åtgärd är att begränsa det storskaliga trålfisket efter sill/-strömning på vissa platser och tider. Utskottet är väl medvetet om att besluten behöver vara vetenskapligt väl underbyggda och att det därutöver kommer att behöva vara nödvändigt att följa upp och utvärdera effekterna av de åtgärder som vidtas. Utskottet noterar här det forsknings- och utredningsarbete som redan pågår vid universitet och ansvariga myndigheter.

Utskottet vill vidare framhålla vikten av att möjligheter till begränsade undantag kan ges, dels för det småskaliga fisket som använder passiva redskap, dels för fiskefartyg som fiskar för direkt användning som livsmedel och vars landningar sorteras. Utskottet ser ett stort värde i att en levande, lokalt förankrad fiskenäring med tillhörande förädling och beredningsindustri bibehålls. Detta är viktigt för jobb, företagande och besöksnäringarna i de ofta små lokalsamhällena, och därmed även för ambitionen om livskraftiga lokalsamhällen på landsbygd och i skärgård.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen följande med anledning av tillkännagivandet:

Den 19 maj 2022 gav regeringen Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Havs- och vattenmyndigheten ska inom respektive försöksområde möjliggöra att ett visst yrkesfiske kan bedrivas. Den 22 december 2022 beslutade regeringen att utöka uppdraget för att inkludera samtliga förvaltningsområden för sill och strömming i Östersjön. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet senast i april 2023, därefter årligen i april och slutredovisas senast 30 april 2027. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utflyttning av trålgränsen

Som redovisas ovan har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om bl.a. att flytta ut trålgränsen på prov och att inleda samråd med Danmark och Finland om de befintliga avtalen om ömsesidiga fiskerättigheter med en utflyttning av trålgränsen som mål. Utskottet kan konstatera att Havs- och vattenmyndigheten har ett pågående regeringsuppdrag om att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter, ett uppdrag som inkluderar samtliga förvaltningsområden för sill och strömming i Östersjön. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2022/23:843 (C) yrkande 58, 2022/23:969 (SD) yrkande 6, 2022/23:1435 (S), 2022/23:2110 (MP) yrkande 35 och 2022/23:2144 (SD) yrkande 4 för närvarande kan lämnas utan åtgärd.

Förbud mot bottentrålning, begränsningar av trålfisket i övrigt samt selektiva redskap och alternativa fiskemetoder

Inledningsvis vill utskottet framhålla att riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om bl.a. att begränsa trålfisket innanför trålgränsen. Som förslag på åtgärder har utskottet nämnt dels att upphöra med att ge stora fartyg dispens att tråla innanför trålgränsen, dels att begränsa det storskaliga trålfisket efter sill och strömming på vissa platser och tider. Utskottet noterar att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. Som redovisats ovan pågår det en utredning som ska överväga och föreslå hur ett generellt förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innanför trålgränsen kan utformas, med möjlighet till begränsade undantag. Utskottet ser med intresse fram emot utfallet av dessa arbeten.

Utskottet kan vidare konstatera att kommissionen i den marina handlingsplanen uppmanar medlemsstaterna att senast i slutet av mars 2024 vidta vissa nationella åtgärder i fråga om bottentrålning i marina skyddsområden. Enligt

handlingsplanen kommer kommissionen att stödja utvecklingen och användningen av innovativa lösningar som syftar till att begränsa effekterna av bottenfiske. Utskottet ser mycket positivt på kommissionens initiativ i dessa frågor.

Enligt utskottet är det angeläget att öka användningen av skonsamma fiskemetoder och att utveckla fiskeredskapen så att de blir mer selektiva, något som gynnar både miljön och näringen. Det är därför glädjande att kommissionen lyfter detta behov i den marina handlingsplanen och aviserar att den kommer att begära råd från STECF om förbättring av redskapen med hänsyn till selektivitet, sammansättning av målarter och såväl långsiktiga vinster som omställningskonsekvenser i sociala och ekonomiska termer.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att det pågår och har aviserats ett antal insatser, såväl inom EU som på ett nationellt plan, som syftar till att begränsa den skadliga bottenrärlningen och till att utveckla och öka användningen av selektiva redskap och skonsamma fiskemetoder. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2022/23:777 (M), 2022/23:843 (C) yrkandena 59 och 60, 2022/23:969 (SD) yrkandena 8 och 21, 2022/23:1218 (SD) yrkandena 1 och 7, 2022/23:1411 (M) yrkande 6, 2022/23:1884 (C), 2022/23:2073 (S) yrkande 26 och 2022/23:2110 (MP) yrkandena 33 och 36 lämnas utan åtgärd.

Åtgärder för att främja svensk fiskerinäring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, regelförenkling för svenskt yrkesfiske, generationsväxling och nyrekrytering, systemen för fördelning av fiskemöjligheter och överlåtbara ålfisketillstånd.

Jämför reservation 18 (S), 19 (SD), 20 (SD), 21 (C), 22 (SD), 23 (C), 24 (SD), 25 (C) och 26 (SD).

Motionerna

Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring

I kommittémotion 2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 10 framhåller motionärerna vikten av att värna fiskets utveckling och de blå värdekedjorna. Yrkandet motiveras bl.a. med att fisket och de blå värdekedjorna är viktiga för tillväxten och för landsbygdsutvecklingen och de spelar också en avgörande roll i den gröna omställningen.

Kommittémotion 2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 29 handlar om ett livskraftigt svenskt fiske. Motionärerna anför bl.a. att berörda myndigheter bör ges i uppdrag att på olika sätt underlätta för branschens aktörer.

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 framhåller motionärerna vikten av att inte missgynna svenska fiskare inom EU. Motionärerna anför att genomförandet av EU-lagstiftning måste utformas på ett sådant sätt att svenska fiskare inte drabbas av konkurrensnackdelar i förhållande till konkurrenter i andra EU-länder runt Östersjön.

Enligt motion 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) behöver regeringen se över hur samverkan mellan för yrkesfisket berörda myndigheter kan utvecklas (yrkande 5) och överväga att förändra instruktionen till Havs- och vattenmyndigheten så att det framgår att myndigheten ska arbeta för ett konkurrenskraftigt näringsliv, något som skulle kunna göra stor skillnad för yrkesfisket (yrkande 8). Vidare bör regeringen pröva om staten kan ta ett större ansvar för yrkesfiskets och vattenbrukets infrastruktur (yrkande 9).

I motion 2022/23:1999 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 1 pekar motionärerna på vikten av fortlevnad för det småskaliga fisket och husbehovsfisket i Skåne. I yrkande 2 föreslås ett tydligt uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelsen om att det småskaliga fisket samt husbehovsfisket inte ska förbjudas längs Skånes kuster.

Regelförenkling för svenskt yrkesfiske

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3 lämnas förslag om att se över byråkratin i syfte att minska fiskeribranschens administrativa bördor.

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13 och kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 54 framhålls att insjöfiskets och det kustnära och regionala fiskets regler och administration bör ställas i proportion till den verksamhet som bedrivs.

Enligt motion 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 1 bör regeringen överväga att tillsätta en regelförenklingskommission för yrkesfisket.

Generationsväxling och nyrekrytering

Enligt kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 61 måste regeringen vidta åtgärder för att underlätta nyrekrytering och generationsskiften inom svenskt fiske.

I motion 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 2 föreslås att regeringen överväger att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en handlingsplan i syfte att underlätta generations- och ägarskiften inom yrkesfisket. I yrkande 3 föreslås att dagens infiskningskrav ses över. En skärpning av kraven skulle enligt motionären sannolikt leda till att färre fisketillstånd förnyas, vilket i förlängningen skulle göra det enklare för nya personer att få fisketillstånd och på så sätt skapa bättre förutsättningar för nyrekrytering till och förnyring av kåren av yrkesfiskare. I samma motion yrkande 4 lämnas förslag om att undersöka möjligheten att införa begränsade

fisketillstånd som skulle kunna vara förknippade med lägre infiskningskrav, t.ex. för fiskare som vill trappa ned sin verksamhet.

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20 lämnas förslag om att förenkla regelverket för fiskelicenser. Motionärerna anför att generationsskiften måste underlättas och möjliggöras genom överlåtande av fiskelicens.

I motion 2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 2 efterfrågas åtgärder som kan underlätta möjligheterna att få licens för småskaligt fiske.

Systemen för fördelning av fiskemöjligheter

Enligt kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 56 och motion 2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3 bör möjligheten till regional förvaltning av fiskekvoter som involverar lokala och regionala aktörer i större utsträckning utredas. På liknande sätt föreslås i motion 2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 6 att förutsättningarna för regionalt förvaltningsansvar i vissa avseenden ska utredas. I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 57 föreslår motionärerna att det vid fördelningen av kvoter i det pelagiska respektive det demersala fisket tas hänsyn till kustsamhällellenas utveckling och samhällsnyttan.

Enligt kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 bör tilldelade fiskekvoter utnyttjas i högre grad när så är möjligt. Motionärerna anför att det finns visst utrymme för ökade fångster i vissa delområden utifrån tilldelade men outnyttjade kvoter och att berörda myndigheter ska ges i uppdrag att underlätta för branschens aktörer. För att skydda fiskbestånden och uppnå ett hållbart fiske föreslås i yrkande 12 att fiske för humankonsumtion ska prioriteras framför fiske som används till fisk- och minkfoder.

I motion 2022/23:1582 av Roland Utbult (KD) lämnas förslag om att så snabbt som möjligt införa ett flerårigt system för svenskt demersalt yrkesfiske. Motionären anför att det är en nödvändighet att det nuvarande systemet vidareutvecklas till ett flerårigt system med individuellt överlåtbara kvoter.

I motion 2022/23:1944 av Sten Bergheden (M) föreslås på liknande sätt att reglerna för det bottennära fisket ska ses över.

I motion 2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 1 lämnas förslag om att undanta fartyg under 12 meter från begränsningar i form av avgifter och kvoter.

Överlåtbara ålfisketillstånd

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 33 föreslår motionärerna att det ska vara möjligt att överlåta ålfisketillstånd.

Även i motion 2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 1 lämnas förslag om att en generationsväxlingsplan ska utvecklas och att det ska vara möjligt för aktiva ålfiskare att överlåta sina fiskelicenser för ål.

Ett snarlikt förslag finns i motion 2022/23:432 av Lars Johansson (M) yrkande 1 som handlar om ålfiskeföretagares möjlighet att överlåta sin verksamhet.

Kompletterande uppgifter

Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring och regelförenkling för svenskt yrkesfiske

I livsmedelsstrategin, som riksdagen beslutade om i juni 2017 (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338), understryks behovet av ökad svensk livsmedelsproduktion och konkurrenskraft inom livsmedelskedjan. I strategin lyfts det fram att marina livsmedel och resurser har förutsättningar att möta en ökad efterfrågan och att det finns möjligheter att vidareutveckla näringen och yrkeskåren för att förbättra konkurrenskraften och öka innovationsförmågan.

På uppdrag av regeringen har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tillsammans tagit fram en gemensam strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt tre sektorsspecifika handlingsplaner. Strategin och handlingsplanerna avser perioden 2021–2026 och uppdraget redovisades i maj 2021. Strategin är uppdelad i tre målområden och för varje målområde finns ett huvudmål och fem delmål. De åtgärder som krävs för att nå strategins olika delmål konkretiseras i de sektorsspecifika handlingsplanerna. I strategin anför Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket att det, även om dessa två myndigheter bär huvudansvaret för strategin, finns flera andra myndigheter och offentliga instanser vars mandat berör fiske och vattenbruk. Samverkan mellan myndigheter och andra berörda intressenter på nationell, regional och lokal nivå är därför av avgörande betydelse för att nå målen i strategin.

Strategins målområde 2 handlar om konkurrenskraft, lönsamhet och sociala värden. Huvudmålet för området är att svenskt fiske och vattenbruk är konkurrenskraftiga och lönsamma näringar som bidrar till ökad livsmedelsförsörjning, sysselsättning och sociala värden i hela landet. Ett av de delmål (2.2) som pekas ut för att nå huvudmålet är att samverkan mellan myndigheter och andra berörda parter har ökat. Ett annat delmål (2.1) är att konkurrenskraften och lönsamheten har ökat hos fisket. Att öka förädlingsgraden på produkter från lokalt kust- och insjöfiske kan enligt strategin, i kombination med diversifiering och kortare livsmedelskedjor, höja konkurrenskraften, lönsamheten och den lokala sysselsättningen. I strategin framhålls också vikten av att myndigheterna fortsätter och intensifierar arbetet med att förenkla tillämpningen av olika regelverk utan att ge avkall på lagstadgade krav och villkor. I handlingsplanen för utveckling av svenskt yrkesfiske lämnas ett större antal förslag på åtgärder som sammantaget bedöms bidra till att nå huvudmålet.

Enligt regleringsbrevet för 2023 ska Havs- och vattenmyndigheten inom ramen för sitt arbete med ett hållbart nyttjande och en hållbar förvaltning av

fiskresurserna redovisa hur myndigheten beaktat blå näringars, inklusive fiskerinäringens och vattenbrukets, förutsättningar och vilka effekter myndighetens arbete och förvaltningsbeslut har haft på fiskerinäringens utveckling och långsiktiga konkurrenskraft. Redovisningen ska särskilt belysa det småskaliga kustnära fisket och arbetets bidrag till riksdagens beslutade mål för livsmedelsstrategin.

Generationsväxling och nyrekrytering

Av rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs (kontrollförordningen) framgår dels att en fiskelicens är ett dokument som ger innehavaren rätt att i enlighet med nationella bestämmelser använda en viss fiskekapacitet, dvs. ett visst fartyg, för att yrkesmässigt nyttja levande akvatiska resurser (artikel 4.9), dels att gemenskapens fiskefartyg får användas för yrkesmässigt nyttjande av levande akvatiska resurser endast om de har en giltig fiskelicens (artikel 6).

Närmare bestämmelser om fiskelicens och personlig fiskelicens finns i 29 a–32 §§ fiskelagen (1993:787). Av 29 b och 30 §§ följer att fiskelicens får beviljas en fysisk eller juridisk person om vissa villkor är uppfyllda, bl.a. att fisket bedrivs i näringsverksamhet och har anknytning till svensk fiskerinäring. Av bestämmelsen framgår vidare att en licens får begränsas till att avse ett visst fiske, dvs. en viss fiskart och/eller ett visst fiskeområde, och beviljas för en viss tid. Frågan om ett fiske bedrivs i näringsverksamhet ska avgöras med utgångspunkt i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229). Det ska således röra sig om förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt. Genom fiske med stöd av licens är företagaren underställd flera skyldigheter, bl.a. att rapportera sin fångst.

Ansökan om ny fiskelicens prövas av Havs- och vattenmyndigheten¹⁵. Vid prövningen gör myndigheten en bedömning av tillgången på de arter som sökanden vill fiska efter samt av den allmänna tillgången på fiskarter som är lämpliga för yrkesmässigt fiske. Bedömningen gäller därför inte alltid bara för de arter som har angetts i ansökan. Havs- och vattenmyndigheten använder informationen från Internationella havsforskningsrådet (ICES) och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) för att få vetenskapliga biologiska bedömningar av tillgången på fisk. Myndigheten kan inte återkalla en fiskelicens om tillgången på fisk minskar och det innebär att det måste göras en långsiktig bedömning av den allmänna tillgången på fisk och inte bara av den enskilda arten. Havs- och vattenmyndigheten prövar även ansökningar om förlängning eller ändring av en redan gällande fiskelicens. Vidare prövar myndigheten ansökningar om byte av fiskelicensinnehavare inom fiskeföretaget. Ett byte av licenshavare får

¹⁵ Se 19 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen samt 2 kap. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2014:19) om licens och tillstånd för yrkesmässigt fiske i havet, senast ändrade genom HVMFS 2022:17.

medges bl.a. om den nya licensinnehavaren har anknytning till den innevarande licensinnehavaren genom närliggande släktskap, såsom vid ett generationsskifte inom en familj.

För viss fiskeverksamhet krävs det, förutom fiskelicens, även fisketillstånd. Ett sådant tillstånd krävs bl.a. för fiske efter nordhavsräka. Ett förnyat fisketillstånd får endast beviljas en fiskelicensinnehavare som med stöd av det aktuella tillståndet under perioden den 1 januari–30 november har uppfyllt det infiskningskrav som gäller för det aktuella fisket¹⁶. En fiskelicens och ett fisketillstånd får ingå i samma dokument¹⁷.

Om Havs- och vattenmyndigheten beviljar en ansökan om byte av licensinnehavare innebär detta enligt myndigheten att ett fisketillstånd för visst fiske förs över till den nya licensinnehavaren. Detta gäller dock inte fisketillstånd för ål (jfr 2 kap. 19 § andra stycket HVMFS 2014:19).

En åtgärdsplan i Havs- och vattenmyndighetens och Jordbruksverkets handlingsplan för yrkesfisket som beskrivits ovan handlar om nyrekrytering av yngre personer till yrkesfisket. Myndigheterna framhåller att tillgången på fisk ska beaktas första gången frågan om licens prövas. En nyetablering kan därför endast beviljas om tillgången på fisk tillåter det samt om fisket ska ske i näringsverksamhet. Därför behöver det utredas om det finns möjligheter att göra tillägg i fiskelagen så att yngre personer enklare kan beviljas licens. Myndigheterna framhåller vidare att den samlade översikt som SLU årligen ger ut över statusen av fisk- och skaldjurbestånd i svenska vatten, den s.k. resurs- och miljööversikten, behöver innehålla mer information om arter där dataunderlaget är bristfälligt. Ett bättre underlag skulle enligt myndigheterna innebära att försiktighetsansatsen inte behöver tillämpas i lika stor utsträckning vid bedömningen av om en nyetablering av licens kan beviljas. Vidare anför myndigheterna att yrkesfisket behöver göras mer attraktivt och tillgängligt för yngre personer genom exempelvis utbildnings- och informationsåtgärder.

Riksdagens tillkännagivande om att vidta regellättnader vid licensgivning för småskaligt fiske och fiskförädling

I november 2021 riktade riksdagen, på miljö- och jordbruksutskottets förslag, ett tillkännagivande till regeringen om att vidta regellättnader vid licensgivning för småskaligt fiske och fiskförädling, bl.a. för att underlätta nyrekrytering och generationsväxling (bet. 2021/22:MJU6, rskr. 2021/22:60–61). I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande:

Liksom tidigare år fäster utskottet också stor vikt vid förbättrade möjligheter för ungdomar att komma in i fiskerinäringen. Generationsväxlingen och nyrekryteringen i svenskt yrkesfiske behöver underlättas.

¹⁶ Artikel 4.10 och 7 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs m.m. samt 3–9 kap. HVMFS 2014:19.

¹⁷ Artikel 4.9 och 4.10 i kontrollförordningen och artikel 4.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 av den 8 april 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

Om den nationella fiskeriförvaltningen bättre tillgodoser det småskaliga kustfiskets intressen kommer dessa insatser också att bidra till livsmedelsstrategins mål om långsiktigt hållbara och konkurrenskraftiga företag.

Utskottet välkomnar de åtgärder som regeringen vidtagit på området, och noterar särskilt de aktiviteter som aviseras i den gemensamma strategin för svenskt yrkesfiske. Utskottet anser dock att det krävs ytterligare konkreta åtgärder för att minska regelkrånglet, särskilt när det gäller fiskelicensgivningen. För att underlätta för nyrekrytering och generationsväxling anser utskottet att underlag ska tas fram i samverkan med berörda länsstyrelser vid varje ny ansökan om licens. Samtidigt som det fiske som sker ska vara miljömässigt hållbart anser utskottet att det är mycket problematiskt att bristfälliga beståndsuppskattningar medför avslag på ansökningar om licens. Det bristfälliga dataunderlaget kring aktuella arter behövs åtgärdas och kompletteras med den lokalkännedom som länsstyrelserna har. Då skulle försiktighetsansatsen inte behöva tillämpas i lika stor utsträckning när frågan om licens prövas första gången. Utskottet anser vidare att regeringen ska se över regelverket för att möjliggöra för innehavare av enskild fiskerätt i kust- och skärgård med tillhörande förädling i form av t.ex. rökeri eller restaurang att beviljas fiskelicens efter tillstyrkan från den berörda länsstyrelsen.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 lämnas följande information om hanteringen av tillkännagivandet:

Havs- och vattenmyndigheten ger inte fiskelicens om det inte finns tillräcklig tillgång på fisk. I vissa fall kan det saknas regional och lokal uppskattning av fångster samtidigt som datainsamlingen i dessa områden brister. Regeringen beslutade därför i Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2022 att myndigheten ska redovisa arbetet för att säkerställa att den fiskeriberoende fångststatistiken från sjöar och kustområden håller en hög kvalitet samt redovisa pågående insatser och resultatet av insatser som har gjorts för att förbättra och förenkla datainsamlingen och beståndsuppskattningarna på detta område. Åtterapportering kommer att ske i myndighetens årsredovisning för 2022. Den 22 december 2022 gav regeringen även Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att efter dialog med berörda myndigheter utreda hur beståndsuppskattningar utifrån fiskeriberoende och fiskerioberoende data tillsammans med dispens- och licensprövningar kan utvecklas för att, där beståndssituationen tillåter, möjliggöra nyetableringar av ett konkurrenskraftigt småskaligt fiske i våra insjöar och längs våra kuster. Undantag från behovet av yrkesfiskarlicens för småskaligt fiske för egen livsmedelsverksamhet bör också övervägas. Beståndsuppskattningarna ska även kunna bidra till miljöövervakning. Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2023. Punkten är inte slutbehandlad.

Systemen för fördelning av fiskemöjligheter

Den totala tillåtna fångstmängd (TAC) som årligen beslutas av rådet fördelas till medlemsstaterna i form av fiskekvoter. Medlemsstaterna ansvarar därefter för att reglera hur de fiskekvoter som medlemsstaten tilldelats nyttjas.

Av artikel 17 i grundförordningen följer att medlemsstaterna vid fördelning av fiskemöjligheter ska tillämpa transparenta och objektiva kriterier, inbegripet miljömässiga, sociala och ekonomiska kriterier. De kriterier som

används får bl.a. inbegripa fiskets påverkan på miljön, tidigare efterlevnad av bestämmelser, bidraget till den lokala ekonomin och historiska fångstnivåer. Inom ramen för de fiskemöjligheter som medlemsstaterna tilldelats ska de sträva efter att ge incitament till fiskefartyg som använder selektiva fiskeredskap eller miljövänligare fiskemetoder såsom minskad energikonsumtion eller minskade skador på livsmiljöer. Vidare får medlemsstaterna enligt artikel 21 införa system med överlåtbara fiskerättigheter.

Havs- och vattenmyndigheten har regeringens uppdrag att meddela föreskrifter för fiskets bedrivande som avser fördelning av fiskemöjligheter enligt grundförordningen (2 kap. 7 § förordningen [1994:1716] om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen). Myndigheten får också meddela föreskrifter om hur sådana fiskemöjligheter får överlåtas under året.

I Sverige får den som inte har något fisketillstånd fiska inom en s.k. kustkvot som endast kräver fiskelicens. Utgångspunkten för kustkvoterna är att de ska vara tillräckligt stora för att kollektiva fiskestopp ska undvikas, och fördelningen till kustkvoterna prioriteras alltid vid fördelningen av kvoterna. Mängden fisk som får fångas är i huvudsak oregerad eller styrs av ransoner som anger en högsta fångstmängd per art och bestämd tidsperiod. Kustkvoten syftar till att gynna kustfisket med mindre fartyg och småskalig redskapsanvändning. Därutöver har det vidtagits särskilda åtgärder genom extra tilldelning för att gynna fiskeföretag i Östersjön av regional hänsyn.

För att inte alla fiskare med fiskelicens ska tävla om fiskeresursen i tid och rum samt för att styra fisket mot fiskeripolitikens mål fördelas fiskemöjligheter i övrigt med olika slags fisketillstånd. Detta ger möjlighet att fördela fiskemöjligheter mellan fiskelicensinnehavare och att styra användningen av redskap och fiske på olika arter och bestånd. Det innebär också att möjligheterna att byta fiskeinriktning begränsas och att risken för att på så sätt flytta över en eventuell överetablering från ett fiskeri till ett annat minskar. Tillstånden indelas i huvudsak i

- fiskerättigheter för det pelagiska fisket (dvs. fiske efter arter som lever i den fria vattenmassan) som är giltiga i tio år och permanent överlåtbara enligt lagen (2009:866) om överförbara fiskerättigheter och förordningen (2009:867) om överlåtbara fiskerättigheter. Detta system, som infördes 2009, omfattar större pelagiska fiskefartyg för fiske efter framför allt sill och strömming, skarpsill, makrill och tobis.
- fiskemöjligheter för det demersala fisket (dvs. fiske efter bottenlevande arter) som är giltiga i ett år och som får överlåtas helt eller delvis under det år då fiskemöjligheten får användas¹⁸. Systemet infördes 2017 för att underlätta för fisket att efterleva landningsskyldigheten och ersatte det tidigare systemet med fångstbegränsningar på vecko-, månads- eller årsbasis där möjligheten att överföra fiskemöjligheter saknades.

¹⁸ 10 kap. HVMFS 2014:19.

- fisketillstånd för bl.a. fiske med torskfångande redskap i olika havsområden och fiske efter havskräfta med bur, nordhavsräka och ål¹⁹.

I januari 2020 fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag av regeringen att utvärdera om det demersala systemet har underlättat fiskets bedrivande och efterlevnaden av landningsskyldigheten samt att identifiera behov av förbättringsåtgärder. Uppdraget redovisades i augusti samma år i rapporten Utvärdering av system med individuella fiskemöjligheter (dnr 1374-20). Havs- och vattenmyndigheten föreslog sammanfattningsvis att ett system med överlåtbara fiskerättigheter bör införas även för det demersala fisket. Rätt utformat och genomfört och i rätt kombination med förvaltningens övriga verktyg bedömde Havs- och vattenmyndigheten att ett flerårigt demersalt system kan bidra till ett enklare och mer transparent regelverk, ökad möjlighet till mer lönsamt fiske och större möjligheter att anpassa fiskemöjligheter efter sitt individuella fiske. Havs- och vattenmyndigheten konstaterade samtidigt att det krävs en fördjupad utredning av vissa frågeställningar inför ett eventuellt införande av ett sådant system.

I januari 2022 gav regeringen Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att närmare utveckla analysen i myndighetens rapport av ett antal faktorer som bör beaktas i ett system med överlåtbara fiskerättigheter för det demersala fisket, bl.a. konsekvenser av och risker med en koncentration av fiskemöjligheter till ett mindre antal aktörer, behov av särskild hänsyn till småskaligt kustnära fiske och regional spridning samt möjligheter att underlätta förnyring och nyetablering inom fisket. Myndigheten skulle även redovisa om andra fördelningssystem kan hantera de utpekade faktorerna mer effektivt (N2020/02124).

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) den 16 januari 2023. Havs- och vattenmyndigheten föreslår sammanfattningsvis att ett antal mekanismer och kompletterande åtgärder ska vara förknippade med ett system med demersala fiskerättigheter. De mekanismer och åtgärder som myndigheten föreslår och anser behöver utredas närmare är bl.a. högsta tillåtna innehav av individuella fiskemöjligheter (koncentrationsnivåer), kustkvoter, regional extratilldelning, särskilda åtgärder för att underlätta nyetablering och olika typer av begränsningar i överlåtelser mellan fartyg. I rapporten föreslår Havs- och vattenmyndigheten också att regeringen ska gå vidare med de förslag till ändringar i lagstiftningen som myndigheten redogör för i rapporten och som myndigheten bedömer krävs för att kunna införa överlåtbara fiskerättigheter i det demersala fisket.

Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Riksdagens tillkännagivande om beslut om och tilldelning av fiskekvoter

På förslag av miljö- och jordbruksutskottet beslutade riksdagen i november 2021 att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att småskaligt fiske och

¹⁹ 6–9 kap. HVFMS 2014:19.

fiske för direkt användning som livsmedel ska värnas vid beslut om och tilldelning av fiskekvoter (bet. 2021/22: MJU6, rskr. 2021/22:60–61). I betänkandet uttalade utskottet bl.a. följande:

Det finns även en stor enighet i riksdagen i fråga om att det småskaliga fisket och att fiske för direkt användning som livsmedel och vars landningar sorteras ska värnas. Utskottet bedömer att den nuvarande kvottilldelningen i alldeles för låg grad tar i beaktande detta fiske som bedrivs av en redan utsatt yrkeskår.

Regeringen bör därför vidta åtgärder för att det småskaliga fisket, fisket som går direkt till livsmedel och tillhörande förädling och beredningsindustri inte drabbas oproportionerligt negativt vid t.ex. kraftiga kvotsänkningar. Utskottet ser mycket positivt på att regeringen i förhandlingarna om 2022 års fiskemöjligheter i Östersjön drivit frågan om att justera förbudet mot riktat sillfiske i syfte att mildra de negativa effekterna för det lokala kustnära humankonsumtionsfisket och lokala beredningsföretag. Utskottet ser också positivt på det rådet enades om i fråga om undantag från fredningsperioderna för att skydda lekande torsk. Utskottet bedömer samtidigt att åtgärder även krävs på nationell nivå i tilldelningen av fiskekvoter för att det småskaliga fisket ska gynnas, t.ex. genom att småskaliga fiskare ska ha del i den EU-beslutade bifångstkvoten eller att de minskade fångstkvoterna för sill/strömming främst ska belasta det pelagiska fisket.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen följande om hanteringen av tillkännagivandet:

Havs- och vattenmyndigheten har i sitt regleringsbrev sedan tidigare mål om hållbart nyttjande och hållbar förvaltning med uppgift att särskilt belysa utvecklingen av det småskaliga kustnära fisket. Myndigheten redovisar bl.a. hur det småskaliga fisket prioriteras vid den nationella fördelningen av fiskemöjligheter t.ex. avseende torsk och strömming.

Regeringen gav den 19 maj 2022 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön. I uppdraget ska särskild hänsyn tas till det småskaliga fisket genom att Havs- och vattenmyndigheten inom respektive försöksområde ska möjliggöra att ett visst yrkesfiske kan bedrivas. Sådan möjlighet bör kunna ges till försöksverksamhet, småskaligt fiske och fiske som är av lokal eller regional betydelse och som fiskar för direkt användning som livsmedel. Fiske ska dock endast tillåtas om syftet med det vetenskapliga projektet inte bedöms motverkas.

Sverige verkar i förhandlingar i EU:s ministerråd för att regleringar inte oproportionerligt ska drabba det småskaliga fisket. I linje med detta har regeringen bl.a. verkat, och fått gehör, för att lekfredningsperioderna som syftar till att skydda torskens lek är utformat på så vis att visst småskaligt fiske (exempelvis efter kvabbso/stenbit) och visst fiske för humankonsumtion (ex. sill) kan fortgå under dessa perioder, också i syfte att tillhandahålla råvara till berörda beredningsföretag. I linje med detta har regeringen även verkat, och fått gehör, för att visst riktat fiske möjliggörs för småskaligt fiske av sill med passiva redskap i västra Östersjön.

Se även redovisade åtgärder för rskr. 2021/22:189 punkt 13 om fiskets betydelse för livsmedelsstrategins genomförande. Punkten är inte slutbehandlad.

Se närmare under avsnittet Fiskerikontroll när det gäller de redovisade åtgärderna för riksdagsskrivelse 2021/22:189 som regeringen hänvisar till.

Överlåtbara ålfisketillstånd

Som redovisats tidigare i detta betänkande råder det sedan 2007 ett generellt förbud för ålfiske i Sverige, såväl i havet som i större delen av de svenska sötvattensområdena. Det är dock möjligt att som yrkesfiskare få undantag från ålfiskeförbudet genom att ansöka hos Havs- och vattenmyndigheten om fisketillstånd för att fiska ål²⁰. Tillstånden ges för ett år i sänder och kan enbart förnyas om föregående års tillstånd har nyttjats. Tillståndsgivningen är restriktiv på så sätt att man endast kan få tillstånd att fiska ål om man tidigare har haft ett sådant tillstånd och det är inte möjligt att söka tillstånd för nyetablering av ålfiske. Tillstånd beviljas inte nya innehavare vid generationsväxlingar eller när tillståndsinnehavare av någon annan anledning upphör med sitt ålfiske.

Utskottets ställningstagande

Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring och regelförenkling för svenskt yrkesfiske

I den svenska livsmedelsstrategin understryks behovet av att öka den svenska livsmedelsproduktionen, och strategin lyfter i det sammanhanget fram marina livsmedel och möjligheterna att utveckla och förbättra de blå näringarnas konkurrenskraft och innovationsförmåga. Utskottet delar denna bild och det är därför mycket positivt att ett av målområdena i Havs- och vattenmyndighetens och Jordbruksverkets gemensamma strategi fokuserar på just konkurrenskraft, lönsamhet och sociala värden inom de blå näringarna. I strategin pekas ökad samverkan mellan myndigheter och andra berörda liksom en ökad konkurrenskraft och lönsamhet inom fiskerinäringen ut som två delmål som ska bidra till den övergripande måluppfyllelsen. Utskottet välkomnar dessa målsättningar liksom att myndigheterna i den gemensamma handlingsplanen för yrkesfisket lämnar ett större antal förslag på åtgärder som sammantaget bedöms bidra till att nå huvudmålet inom det aktuella målområdet i strategin. Utöver detta noterar utskottet att Havs- och vattenmyndigheten enligt sitt regleringsbrev bl.a. ska redovisa vilka effekter myndighetens arbete har haft på fiskerinäringens utveckling och långsiktiga konkurrenskraft. De föreslagna och pågående insatserna har enligt utskottet, under förutsättning att åtgärderna leder till en rimlig administrativ börda för näringen, goda förutsättningar att främja den svenska fiskerinäringen. Utskottet kommer att följa arbetet med stort intresse. Med hänvisning till det som nu anförts föreslår utskottet att motionerna 2022/23:843 (C) yrkande 54, 2022/23:937 (SD) yrkande 29, 2022/23:969 (SD) yrkandena 3 och 13, 2022/23:1411 (M) yrkandena 1, 5, 8

²⁰ 3 kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön och bilaga 10 i föreskriften, senast ändrade genom HVMFS 2023:1.

och 9, 2022/23:1672 (C) yrkande 13, 2022/23:1999 (M) yrkandena 1 och 2 och 2022/23:2072 (S) yrkande 10 lämnas utan åtgärd.

Generationsväxling och nyrekrytering

För att den svenska fiskerinäringen ska kunna fortleva och utvecklas är det enligt utskottet viktigt att det finns goda förutsättningar för generationsväxlingar och nyrekrytering. Utskottet noterar att regeringen bereder ett tillkännagivande från riksdagen som handlar om regellättnader vid licensgivning för småskaligt fiske och fiskförädling i syfte att bl.a. underlätta generationsväxlingar och nyrekrytering. Utskottet följer det pågående arbetet med stort intresse. Frågan om nyrekrytering behandlas vidare i Havs- och vattenmyndighetens och Jordbruksverkets handlingsplan för yrkesfisket, och utskottet välkomnar myndigheternas förslag om att utreda hur yngre personer enklare kan beviljas licens. Med hänvisning till det som nu anförts föreslår utskottet att motionerna 2022/23:843 (C) yrkande 61, 2022/23:1411 (M) yrkandena 2–4 och 2022/23:1888 (C) yrkande 2 lämnas utan åtgärd.

Utskottet konstaterar vidare att det redan är möjligt att överlåta en fiskelicens, t.ex. vid generationsskifte inom fisket företaget, om de förutsättningar som anges i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter är uppfyllda. Det förhållandet att ett gällande fisketillstånd, med undantag för ålfiske-tillstånd, numera automatiskt förs över till den nya licensinnehavaren vid en licensöverlåtelse är enligt utskottet en förenklingsåtgärd i rätt riktning. Med hänvisning till det som nu anförts anser utskottet att det som efterfrågas i motion 2022/23:969 (SD) yrkande 20 i huvudsak är tillgodosett. Yrkandet bör därför avslås.

Systemen för fördelning av fiskemöjligheter

En fiskeflotta som är i balans med fiskeresursen är av avgörande betydelse för att fisket ska kunna bedrivas såväl miljömässigt som konkurrensmässigt hållbart. Resursfördelningssystemen är centrala för att åstadkomma en sådan balans. Den gemensamma fiskeripolitiken fastställer att medlemsstaterna ska tillämpa miljömässiga, sociala och ekonomiska kriterier vid fördelningen av fiskemöjligheterna. I Sverige är det Havs- och vattenmyndigheten som har bemyndigande att meddela föreskrifter om fördelning av fiskemöjligheter.

Utskottet noterar att riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att småskaligt fiske och fiske för direkt användning som livsmedel ska värnas vid beslut om fiskekvoter och att tillkännagivandet fortfarande är under beredning. När det gäller ett flerårigt system för överlåtbara fiskerättigheter i det demersala fisket konstaterar utskottet att Havs- och vattenmyndigheten har utrett frågan och föreslagit att ett sådant system ska införas. Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av det arbete som pågår för att utveckla resursfördelningssystemen är utskottet för närvarande inte berett att föreslå några åtgärder med anledning av det som anförts i motionerna 2022/23:843 (C) yrkandena 56 och

57, 2022/23:969 (SD) yrkandena 2 och 12, 2022/23:1218 (SD) yrkande 6, 2022/23:1582 (KD), 2022/23:1888 (C) yrkandena 1 och 3 och 2022/23:1944 (M). Därmed föreslår utskottet att motionsyrkandena avslås.

Överlåtbara ålfisketillstånd

Som utskottet konstaterat tidigare i betänkandet befinner sig beståndet av europeisk ål på en kritiskt låg nivå. En restriktiv tillståndsgivning är enligt utskottet en av flera åtgärder som behövs för att värna beståndet och låta det återhämta sig. Utskottet avser därför inte att verka för att förändra regelverket på det sätt som efterfrågas i motionerna 2022/23:432 (M), 2022/23:798 (SD) yrkande 1 och 2022/23:969 (SD) yrkande 33. Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Fiskerikontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om effektivisering av fiskerikontrollen, om bristande efterlevnad av utkastförbudet och om kontrollerna av importerad odlad fisk.

Jämför reservation 27 (SD) och 28 (MP).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 måste regeringen se över hur metoderna för fiskekontrollerna kan effektiviseras ytterligare. Motionärerna anför att EU:s kontrollsystem måste skärpas för att garantera att regelverket följs. Genom en effektiv kontroll säkerställs ett långsiktigt hållbart upptag och svenska fiskares möjlighet att konkurrera på lika villkor.

Partimotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 34 handlar om problemen med efterlevnaden av utkastförbudet. Motionärerna efterfrågar åtgärder för att skärpa efterlevnaden och föreslår att det ska införas krav på fullt dokumenterat fiske med kameror.

Enligt motion 2022/23:2154 av Markus Wiechel m.fl. (SD) måste kontrollen av importerad odlad fisk ses över.

Kompletterande uppgifter

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken finns ett omfattande regelverk för fiskerikontroll. För att säkerställa att bestämmelserna i den

gemensamma fiskeripolitiken följs har rådet antagit en övergripande kontrollförfordning²¹ och en genomförandeförfordning²². Förfordningarna tillämpas på all verksamhet som omfattas av den gemensamma fiskeripolitiken och omfattar regler för kontroll av all fisk som fångas, landas, transporteras och säljs inom EU. EU:s kontrollsystem innefattar även förfordningar om olagligt, orapporterat och oreglerat fiske, Europeiska fiskerikontrollbyrån och specifika kontroll- och inspektionsprogram.

De nu gällande kontroll- och genomförandeförfordningarna har kritiserats för att vara ineffektiva och otydliga och för att inte ha förbättrat efterlevnaden av den gemensamma fiskeripolitikens bestämmelser, bl.a. av Europeiska revisionsrätten som i en granskningsrapport (rapport 8/2017) lyft fram att medlemsstaterna inte fullt ut genomfört kontrollförfordningens krav och att en del bestämmelser behöver ses över för att medlemsstaterna ska kunna utföra en effektiv fiskerikontroll.

I maj 2018 presenterade kommissionen ett förslag till ny kontrollförfordning (COM(2018) 368 final). Förslaget syftar till att överbrygga de luckor som finns i förhållande till grundförfordningen för den gemensamma fiskeripolitiken, anpassa kontrollregelverket till Lissabonfördraget samt förbättra efterlevnaden av fiskeripolitikens regler. Förslaget syftar även till att uppnå effektivare kontrollåtgärder, förbättrad efterlevnadskultur och verkställighet samt lika villkor för fiskets aktörer. En av förslagets grundidéer är att förbättra tillgången till och kvaliteten på data genom digitalisering av rapporteringen och harmonisering av inspektionsprocesserna och övervakningen. I detta syfte föreslås konkreta åtgärder för bättre dokumentation och kontroll av landningsskyldigheten genom viss användning av kameror för riskfartyg, ett mer tillförlitligt och fullständigt informationssystem för fisket, inklusive fullständig digitaliserad rapportering av fångster, elektronisk rapportering för alla fartyg, förstärkta regler om kontroll av fiskeredskap, mätning av fiskekapacitet, geografisk övervakning av fartyg samt anpassning till hur fisket och teknikerna för fiskets bedrivande ständigt utvecklas. Förhandlingar om förslaget pågår fortfarande och enligt uppgift från Regeringskansliet (Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet) finns det en förhoppning om att det svenska ordförandeskapet kommer att kunna slutföra förhandlingarna under våren.

Havs- och vattenmyndigheten har ett övergripande ansvar för att kontrollera den fisk som fångas, landas, importeras, exporteras, transporteras och säljs i Sverige. Under 2016 genomgick fiskerikontrollen en förändring som innebär att verksamheten nu bedrivs utifrån ett riskbaserat arbetssätt. Det betyder att fokus läggs på de delar av fisket där kontrollmyndigheten bedömer

²¹ Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs m.m.

²² Kommissionens genomförandeförfordning (EU) nr 404/2011 av den 8 april 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

att risken för överträdelser är störst. Kustbevakningen är den svenska myndighet som har huvudansvaret för fiskerikontroll av yrkesfisket till sjöss. Kustbevakningens fiskerikontroll av yrkesfisket planeras och styrs utifrån en nationell tillsynsplan som årligen tas fram i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten. Myndigheterna har ett nära samarbete som styrs utifrån en överenskommelse om samverkan.

Den 30 juni 2022 beslutade den dåvarande regeringen att utse en särskild utredare för att bl.a. analysera vilka kompletterande bestämmelser som behövs i fiskelagstiftningen med anledning av de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll (dir. 2022:92). Vidare ska utredaren föreslå eventuella ändringar av mandat och ansvarsfördelning mellan de myndigheter som berörs av fiskerikontrollen, med utgångspunkt i myndigheternas uppdragsredovisningar. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2024.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23) anför regeringen att utvecklingen av ett riskbaserat arbetssätt inom fiskerikontrollen fortsätter. Arbetssättet ger enligt regeringen förutsättningar för hög kvalitet och för att insatser och resurser läggs där de gör mest nytta. Vidare anför regeringen att det riskbaserade angreppssättet inom fiskerikontrollen har bidragit till en fortsatt ökad regelefterlevnad.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2023 ska myndigheten redovisa resultatet av de insatser som har gjorts för att genomföra regelverket för den gemensamma fiskeripolitiken och då särskilt avseende förstärkt fiskerikontroll, inklusive landningsskyldigheten. I detta ingår att redovisa hur myndigheten tillämpar den gemensamma fiskeripolitikens mellanarts- och mellanårsflexibilitet för att underlätta landningsskyldigheten. Myndigheten ska vidare redovisa vilka åtgärder myndigheten genomfört för att förbättra och effektivisera den svenska fiskerikontrollen. Även Kustbevakningen ska enligt sitt regleringsbrev för 2023 samlat redovisa sina vidtagna åtgärder för att förbättra och effektivisera den svenska fiskerikontrollen.

I juli 2019 gav regeringen Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att föreslå hur ett försök med kamerabevakning för att se till att landningsskyldigheten efterlevs kan utformas på olika typer av fartyg. Myndigheten skulle även lämna förslag till inom vilket eller vilka fartygssegment ett sådant försök kan genomföras. Analysen skulle ta hänsyn till det arbete som sker på EU-nivå med revidering av den nu gällande förordningen om fiskerikontroll i fråga om kamerabevakning. I uppdraget ingick att utreda vilka kostnader försöket skulle innebära för berörda privata aktörer (inklusive hur det påverkar svenska fiskares konkurrenskraft) och för staten samt att analysera i vilken mån dessa kostnader är samhällsekonomiskt motiverade. Det ingick även att utreda om det för försökets genomförande kan krävas något incitament för fartygsägarna. Uppdraget redovisades den 31 december 2019 och i regleringsbrevet för 2021 fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra de förslag som myndigheten redovisat till regeringen med anledning av det

nämnda uppdraget. Vid behov ska även fiske med risk för bifångst av tumlare inkluderas. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 mars 2024.

Vidare gav regeringen i november 2019 i uppdrag åt Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen att föreslå vad som kan förbättras och effektiviseras inom fiskerikontrollen för att bidra till livskraftiga fiskbestånd. Bakgrunden till uppdraget var bl.a. att det kommit fram uppgifter om brister i hur den s.k. landningsskyldigheten efterlevs. I Havs- och vattenmyndighetens redovisning av uppdraget i oktober 2020 lämnade myndigheten ett antal åtgärdsförslag, bl.a. om kontroll av landningsskyldigheten, genomförandet av landningskontroller och kontroll av försäljning av fiskeri- och vattenbruksprodukter. I Kustbevakningens redovisning lämnades tre konkreta förslag för att förbättra och effektivisera fiskerikontrollen: rekrytering och utbildning av 15 tjänstemän med specialistkompetens inom fiskerikontrollområdet, kompetensutveckling för all operativ personal inom fiskerikontrollen och ökat informationsutbyte mellan berörda myndigheter.

Enligt såväl Havs- och vattenmyndighetens som Kustbevakningens regleringsbrev för 2022 skulle respektive myndighet redovisa vilka åtgärder den har vidtagit för att förbättra och effektivisera den svenska fiskerikontrollen.

Regeringskansliet (Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet) har anfört att dessa åtgärder beskrivs översiktligt i myndigheternas årsredovisningar för 2022, men enligt departementet saknas det en detaljerad beskrivning av vilka av de åtgärder som föreslogs med anledning av uppdraget som är påbörjade, avslutade och kvarvarande och vilka som har genomförts utöver detta. Departementet har också anfört att båda myndigheterna har fått ökade förvaltningsanslag som ett resultat av sina redovisningar om hur fiskerikontrollen kan förstärkas.

Riksdagens tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samtliga medlemsstater

I mars 2022 riktade riksdagen, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, ett tillkännagivande till regeringen med följande innehåll (bet. 2021/22: MJU17, rskr. 2021/22:189):

När den gemensamma fiskeripolitiken reformerades blev utkast förbjudet, vilket innebär att all fisk som är kvoterad och som fastnat i nät och trålar ska registreras, landas och räknas av från kvoterna oberoende av fiskens storlek. Landningsskyldigheten är en viktig del i arbetet mot ett hållbart och selektivt fiske. Landningsskyldigheten infördes stegvis för olika havsområden, arter och fisken inom EU och gäller sedan 2019. Det är naturligtvis bra att utkast förbjudits i och med landningsskyldighetens införande. Utskottet kan dessvärre konstatera att det finns allvarliga brister i landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad, inte minst i fråga om avsaknaden av tillförlitlig statistik om utkast. Det finns även brister i kontrollen av landningsskyldighetens efterlevnad, vilket innebär att svenska fiskare inte konkurrerar på samma villkor som andra medlemsstater. Vi måste ha en fiskeripolitik som efterföljs och respekteras. Så som utskottet har framhållit i tidigare sammanhang är det samtidigt av stor vikt att implementeringen av den gemensamma fiskeripolitiken inte ger

svenska fiskare konkurrensnackdelar. För att bevara fiskbestånden och säkerställa det svenska fiskets konkurrenskraft måste regeringen därför verka inom EU för att landningsskyldigheten genomförs och efterlevs i samtliga medlemsstater. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 lämnas följande information om hanteringen av tillkännagivandet:

Den 30 maj 2018 lämnade EU-kommissionen ett förslag till nya regler när det gäller stora delar av EU:s gemensamma fiskerikontroll. Förslaget syftar till att skapa effektivare kontrollåtgärder, förbättrad efterlevnadskultur och verkställighet samt lika villkor för fiskets aktörer. Kommissionens förslag innehåller bland annat krav på bättre dokumentation och kontroll av landningsskyldigheten genom användning av kameror för riskfartyg, ändrade regler för spårbarhet, ett mer fullständigt informationssystem med digitaliserad rapportering av fångster och förstärkta regler om kontroll av fiskeredskap. Kommissionen föreslår även att det ska införas en gemensam förteckning över kriterier för vad som ska anses som allvarliga överträdelser, att samtliga medlemsstater ska införa administrativa sanktionssystem och att minimibötesnivåer ska införas för allvarliga överträdelser av regelverket. Förslaget förhandlas för närvarande och trepartssamtal pågår sedan september 2021 mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Regeringen avvaktar därmed de pågående förhandlingarna då regelverket för landningsskyldigheten ingår. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är av grundläggande betydelse att EU-gemensamma regler följs på ett korrekt och enhetligt sätt av samtliga parter för att reglerna ska få avsedd effekt. Det är en förutsättning för att uppnå målen om en miljömässigt hållbar fiskeriförvaltning men även för att säkerställa jämlika konkurrensvillkor. Utskottet konstaterar att det har framkommit kritik mot effektiviteten i nuvarande kontrollsystem och det är därför positivt att kommissionen har föreslagit en reviderad kontrollförordning som syftar till att uppnå effektivare kontrollåtgärder, förbättrad efterlevnadskultur och verkställighet samt lika villkor för fiskets aktörer. Vidare konstaterar utskottet att riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad måste förbättras i samtliga medlemsstater och att regeringen har uppgett att tillkännagivandet ännu inte är slutbehandlat. När det gäller förslaget till reviderad kontrollförordning noterar utskottet att det innehåller regler om bl.a. användning av kameror för riskfartyg för att dokumentera och kontrollera landningsskyldigheten. Utskottet konstaterar att förhandlingarna om förslaget befinner sig i ett slutskede och ser med tillförsikt fram emot att ett förbättrat regelverk snart kommer att vara på plats. Enligt utskottet är det också positivt att det pågår ett flertal uppdrag på nationell nivå som alla syftar till att på olika sätt förbättra fiskerikontrollen i stort och landningsskyldighetens efterlevnad i synnerhet. Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår och föreslår därför

att motionerna 2022/23:969 (SD) yrkande 23 och 2022/23:2110 (MP) yrkande 34 lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om kontroll av importerad fisk noterar utskottet att Havs- och vattenmyndigheten har ett övergripande ansvar för att utifrån ett riskbaserat arbetssätt bl.a. kontrollera den fisk som importeras. Utskottet har förtroende för att myndigheten utför detta uppdrag på ett väl avvägt sätt och föreslår därför att motion 2022/23:2154 (SD) avslås.

Vattenbruk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regler och tillstånd, ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring samt övriga frågor om vattenbruk, bl.a. kunskap och samverkan.

Jämför reservation 29 (SD), 30 (C), 31 (SD), 32 (C), 33 (S), 34 (SD) och 35 (C).

Motionerna

Regler och tillstånd

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 15 framhåller motionärerna behovet av att verka för snabbare tillståndsprocesser för att starta och bedriva vattenbruk.

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 49 föreslås att samtliga regelverk och tillstånd för landbaserat vattenbruk kraftigt förenklas och effektiviseras. Enligt yrkande 51 behöver skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken ses över för att möjliggöra odling av nya livsmedel såsom alger och sjöpungar på samma villkor som gäller för musslor, kräftor och fisk. I yrkande 53 lämnas förslag om att se över den lagstiftning som förhindrar odling av olika typer av blå fånggrödor. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 10. Motionärerna anför i dessa motioner att vissa typer av odlingar missgynnas eftersom de klassas som miljöfarlig verksamhet och därför omfattas av långa och komplicerade tillståndsprocesser.

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 25 lämnas förslag om att modernisera miljöbalken eftersom nuvarande lagstiftning och reglering hindrar utveckling och förnyelse samt bromsar initiativ att ta fram nya, mindre miljöpåverkande, odlingstekniker och odling av nya arter. Vidare föreslås i yrkande 27 att tillståndsprocessen för fiskodling ska ses över för att få fram en förenklad process och så att giltighetstiden för tillstånd kan förlängas. I yrkande 28 framhåller motionärerna behovet av att reducera den administrativa bördan för vattenbruk. I yrkande 29 föreslås att regeringen ska vidta ytterligare åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket

och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk. Enligt yrkande 30 ska fiskutsättning uppmuntras genom att förenklade regelverk och enklare administration.

Enligt motion 2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkande 4 måste regeringen göra en översyn av hur EU:s ramdirektiv för vatten genomförs i Sverige för att säkerställa att det sker på ett sätt som gör att företagande och tillväxt inte hämmas. I yrkande 5 föreslås att regeringen ska se över förutsättningarna för en ändring i 11 kap. 11 § miljöbalken så att t.ex. alger och sjöpungar ska kunna odlas på samma villkor som fisk, musslor och kräftor.

I motion 2022/23:1268 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 2 föreslås att regeringen ska se över och återkomma med förslag om hur arbetet med sjöpungar, som har många användningsområden, kan utvecklas.

Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 50 föreslås att tillgången till investeringsstöd för landbaserat vattenbruk ska ses över. I samma motion yrkande 52 lämnas förslag om att utreda hur befintliga miljöersättningar till näringsverksamheter som vidtar åtgärder för att anlägga och odla blå fånggrödor kan effektiviseras och öka. Motionärerna pekar på att det i dagsläget inte är möjligt att få stöd för detta inom jordbrukspolitiken, till skillnad från det som gäller för andra typer av fånggrödor på land. Ett motsvarande förslag finns i kommittémotion 2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9.

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26 föreslås att regeringen ska utreda omklassning av vattenbruk till areell näring, något som enligt motionärerna skulle kunna medföra att olika stödformer blir tillgängliga även för vattenbruk.

Övriga frågor om vattenbruk

I kommittémotion 2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11 framhåller motionärerna vikten av hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa jobb på landsbygden.

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 48 framhåller motionärerna behovet av att höja kunskapen hos handläggare som handlägger ärenden om vattenbruk, exempelvis landbaserad fiskodling.

Enligt motion 2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkande 1 bör regeringen överväga ett kunskapslyft när det gäller vattenbruk. Vidare föreslås i yrkande 3 att regeringen ska överväga att förändra instruktionen till Havs- och vattenmyndigheten så att myndigheten får i uppgift att arbeta för ett konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet, något som skulle göra stor skillnad för vattenbruket. Vidare lämnas i yrkande 6 förslag om att regeringen ska

undanröja gränshinder och skapa förutsättningar för en bättre samverkan om vattenbruk i Norden.

Kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 handlar om att säkerställa och öka självförsörjningsgraden samt öka sysselsättningen inom svenskt vattenbruk. För att uppnå detta krävs enligt motionärerna bättre samordning mellan olika politikområden, och frågan om hur samordningen ska kunna förbättras bör därför utredas av regeringen.

Även motion 2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkande 2 innehåller förslag om att regeringen ska se över möjligheten till en ökad samordning mellan myndigheter.

I motion 2022/23:351 av Anders W Jonsson (C) lämnas förslag om att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en långsiktig utvecklingsplan för Vattenbrukscentrum Norr i Kälarne.

Kompletterande uppgifter

Inledning

Vattenbruk (även kallat akvakultur) är ett samlingsbegrepp för odling av vattenlevande djur och växter såsom fisk, musslor, kräftdjur och alger. Den största delen av de vattenbruksprodukter som produceras i Sverige används som livsmedel. Andra syften kan vara utsättning för fiske eller vidare uppfödning, kompensationsutsättning för utebliven naturlig rekrytering eller förstärkning av vilda bestånd, produktion av hälsopreparat och djurfoder, industriprodukter, bränsle eller kosmetika. Vissa arter som musslor, sjöpungr, alger och ostron (blå fånggrödor) produceras även för sina fördelaktiga miljöegenskaper eftersom de genom att filtrera vatten binder de näringsämnen som annars kan leda till övergödning. I Sverige sker uppfödning av fisk huvudsakligen i öppna kassar lokaliserade i sjöar och i viss mån längs kusterna. Vattenbruk bedrivs även i dammar och olika typer av landbaserade anläggningar.

Regler och tillstånd

Alla typer av vattenbruk omfattas av miljöbalkens krav, men vilka bestämmelser som är tillämpliga varierar med typ av anläggning, förbrukning av foder och vilka arter som produceras.

Med vattenverksamhet avses t.ex. uppförande av en anläggning i ett vattenområde. Som huvudregel krävs det tillstånd enligt miljöbalken för att få bedriva vattenverksamhet (11 kap. 9 §). Frågan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Det behövs dock inte tillstånd för vattenverksamhet för utförande av anläggningar för odling av fisk, musslor eller kräftdjur (11 kap. 11 § 2). Syftet med undantaget i 11 kap. 11 § miljöbalken är enligt förarbetena att åstadkomma en rationell uppdelning av olika verksamheter mellan regelsystemen om miljöfarlig verksamhet och

vattenverksamhet för att en dubbelprovning ska undvikas²³. Odling av andra blå fånggrödor än musslor, t.ex. alger och sjöpungar, kräver dock tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken eftersom de inte är uttryckligen undantagna från tillståndsplikten.

Fiskodlingar där mer än 40 ton foder förbrukas per kalenderår utgör miljöfarlig verksamhet i form av s.k. B-verksamheter och ska tillståndsprövas av länsstyrelsen. Vissa mindre sådana anläggningar utgör s.k. C-verksamhet och ska anmälas till tillsynsmyndigheten (1 kap. 6 och 10 §§ och 3 kap. 1 och 2 §§ miljöprovningförfordningen [2013:251]). Dessutom krävs länsstyrelsens tillstånd till fiskodling enligt 2 kap. 16 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen. Ett tillstånd till fiskodling får enligt samma bestämmelse beviljas för viss tid och förenas med villkor.

För att sätta ut fisk eller flytta fisk från ett vattenområde till ett annat krävs tillstånd från länsstyrelsen. Tillståndsgivningen regleras i 2 kap. 16 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2021:7) om att sätta ut eller flytta fisk i naturen. Bestämmelser om förflyttningar av vattenlevande djur finns även i EU:s djurhälsolag²⁴. Syftet med regleringen är dels att förhindra oönskad spridning av arter och stammar av fisk eller kräftor, dels att hindra spridning av smittsamma sjukdomar.

I februari 2020 överlämnades utredningsbetänkandet Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning (SOU 2020:10) till regeringen. Utredningen har bl.a. föreslagit att undantaget i 11 kap. 11 § 2 miljöbalken ska omfatta även odling av sjöpungar och alger. Enligt utredningen är odlingsförhållandena och odlingsmiljöerna för sjöpungar och alger mycket snarlika de som gäller för odling av musslor, och verksamheterna bör därför omfattas av samma reglering. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

I december 2019 presenterades livsmedelsstrategins handlingsplan del 2 för perioden 2020–2025. I handlingsplanen ingår ett paket med långsiktiga åtgärder inom vattenbruksområdet: Jordbruksverket ska vidareutveckla arbetet med vattenbruket och genom koordinering av den svenska vattenbruksnäringen skapa en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja. Vidareutvecklingen ska särskilt beakta förädlingens och innovationens möjligheter för vattenbruksnäringen samt främja regel-förenkling, teknikutveckling och samverkan. Uppdraget ska slutredovisas i februari 2026. I januari 2021 presenterade den dåvarande regeringen ytterligare åtgärder för att följa upp livsmedelsstrategins handlingsplan del 2 i syfte att stärka arbetet med att nå strategins övergripande mål. De samlade åtgärderna utgör tillsammans en ny handlingsplan, del 3, och bland åtgärderna ingår bl.a. ett förenklingspaket för ökad tillväxt i hela livsmedelskedjan.

²³ Prop. 1997/98:45 del 2 s. 133.

²⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (EU:s djurhälsolag).

Den 17 mars 2022 beslutade den dåvarande regeringen att utse en särskild utredare som ska föreslå författningsändringar och andra åtgärder som moderniserar och förtydligar undantaget från strandskyddet för de areella näringarna i 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken. Utredaren ska i denna del bl.a. analysera om ytterligare verksamheter, t.ex. gårdsbaserat vattenbruk, ska omfattas av tillämpningsområdet för undantaget för areella näringar. Utredningens förslag ska bl.a. bidra till att uppnå livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion och hållbar utveckling i hela landet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2023 (dir. 2022:18 och dir. 2022:138).

Vidare beslutade den dåvarande regeringen den 30 juni 2022 att utse en särskild utredare som ska göra en översyn av regelverket på fiskeområdet och se över hur bestämmelserna om vattenbruk kan förenklas för att främja ett mer konkurrenskraftigt och hållbart vattenbruk. Utredaren ska i den sistnämnda delen föreslå förenklingar av regelverket för vattenbruk när det gäller tillståndsgivning, annan prövning och tillsyn i syfte att bl.a. förkorta handläggningstiderna, minska antalet involverade myndigheter, undvika dubbelprövning och att beslut som fattats enligt olika regelverk står i strid med varandra samt få en mer likartad regeltillämpning samtidigt som ett högt miljöskydd, smittskydd och djurskydd upprätthålls. Utredaren ska också ta ställning till om det är ändamålsenligt att samla de bestämmelser som reglerar vattenbruket i en ny lag med tillhörande förordning. I den del uppdraget handlar om att föreslå förenklade förutsättningar för att bedriva vattenbruk ska det redovisas senast den 1 juli 2023, i övriga delar senast den 29 november 2024 (dir. 2022:92).

Av budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23) framgår att regeringen bedömer att ett främjande av ett hållbart vattenbruk kan bidra till jobb och en hållbar utveckling i hela landet samt öka tillgången till fisk, skaldjur, musslor och alger. Det är enligt regeringen en pusselbit i Sveriges självförsörjning av livsmedel. Viktiga verktyg i det fortsatta arbetet är enligt regeringen den förstärkning av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 som beslutades i budgetpropositionen för 2022 samt förenklingar av regelverket som styr vattenbruket.

Som redovisats tidigare i betänkandet har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tillsammans tagit fram en gemensam strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt sektorsspecifika handlingsplaner. Strategin och handlingsplanerna avser perioden 2021–2026. En av de åtgärder som pekas ut i handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk är en nationell samordning av tillstånds- och tillsynsprocesser. Syftet med åtgärden är bl.a. att undvika dubbelprövning och uppnå kortare handläggningstider. Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket bör enligt handlingsplanen därför i samverkan med berörda parter utveckla metoder och rutiner för en mer effektiv och ändamålsenlig prövning av vattenbruksverksamheter.

Av Havs- och vattenmyndighetens liksom Jordbruksverkets regleringsbrev för 2023 framgår att respektive myndighet ska redovisa sitt arbete med

strategin för svenskt fiske och vattenbruk 2021–2026 och tillhörande handlingsplaner. Av redovisningen ska det framgå vilka åtgärder respektive myndighet har vidtagit eller planerar att vidta för att bidra till att målen i strategin uppnås samt hur de två myndigheterna har samverkat med varandra.

Riksdagens tillkännagivanden om vattenbruk

På förslag av miljö- och jordbruksutskottet riktade riksdagen i mars 2018 ett tillkännagivande till regeringen om regelverket för vattenbruk (bet. 2017/18: MJU13, rskr. 2017/18:182). I betänkandet anförde utskottet följande:

Utskottet anser att det svenska vattenbruket har stor utvecklingspotential som bör tas till vara. Med utgångspunkt i ett miljövänligt produktionstänk, i form av slutna kretslopp och vegetarisk föda i stället för fiskmjöl, kan fiskodling dessutom bli ett hållbart sätt att producera fisk.

Utskottet noterar att regeringen vidtagit betydelsefulla åtgärder under de senaste åren för att stödja det svenska vattenbrukets utveckling i stort liksom initiativ till effektivare prövningsprocesser. Samtidigt som utskottet välkomnar sådana insatser anser utskottet att regelverket för vattenbrukstillstånd och därtill själva tillståndprocessen fortfarande är behäftade med problem, vilket hämmar möjligheterna till utveckling. Utskottet vill av denna anledning uppmana regeringen att se över de regelverk som reglerar vattenbruk. Bland annat behöver strandskyddsreglerna göras mer tillåtande, och tillståndsgivningen för vattenbruk utan miljöpåverkan bör göras mycket enklare. Utskottet noterar särskilt att tillståndprocessen för vattenbruk i dag är mycket lång. För att det långsiktigt ska vara möjligt att satsa på vattenbruk anser utskottet att tillståndprocessen behöver kortas ned och tillstånden förlängas.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 anför regeringen följande med anledning av tillkännagivandet:

Regeringen uppdrog i augusti 2018 åt Statens jordbruksverk att, i samråd med Havs- och vattenmyndigheten, analysera processerna för tillståndsgivningen eller andra regelverk som utgör ett hinder för vattenbrukets utveckling och ge förslag till förändringar och förenklingar. Uppdraget har tidigare förlängts och skulle redovisas senast den 30 april 2020. Statens jordbruksverk beviljades ytterligare förlängning till den 30 september 2020 med anledning av den pågående pandemin på det slutliga genomförandet av uppdraget. Statens jordbruksverks rapport analyseras i Regeringskansliet. Den 31 maj 2021 redovisade Havs- och vattenmyndigheten och Statens jordbruksverk en ny gemensam strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt nya sektorspecifika handlingsplaner, inkl. en specifik för vattenbrukssektorn.

I syfte att snabba på utvecklingen av ett hållbart vattenbruk har regeringen föreslagit ytterligare resurser för nationell medfinansiering av kommande havs-, fiskeri- och vattenbruksprogram. Genom budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1, utg.omr. 23) ökades anslaget 1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 med 79 miljoner kronor per år, dvs en förstärkning med totalt 474 miljoner kronor under programperioden. Det årliga utfallet kommer att vara beroende av programmets genomförandetakt.

Inom ramen för livsmedelsstrategin har Tillväxtverket inlett ett arbete för att förenkla tillståndprocesserna inom vattenbruket. Tillväxtverket rapporterar årligen hur detta arbete fortskrider.

Den 30 juni 2022 beslutade regeringen om kommittédirektiv En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk (dir. 2022:92). En särskild utredare har fått i uppdrag att göra en översyn av regelverket på fiskeområdet i syfte att få till stånd en sammanhållen lagstiftning med en tydlig systematik och att anpassa regelverket till de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll. Utredaren ska även se över hur bestämmelserna om vattenbruk kan förenklas för att främja ett mer konkurrenskraftigt och hållbart vattenbruk. Förenklade förutsättningar att bedriva vattenbruk ska redovisas senast den 1 juli 2023. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 29 november 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

Vidare beslutade riksdagen i mars 2020, på förslag av miljö- och jordbruksutskottet, om ett nytt tillkännagivande till regeringen om förutsättningarna för vattenbruk (bet. 2019/20: MJU11, rskr. 2019/20:185). I betänkandet anförde utskottet följande:

Enligt utskottet är vattenbruk ett bra exempel på omställning mot ett hållbart brukande av de marina resurserna. Utvecklingspotentialen i den svenska vattenbruksnäringen har vid flera tidigare tillfällen framhållits av utskottet. Behovet av smidigare tillståndsprocesser har särskilt uppmärksamats, och utskottet har välkomnat uppdraget till Jordbruksverket att analysera hur prövningen av vattenbruksverksamheter kan förenklas samtidigt som miljöskyddet bibehålls.

Utskottet anser likväl att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk. Vattenbruk har en stor potential att skapa jobb och tillväxt i hela landet, samtidigt som dessa företag kan leverera klimatsmart mat. Många företag beskriver att regelverk och tillståndsprocesser i dag gör det dyrt, osäkert och komplicerat att starta vattenbruk i Sverige. Utskottet anser därför att det är angeläget att finna en snar lösning på de uppmärksammade problemen.

Regeringen anför i skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 följande med anledning av tillkännagivandet:

Regeringen uppdrog den 16 augusti 2018 åt Statens jordbruksverk att, i samråd med Havs- och vattenmyndigheten, analysera processerna för tillståndsgivningen eller andra regelverk som utgör ett hinder för vattenbrukets utveckling och ge förslag till förändringar och förenklingar. Uppdraget har tidigare förlängts och skulle redovisas senast den 30 april 2020. Statens jordbruksverk beviljades ytterligare förlängning till den 30 september 2020 med anledning av den pågående pandemins effekter på det slutliga genomförandet av uppdraget. Statens jordbruksverks rapport analyseras i Regeringskansliet. Den 31 maj 2021 redovisade Havs- och vattenmyndigheten och Statens jordbruksverk även en ny gemensam strategi för yrkesfisket, vattenbruket, fritidsfisket och fisketurismen samt nya sektorsspecifika handlingsplaner, inkl. en specifik för vattenbrukssektorn.

I syfte att snabba på utvecklingen av ett hållbart vattenbruk har regeringen föreslagit ytterligare resurser för nationell medfinansiering av kommande havs-, fiskeri- och vattenbruksprogram. I enlighet med budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, avsnitt 2.9.28) ökas anslaget 1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 med 79 miljoner kronor 2022. Anslaget beräknas öka med samma belopp 2023–2027.

Inom ramen för livsmedelsstrategin har Tillväxtverket inlett ett arbete för att förenkla tillståndsprocesserna inom vattenbruket. Tillväxtverket rapporterar årligen hur detta arbete fortskrider.

Den 30 juni 2022 beslutade regeringen om kommittédirektiven En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk (dir. 2022:92). En särskild utredare har fått i uppdrag att göra en översyn av regelverket på fiskeområdet i syfte att få till stånd en sammanhållen lagstiftning med en tydlig systematik och att anpassa regelverket till de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll. Utredaren ska även se över hur bestämmelserna om vattenbruk kan förenklas för att främja ett mer konkurrenskraftigt och hållbart vattenbruk. Förenklade förutsättningar att bedriva vattenbruk ska redovisas senast den 1 juli 2023. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 29 november 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring

EU har mycket betydande befogenheter i fråga om statens möjligheter att stödja en viss verksamhet med offentliga medel. När det gäller ekonomiskt stöd till vattenbruksföretagare, såsom investeringsstöd, har medlemsstaterna därför mycket begränsade möjligheter att anta egna bestämmelser. Villkoren för offentligt stöd för perioden 2021–2027 regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004 (EHFVF).

Förordningen (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden innehåller bestämmelser om förvaltningen och genomförandet av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027. Programmet, som har godkänts av kommissionen, ligger till grund för hur Sveriges tilldelning av medel från EHFVF ska användas. Programmet omfattar drygt 2 miljarder kronor, där cirka hälften utgörs av medel från EHFVF och hälften utgörs av nationella medel. Av 4 kap. i förordningen följer vilka stöd som kan beviljas för vattenbruksverksamhet.

Enligt budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23) har det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet för 2021–2027 fått en förenklad utformning, med bl.a. färre åtgärder än programmet för perioden 2014–2020, vilket skapar förutsättningar för förenklningar för stödmottagare samt ett kostnadseffektivt genomförande.

Att utreda möjligheten att klassificera vattenbruket som areell näring samt för- och nackdelarna med en samordning mellan vattenbruket och den livsmedelsproduktion som sker inom de areella näringarna finns med som förslag på åtgärd i den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk 2021–2026 som Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tillsammans har tagit fram. I handlingsplanen lämnar myndigheterna även förslag om att utreda frågan om miljöersättning för produktion av organismer som tar upp näringsämnen eller organiskt material i vattenområden med hög eller risk för hög näringsbelastning.

Övriga frågor om vattenbruk

I strategin för fiske och vattenbruk anför Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket att det, även om dessa två myndigheter bär huvudansvaret för strategin, finns flera andra myndigheter och offentliga instanser vars mandat berör fiske och vattenbruk. Samverkan mellan myndigheter och andra berörda intressenter på nationell, regional och lokal nivå är därför av avgörande betydelse för att nå målen i strategin. Ett av strategins tre huvudmål är att svenskt fiske och vattenbruk är konkurrenskraftiga och lönsamma näringar som bidrar till ökad livsmedelsförsörjning, sysselsättning och sociala värden i hela landet. Ett av de delmål som pekats ut för att nå detta huvudmål är att samverkan mellan myndigheter och andra berörda parter har ökat. Ett annat delmål för att nå det aktuella huvudmålet är att tillgången på livsmedel och akvatiska råvaror från svenskt fiske och vattenbruk har ökat på den inhemska marknaden. Delmålet syftar till att öka självförsörjningsgraden av fiskeri- och vattenbruksprodukter som fiskats och producerats på ett hållbart sätt i Sverige.

Ett annat av strategins huvudmål är att kunskapen om de akvatiska ekosystemen samt om fiskets och vattenbrukets samhällsnyttor har ökat och sprids genom informationsinsatser och utbildningar. Enligt Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket bygger strategins genomförande på bred sektorsövergripande samverkan mellan olika myndigheter och berörda organisationer. Grundförutsättningar för sådan samverkan är förståelse, kunskapsutbyte och dialog mellan intressenterna. Att inrätta en permanent plattform för sektorsövergripande samverkan och kunskapsöverföring är därför en viktig åtgärd för att nå flera av de strategiska målen.

Av budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23) framgår att regeringen bedömer att ett främjande av ett hållbart vattenbruk kan bidra till jobb och en hållbar utveckling i hela landet samt öka tillgången till fisk, skaldjur, musslor och alger. Enligt regeringen är detta en pusselbit i Sveriges självförsörjning av livsmedel.

Som tidigare redovisats är fiskodlingar tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt regelverket om miljöfarlig verksamhet och fiskelagstiftningen. Utöver detta måste även regler om djurskydd, djurhälsa och smittskydd beaktas²⁵. Förebyggande hälsoarbete och ökad djurvälstånd är en av de åtgärder som pekats ut i handlingsplanen för vattenbruk. Syftet med åtgärden är att stärka djurhälsan och djurvälståndet och minska smittspridningen inom svenskt vattenbruk för att nå en ökad etiskt hållbar och konkurrenskraftig produktion. En av de åtgärder som föreslås i handlingsplanen är främjande av samverkan och dialog mellan forskning, myndigheter och de som arbetar praktiskt med vattenbruk.

²⁵Djurskyddslagen (2018:1192), djurskyddsförordningen (2019:66) och Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:6) om odling av fisk. Bestämmelser om registrering och godkännande av vattenbruksanläggningar och om förflyttningar av vattenlevande djur finns också i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (EU:s djurhälsolag).

Nordiska ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk består av ett ministerråd med fyra politikområden: fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk. Detta ministerråds huvudsakliga uppgifter består av att främja en hållbar användning av naturresurser och genetiska resurser. Inom ministerrådet finns ett antal arbetsgrupper, bl.a. Arbetsgruppen för fiskesamarbete som är det operativa organet för fiske och vattenbruk.

Utskottets ställningstagande

Regler och tillstånd

Som redovisats ovan har riksdagen riktat två tillkännagivanden till regeringen som handlar om utformningen av de regelverk som är styrande för möjligheten att bedriva vattenbruk, om att effektivisera och förkorta tillståndprocesserna för vattenbruk och om att förlänga tiden för de tillstånd som beviljas. Regeringen har redogjort för det arbete som pågår med anledning av tillkännagivandena och anför att de ännu inte är slutbehandlade. Bland de åtgärder som har initierats vill utskottet särskilt framhålla den pågående Fiskelagsutredningen som bl.a. har i uppdrag att se över hur bestämmelserna om vattenbruk kan förenklas för att främja ett mer konkurrenskraftigt och hållbart vattenbruk. Utskottet följer frågan noggrant men vill inte föregripa utfallet av det arbete som pågår på området. Därför föreslår utskottet att motionerna 2022/23:790 (M) yrkande 4, 2022/23:843 (C) yrkande 49, 2022/23:969 (SD) yrkandena 27–29 och 2022/23:1672 (C) yrkande 15 lämnas utan åtgärd.

När det gäller den specifika frågan om att förändra miljöbalkens bestämmelser om vattenverksamhet för att i högre grad möjliggöra odling av blå fånggrödor konstaterar utskottet att Miljömålsberedningen har föreslagit att undantaget från tillståndskravet för vattenverksamhet i 11 kap. 11 § 2 miljöbalken ska utvidgas till att gälla även alger och sjöpungar. Förslaget är under beredning inom Regeringskansliet, och med hänvisning till det pågående arbetet föreslår utskottet att motionerna 2022/23:790 (M) yrkande 5, 2022/23:843 (C) yrkandena 51 och 53, 2022/23:908 (C) yrkande 10, 2022/23:969 (SD) yrkande 25 och 2022/23:1268 (SD) yrkande 2 lämnas utan åtgärd.

Syftet med regleringen av utsättning av fisk är att dels hindra oönskad spridning av arter och stammar av fisk eller kräftor, dels hindra spridning av smittsamma sjukdomar. Det finns enligt utskottet därför fog både för kravet på tillstånd för fiskutsättning och för att regelverket präglas av viss restriktivitet. Utskottet förordar inte någon förändring av bestämmelserna på området och föreslår därför att motion 2022/23:969 (SD) yrkande 30 avslås.

Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring

Det svenska vattenbruket har stor utvecklingspotential och kan bidra såväl till livsmedelsproduktionen som till att binda näringsämnen och på så sätt minska övergödningen. Det är enligt utskottet därför viktigt att vattenbruksnäringen ges goda ekonomiska förutsättningar att utvecklas. Utskottet kan konstatera att det är möjligt att inom ramen för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet bevilja vissa stöd för vattenbruksverksamhet, t.ex. investeringsstöd och startstöd. Utskottet konstaterar vidare att Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket i den gemensamma handlingsplanen för vattenbruket föreslår att frågan om miljöersättning för produktion av organismer som tar upp näringsämnen eller organiskt material i vattenområden med hög eller risk för hög näringsbelastning ska utredas. Med hänvisning till de stödmöjligheter som redan finns samt till förslaget om att utreda frågan om miljöersättning för blå fånggrödor föreslår utskottet att motionerna 2022/23:843 (C) yrkandena 50 och 52 och 2022/23:908 (C) yrkande 9 lämnas utan åtgärd, i den mån de inte redan är tillgodosedda.

När det gäller frågan om att klassificera vattenbruket som areell näring konstaterar utskottet att detta är ett av åtgärdsförslagen i Havs- och vattenmyndighetens och Jordbruksverkets gemensamma handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk. Mot den bakgrunden ger motion 2022/23:969 (SD) yrkande 26 inte anledning till någon åtgärd från utskottets sida.

Övriga frågor om vattenbruk

Utskottet instämmer i Havs- och vattenmyndighetens och Jordbruksverkets bedömning att samverkan är av stor betydelse för att skapa goda förutsättningar för ett hållbart vattenbruk och för att nå målen i strategin för svenskt fiske och vattenbruk, bl.a. huvudmålet att svenskt vattenbruk ska vara en konkurrenskraftig och lönsam näring som bidrar till ökad livsmedelsförsörjning och sysselsättning. Ett annat av strategins huvudmål är att öka kunskapen om de akvatiska ekosystemen och vattenbrukets samhällsnyttor, och i detta sammanhang föreslår myndigheterna att det inrättas en plattform för sektorsövergripande samverkan och kunskapsöverföring för att bidra till måluppfyllelsen. Utskottet ser positivt på förslaget och vill samtidigt framhålla att det nordiska ministerrådet för fiske och vattenbruk utgör ett viktigt forum för samverkan i dessa frågor på nordisk nivå. För att vattenbruksnäringen ska vara ekonomiskt och etiskt hållbar är det enligt utskottet mycket viktigt att arbeta med djurhälso- och smittskyddsfrågor, och utskottet välkomnar därför att behovet av sådana åtgärder framhålls i handlingsplanen för vattenbruk. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motionerna 2022/23:351 (C), 2022/23:790 (M) yrkandena 1–3 och 6, 2022/23:843 (C) yrkande 48, 2022/23:969 (SD) yrkande 24 och 2022/23:2072 (S) yrkande 11 avslås.

Övriga fiskeripolitiska åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fiskeri- och vattenbruksnäringen och marina vindkraftverk, fritidsfiske och en nordisk strategi för fiske.

Jämför reservation 36 (SD).

Motionerna

Fiskeri- och vattenbruksnäringen och marina vindkraftverk

I motion 2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkande 8 föreslås att regeringen ska överväga att på ett tidigt plan involvera vattenbruket i processer där man pekar ut områden som är lämpliga för havsbaserad vindkraft.

Enligt motion 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 13 ska regeringen se över möjligheten att på ett tidigt plan involvera yrkesfisket i processer där man pekar ut områden som är lämpliga för havsbaserad vindkraft.

Fritidsfiske

I kommittémotion 2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 31 framhåller motionärerna frivilliga initiativ som intressegrupper och vattenkraftsägare har genomfört när det gäller fiske- och miljöförbättrande åtgärder.

Enligt motion 2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 4 behövs det en översyn av regleringen av det fria fisket. Motionären pekar på de problem som uppstår när storskaligt fritidsfiske på ett ohållbart sätt konkurrerar med det småskaliga yrkesfisket.

I motion 2022/23:1481 av Mattias Jonsson och Adnan Dibrani (båda S) lämnas förslag om att överväga en annan reglering av hummerfisket. Enligt motionärerna hotar ett ökande fritidsfiske framtiden för yrkesfisket, och fritidsfisket av hummer behöver därför regleras ytterligare.

I motion 2022/23:1107 av Magnus Berntsson (KD) föreslås en översyn av reglerna för undervattensjakt. Motionären anför att undervattensjakt är tillåtet i många delar av världen, inklusive de nordiska grannländerna, och att det svenska harpunförbudet liksom hur undervattensjakt skulle kunna regleras hållbart behöver utredas.

En nordisk strategi för fiske

I motion 2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 5 lämnas förslag om en nordisk fiskestrategi och om att regeringen tar initiativ till en dialog med de andra nordiska länderna för att utveckla förvaltningssystemen i de olika

länderna så att de harmonierar med varandra. Målsättningen bör bl.a. vara att möjliggöra ett levande kustfiske.

Kompletterande uppgifter

Fiskeri- och vattenbruksnäringen och marina vindkraftverk

Havsplanering är ett av flera verktyg för att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling genom att vägleda om hur havet och dess resurser ska användas. Enligt EU:s havsplaneringsdirektiv²⁶ ska varje medlemsstat upprätta och genomföra havsplanering. Direktivet är införlivat i svensk lagstiftning genom miljöbalken och havsplaneringsförordningen (2015:400). Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för att i samråd med ett antal myndigheter, bl.a. Boverket och berörda länsstyrelser, ta fram havsplaner för Bottniska viken, Östersjön respektive Västerhavet.

Den 15 februari 2022 presenterade regeringen Sveriges första havsplaner, baserade på underlag från Havs- och vattenmyndigheten. Havsplanerna pekar ut områden för elöverföring, energiutvinning, försvar, kultur, natur, rekreation, sandutvinning, sjöfart, yrkesfiske samt generell användning. Havsplanerna ger vägledning om vad som är den bästa användningen av havet och hur olika intressen kan samexistera, och bidrar därmed till en långsiktigt hållbar utveckling.

I samband med att regeringen beslutade om de första svenska havsplanerna fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till ändrade havsplaner för att möta behovet av ökad energiutvinning. Ändringen av havsplanerna är ett myndighetsgemensamt uppdrag i två steg där det ingår olika deluppdrag. I det första steget ska Energimyndigheten tillsammans med en rad andra myndigheter, däribland Havs- och vattenmyndigheten, ta fram ett underlag med förslag på områden som kan bli aktuella för energiutvinning i havet. I uppdragsbeskrivningen anges att myndigheterna ska arbeta för att hitta lösningar som gör det möjligt med samexistens mellan energiutvinning och kulturmiljövårdens, naturvårdens, sjöfartens, totalförsvarets respektive yrkesfiskets intressen. Energimyndigheten redovisade uppdraget till Regeringskansliet den 31 mars 2023 (ER 2023:12). Baserat på Energimyndighetens underlag, och efter samråd med berörda aktörer, ska Havs- och vattenmyndigheten föreslå ändringar i havsplanerna. De uppdaterade havsplanerna ska lämnas till regeringen senast den 31 december 2024.

Som ett led i åtgärdsprogrammet för havsmiljödirektivet har Havs- och vattenmyndigheten presenterat en rapport över olika mänskliga aktiviteter och deras fysiska påverkan på kustekosystemen (rapport 2020:27). I fråga om havsbaserad vindkraft framhåller myndigheten att havsbaserad vindkraft kan innebära en betydande påverkan på marina ekosystem. I regel räknar man dock

²⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU av den 23 juli 2014 om upprättandet av en ram för havsplanering.

med en begränsad miljöpåverkan från vindkraft även om lokala omständigheter har betydelse för vilka konsekvenser som uppstår. Även om intressekonflikter med andra samhällssektorer i regel är mindre till havs än till lands kan konflikter med olika naturskydds- och fiskeintressen uppstå. Enligt myndigheten är det därför viktigt att fokus i fortsatt planering och riskbedömning ligger på ett större ekosystemperspektiv.

Den 28 februari 2023 presenterade Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten den gemensamma rapporten Samexistens mellan havsbaserad vindkraft, yrkesfiske, vattenbruk och naturvård – En kunskaps-sammanställning om förutsättningar och åtgärder (rapport 2023:2). I rapporten, som är en redovisning med anledning av det ovan nämnda regeringsuppdraget, beskriver myndigheterna ett antal åtgärder som kan behöva vidtas för att den havsbaserade vindkraften ska kunna samexistera med olika intressen, t.ex. yrkesfisket och vattenbruket. Kunskapssammanställningen, som är en av flera delar i arbetet med att ta fram underlag för förslaget till nya havsplaner, är enligt uppgift från Regeringskansliet (Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet) under beredning.

Fritidsfiske

Med fritidsfiske avses fiske som inte sker med stöd av fiskelicens eller personlig fiskelicens, dvs. licensierat yrkesfiske, utan som utövas enligt de grundläggande bestämmelserna i 8, 9 och 13 §§ fiskelagen (1993:787) om rätten till fiske i allmänt och enskilt vatten. Fritidsfisket delas i sin tur ofta upp i sportfiske och husbehovsfiske. Regler för fritidsfiske finns även i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen samt i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter. Fritidsfiskare behöver som regel inte registrera sig för att få fiska och de behöver inte heller rapportera in hur mycket fisk de fångar. Fritidsfiskets fiskemöjligheter begränsas dock av bestämmelser om bl.a. fredningstider, fredningsområden, minimimått och redskaps- och fångstbegränsningar.

Av 2 kap. 6 § förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen följer att fiske inte får bedrivas med bl.a. skjutvapen eller sådana redskap som fisken kan spetsas med.

Som redovisats ovan har Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket tagit fram en gemensam strategi för framtidens fiske och vattenbruk. I strategin konstateras att det i många fall ansträngda och allvarliga tillståndet för bestånden av fisk och skaldjur har resulterat i ökad konkurrens om resurserna mellan t.ex. lokalt kustfiske och fritidsfiske.

Enligt delbetänkandet Havet och människan (SOU 2020:83) gör Miljömålsberedningen bedömningen att fritidsfisket aktivt kan bidra till att minska miljöbelastningen och bidra till miljöåtgärder samt ökad kunskap om fiskets ekosystemeffekter och miljö tillståndet. Miljömålsberedningen lyfter fram att både yrkesfisket och fritidsfisket kan vara aktiva inom miljöövervakningen

och insamlingen av kunskap om fiskets ekosystemeffekter, fisketillsyn och kontroll och bidra till förvaltningen av säl.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens och Jordbruksverkets handlingsplan för utveckling av svenskt fritidsfiske och fisketurism saknas det tillräcklig kunskap om och en samlad bild av fritidsfiskets miljö- och klimatpåverkan för att ta fram och genomföra relevanta och verkningsfulla åtgärder som minskar påverkan. I planen föreslås därför en kartläggning och analys i syfte att öka kunskapen om fritidsfiskets och fisketurismens miljö- och klimatpåverkan. Resultatet ska sedan ligga till grund för en behovsanalys som slår fast vilken ytterligare kunskap som behövs för att få en bättre bild av fritidsfiskets samlade miljö- och klimatpåverkan.

En annan åtgärd som föreslås i handlingsplanen är att förbättra kunskapen om fritidsfiskets påverkan på olika ekosystem vid kusten och i de fem stora sjöarna, där staten har förvaltningsansvaret. År 2017 fick Havs- och vattenmyndigheten ett regeringsuppdrag att föreslå utformningen av bestämmelser om rapporteringsskyldighet för andra fiskare än yrkesfiskare. I redovisningen föreslog Havs- och vattenmyndigheten att myndigheten ska få ett utökat mandat att meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet i särskilda fall för den som bedriver fritidsfiske eller fisketurism. Även utan utökat mandat finns det befintliga möjligheter att utveckla och förbättra kunskapen om fritidsfiskets omfattning och påverkan inom ramen för åtgärden, dock inte med samma precision, effektivitet eller tidsram. Med ett utökat mandat och anmälningskyldighet kan förvaltningen dock ta ytterligare steg mot en ekosystembaserad förvaltning med ett långsiktigt perspektiv. I handlingsplanen lämnas också förslag om att utveckla ett nationellt system för kontinuerlig och proaktiv datainsamling från fritidsfiske för att öka kunskapen om fritidsfiskets resurspåverkan och därmed bidra med en viktig pusselbit för förvaltningen av fisk och skaldjur.

I betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83), som är under beredning inom Regeringskansliet, har även Miljömålsberedningen föreslagit att Havs- och vattenmyndigheten ska ges möjlighet att meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för den som bedriver fritidsfiske eller fisketurism. Miljömålsberedningen har vidare föreslagit att regeringen ska utse en särskild utredare som ska se över förutsättningarna för en fiskevårdsavgift för fiske vid kusten, en avgift som ska bidra till finansiering av fiskevårdsåtgärder med syftet att återställa bestånden av fisk i kustområden.

Den 30 juni 2022 beslutade den dåvarande regeringen att utse en särskild utredare för att bl.a. göra en översyn av regelverket på fiskeområdet (dir. 2022:92). Syftet med uppdraget är att lagstiftningen ska säkerställa ett hållbart nyttjande av fiskresurserna som gynnar såväl fiskerinäringen och fritidsfisket som den biologiska mångfalden. Utredaren ska bl.a. analysera om Havs- och vattenmyndighetens förslag om att myndigheten ska kunna föreskriva om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för andra än yrkesfiskare är förenliga med de nya unionsbestämmelserna om fiskerikontroll och, om åtgärderna bedöms vara förenliga med de nya reglerna, bedöma under vilka

förutsättningar krav på anmälan, rapportering och märkning ska gälla samt om avgifter och sanktionsavgifter ska kunna tas ut. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2024.

Av skälsats 3 i grundförordningen²⁷ följer att fritidsfiske kan ha betydande inverkan på fiskeresurserna och att medlemsstaterna därför ska säkerställa att det bedrivs på ett sätt som är förenligt med den gemensamma fiskeripolitiken. I CFP-rapporten²⁸, som nyligen presenterades och som har beskrivits tidigare i betänkandet, anför kommissionen att förvaltningen av fritidsfisket kräver en fullständig bild av hur denna verksamhet påverkar fiskbestånden och ekosystemen. Den måste också beakta den särskilda karaktären hos sådant fiske och ta hänsyn till annan EU-lagstiftning som är tillämplig på denna verksamhet. Insamling av tillförlitliga och enhetliga data är fortfarande en stor utmaning, vilket gör det svårt för kommissionen att bedöma fritidsfiskets inverkan på specifika bestånd och utarbeta lämpliga åtgärder. Enligt kommissionens förslag till översyn av kontrollförordningen, som för närvarande förhandlas fram med medlagstiftarna, införs ett allmänt krav på att övervaka antalet fritidsfiskare genom ett licensierings- eller registrerings-system samt ett krav på ett system för datainsamling eller fångstregistrering för alla fritidsfångster, i syfte att förbättra kontrollen och övervakningen.

En nordisk strategi för fisket

Det föregående utrikesutskottet behandlade ett liknande motionsförslag i betänkande 2019/20:UU14 Nordiskt och arktiskt samarbete. Utrikesutskottet anförde då följande:

Utskottet noterar att de nordiska länderna har höga ambitioner vad gäller att bevara och förvalta havens resurser väl. Detta nordiska synsätt ligger i linje med målen inom Agenda 2030 och bidrar till dess uppfyllnad. Nordiska ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) har i sitt samarbetsprogram för 2017–2020 beslutat att man under perioden ska arbeta för att uppfylla FN:s 17 mål för global utveckling (Agenda 2030).

I samarbetsprogrammet har bl.a. utvecklingen av den nordiska bioekonomin pekats ut som en strategisk insats. Det nordiska fiskeri-samarbetet syftar bl.a. till att samordna och främja en hållbar utveckling av fiskerinäringarna i de nordiska länderna. Arbetet har bl.a. fokuserat på studier om hur fiskeriförvaltningen fungerar i de olika länderna i syfte att kunna dra lärdom från varandra och kunna nå mer likartade styrdokument och lagstiftning på området. Det pågår därför kontinuerliga projekt eller andra verksamheter för att kunna skapa en nordisk samsyn och bättre tillämpning på området. Under hösten 2018 hölls ett seminarium i Stockholm om utvärdering av de olika ländernas fiskeriförvaltning som identifierade möjligheter att underlätta likartad förvaltning.

²⁷Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken m.m.

²⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet. Den gemensamma fiskeripolitiken i dag och i morgon – en pakt för fisket och havet för en hållbar, vetenskapsbaserad, innovativ och inkluderande fiskeförvaltning (COM(2023) 103).

Nordiska ministerrådets vision för det nordiska samarbetet är att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030. Nordiska ministerrådet har antagit en handlingsplan för Vision 2030 för perioden 2021 – 2024 som beskriver hur Nordiska ministerrådet ska arbeta för att uppnå visionen och inrättat en hållbarhetsstrategi för perioden 2021–2024. Handlingsplanen består av ett antal mål som anger de nordiska ländernas hållbarhetsambition för de kommande åren. Enligt handlingsplanens mål 2 ska Nordiska ministerrådet bidra till att säkerställa ett hållbart nyttjande av Nordens natur och hav. Rådet ska även bidra till att utveckla en mer hållbar förvaltning av naturresurser på land och till havs för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Detta innebär bl.a. att ta fram ökad kunskap om hur naturen ska skyddas, bevaras och återställas.

Utskottets ställningstagande

Fiskeri- och vattenbruksnäringen och marina vindkraftverk

Utskottet konstaterar att de svenska havsplanerna möjliggör en betydande utbyggnad av den havsbaserade vindkraften. Utskottet är medvetet om att etableringen av vindkraft till havs kan ge upphov till konflikter mellan olika intressen. Det är därför positivt att Havs- och vattenmyndigheten och Energi- myndigheten nyligen har presenterat sin rapport om samexistens mellan havsbaserad vindkraft och bl.a. yrkesfiske och vattenbruk. Rapporten, som är en del i arbetet med att ta fram underlag för förslag till ändrade havsplaner, är under beredning i Regeringskansliet. Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2022/23:790 (M) yrkande 8 och 2022/23:1411 (M) yrkande 13 lämnas utan åtgärd.

Fritidsfiske

Utskottet vill inledningsvis framhålla att fritidsfisket spelar en viktig roll i bevarandet av en levande kust och skärgård. Fritidsfisket är också en viktig möjlighet till rekreation och skapar möjligheter till nysatsningar inom fisketurismen. Utskottet noterar samtidigt att kunskapsunderlaget om fritidsfiskets påverkan på ekosystemen är bristfälligt och välkomnar därför de åtgärder för att öka kunskapen om fritidsfisket som föreslås i den myndighetsgemensamma handlingsplan som Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket har tagit fram. I detta sammanhang delar utskottet Miljömålsberedningens bedömning att fritidsfisket aktivt kan bidra till bl.a. miljöförbättrande åtgärder och ökad kunskap om fiskets effekter på ekosystemet, och utskottet ser därför mycket positivt på initiativ och åtgärder som går i den riktningen. Utskottet kan vidare konstatera att det pågår arbete såväl inom EU som på nationell nivå i fråga om möjligheten att införa krav på licensierings- eller registreringsystem för fritidsfiskare och skyldighet för fritidsfiskare att rapportera sin fångst. Med det anförda och för att inte föregripa utfallet av det arbete som pågår på området föreslår utskottet att motionerna 2022/23:969

(SD) yrkande 31, 2022/23:1218 (SD) yrkande 4 och 2022/23:1481 (S) lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om undervattensjakt avser utskottet inte att verka för en förändring av förbudet mot att vid fiske använda skjutvapen eller andra redskap som fisken kan spetsas med. Därför avstyrks motion 2022/23:1107 (SD).

En nordisk strategi för fisket

Nordiska ministerrådet har antagit en handlingsplan med ett antal mål som syftar till att göra Norden till en hållbar och integrerad region. Ett av dessa mål är att Nordiska ministerrådet ska bidra till att säkerställa ett hållbart nyttjande av Nordens natur och hav. Utskottet ser positivt på den dialog och det arbete som bedrivs inom Nordiska ministerrådet i dessa frågor och har förtroende för att regeringen på ett ambitiöst sätt verkar för ett hållbart fiske inom ramen för det samarbetet. Utskottet föreslår därför att motion 2022/23:1218 (SD) yrkande 5 lämnas utan åtgärd.

Reservationer

1. Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. bestånden av sill och strömming, punkt 1 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Marianne Fundahn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 27.5 och avslår motionerna

2022/23:282 av Peder Björk och Peter Hedberg (båda S),

2022/23:442 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2022/23:473 av Linnéa Wickman (S),

2022/23:1497 av Lili André (KD) yrkande 1,

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 4 och 8 samt

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 30.2 och 31.

Ställningstagande

Havens ekosystem är allvarligt hotade, och vi måste därför fortsätta att arbeta för ett hållbart fiske och för att fiskbestånden ska vara hållbara.

2. Övergripande åtgärder för hållbara bestånd, bl.a. bestånden av sill och strömming, punkt 1 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 30.2 och 31 samt avslår motionerna

2022/23:282 av Peder Björk och Peter Hedberg (båda S),

2022/23:442 av Susanne Nordström m.fl. (M),

2022/23:473 av Linnéa Wickman (S),

2022/23:1497 av Lili André (KD) yrkande 1,
2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 4 och 8 samt
2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 27.5.

Ställningstagande

Läget för våra hav är oerhört allvarligt, och fisket har en helt central roll för havens ekosystem. Under alldeles för lång tid har de stora industritrålarna tillåtit att ta upp enorma mängder strömming och sill ur havet. På senare tid har trålningen flyttat närmare land och konkurrerat ut det småskaliga kustfisket. Nu befinner sig bestånden i ett mycket kritiskt läge, men ändå fortsätter fisket och tillåts nu öka i havet utanför Stockholm och längre söderut. Östersjöns ekosystem är redan under extrem press; torsken har redan kollapsat och den omfattande nedgången av strömming och sill gör nu att hela ekosystemet riskerar att tippa. Läget är akut. I stället för maximalt uttag av fisk måste utgångspunkten i fiskeförvaltningen vara att låta ekosystemen i haven sätta gränserna för hur mycket fisk som får fångas. Fiskekvoterna måste minska radikalt och överfisket stoppas. Jag och mitt parti anser att EU:s fiskeförvaltning återigen måste reformeras och att en ekosystembaserad förvaltningsmodell för haven omgående måste införas. Vidare måste alla subventioner som leder till överfiske omgående fasas ut.

3. Hållbara fiskekvoter, punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt
avslår motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 55.

Ställningstagande

Torskbeståndet i Östersjön är i mycket dåligt skick, i synnerhet det s.k. östra beståndet öster om Bornholm. Detta innebär att fisket behöver regleras mycket kraftigt, vilket också sker. Riktat fiske på torsk i Östersjön är inte tillåtet, utan det är endast tillåtet att fånga torsk som bifångst. Det kan dock tilläggas att inte ens de begränsade kvoterna tas upp eftersom de kvarvarande torskarna är av så liten storlek. Åtgärder bör vara stark reglering och, om så krävs, ett totalt stopp för fiske i vissa bestånd. Detta ska man dock inte hantera genom

att rösta om ett totalt stopp i riksdagen. Frågan uppstår när ett sådant stopp kan hävas. Situationen kan variera mellan olika bestånd. Kvoterna bör anpassas till vad vetenskapen anser vara försvarbart, vilket i praktiken kan innebära just ett temporärt stopp för torskfisket i vissa bestånd. Det är av största vikt att rätt kompetens kan reglera exakt hur långt restriktionerna behöver gå och hur länge de behöver vara i kraft. Svensk fiskeripolitik ska utgå från forskningens rekommendationer.

4. Hållbara fiskekvoter, punkt 2 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 55 och
avslår motion
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Den alarmerande situationen för fisket i Östersjön kräver särskilt stora försiktighetsåtgärder, och fiskekvoterna i detta hav måste bli mer restriktiva. Jag och mitt parti vill förändra hur fiskekvoterna fastställs för Östersjön, och det gäller framför allt uppskattningen av maximal hållbar avkastning (MSY), som behöver beräknas med försiktighet. De vetenskapliga underlag som i dag används är alltför svaga och osäkra eftersom MSY som koncept är utformat för storskaligt fiske i Nordsjön och Atlanten. MSY hade fungerat bra för Östersjön om det inte vore så att Östersjön mår enormt dåligt. Principen om MSY är bra, men den fungerar inte om man inte beaktar de faktorer som är viktigast för fiskbeståndet, vilket för Östersjöns del är föroreningar. Därför behövs det en mycket större säkerhetsmarginal som även tar hänsyn till Östersjöns mående samt fiskarnas faktiska storlek och reproduktionsförmåga och inte enbart det uppskattade antalet fiskar.

5. Åtgärder för att bevara ålen, punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 35 och avslår motionerna

2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 39.

Ställningstagande

Ålfonden kom till för att främja ålens fortlevnad i Östersjön. Fonden avsätter pengar för att sätta ut ål i de svenska vattendragen och arbetar långsiktigt med att bevara småskaligt ålfiske och för bevarandet av traditionen kring detta fiske. Det måste ligga i en svensk regerings intresse att värna om denna anrika fiskegren och sedvänjan som ålagille m.m. utgör. Regeringen bör därför se över hur Ålfondens finansiering kan förstärkas.

6. Åtgärder för att bevara ålen, punkt 3 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 39 och avslår motionerna

2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 35.

Ställningstagande

Ålen är akut utrotningshotad och tillbringar en del av sin livscykel i svenska vatten. Ålen påverkas av bl.a. vattenkraft och miljögifter. På dessa områden har vi och våra partier tidigare drivit fram viktiga beslut, och det är viktigt att miljöanpassningen av vattenkraften fortgår. Fisket efter ål är ett annat stort

problem, och vi vill helt förbjuda detta fram till dess att ålbeståndet har återhämtat sig till en ekologiskt bärkraftig nivå.

7. Åtgärder för att minska sälmaskens påverkan på bestånden, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 7 och 9–11.

Ställningstagande

Sälmasken är en rundmask som har säl som huvudvärd, men eftersom den även infekterar fisk som fungerar som mellanvärd kallas den ibland för torskmask. Enligt Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) förekommer sälmask i Skagerrak, Kattegatt, Öresund och Östersjön, men den är vanligast i södra Östersjön. Den förekommer nästan inte alls i Ålands hav och Bottniska viken, men varför förekomsten är lägre i dessa områden är okänt trots att områdena hyser stora koncentrationer av gråsäl. Infekterad fisk visar ofta inga symtom vid lindrig infektion, men simförmåga och immunförsvar kan påverkas vid kraftig infektion. Klart är att parasiterna, tillsammans med andra miljöfaktorer, kan påverka fiskens överlevnads- och fortplantningsförmåga samt dess kvalitet och pris.

Sälen är huvudvärd för parasitmasken vilket innebär att masken lever och fortplantar sig där i vuxet stadium. Parasiter påverkar sälarnas hälsotillstånd negativt. Parasiternas ägg sprids från sälens avföring ut i havet och blir till larver. Fisken får i sig parasiten via mindre djur och blir därmed mellanvärd. Parasitmasken orsakar symtom såsom illamående och kräkningar men kan också orsaka allergiska reaktioner hos människa om infekterad fisk inte upphettas eller genomgår djupfrysning. Parasitmask som hittas i fisk upplevs som oaptitligt då sälmasken kan ses med blotta ögat och därmed minskar fiskens värde. Detta kan leda till att svensk fisk väljs bort, vilket är ett problem för yrkesfiskare. Det bör därför snarast vidtas åtgärder för att begränsa spridningen av sälmask i Östersjön och behovet av mer forskning om överförandet av parasiten mellan säl och fisk bör utredas. Det skulle behövas mer forskning om vilka andra faktorer som ligger bakom spridningen av sälmask, vilken inverkan sälmasken har på olika fiskpopulationer i Östersjön och hur sälmaskens negativa effekter för svenskt fiske kan minskas.

8. Övriga artspecifika åtgärder, punkt 5 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 36 och avslår motionerna

2022/23:808 av Ida Karkiainen och Fredrik Lundh Sammeli (båda S) och 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Den svenska flodkräftans bestånd har minskat drastiskt under de senaste 100 åren, och arten är i dag rödlistad som akut hotad. Det värsta slaget mot flodkräftans livsmiljö var när nordamerikanska signalkräfter planterades in i svenska vatten på 1960-talet. Denna art visade sig senare bära på kräftpest men var också själv motståndskraftig mot sjukdomen. Flodkräftan dör däremot av pesten. Antalet svenska vatten med flodkräfta har under åren stadigt minskat, vilket är oroande. Det krävs många och omfattande åtgärder på olika plan för att rädda artens överlevnad. En av dem kan vara att säkerställa flodkräftans reproduktion. Visst skydd för flodkräftan finns i förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och i Fiskeriverkets föreskrift (FIFS 2011:13) om utsättning samt flyttning av fisk i andra fall än mellan fiskodlingar, men fler åtgärder måste till för att säkerställa artens överlevnad.

Den tidigare gällande fiskeriförordningen (1982:126) reglerade i 17 § minimimåttet för en kräfta som får fiskas. Endast kräftor med minst måttet 9 centimeter från spetsen av pannhornet till den fasta kanten av den mellersta stjärtfenan fick fiskas. Denna ordning gällde fram till den 1 januari 1994, då det i stället infördes regler om privat förvaltning. Detta betyder i klartext att fiskerättsinnehavaren bestämmer över kräftfisket i enskilt vatten.

För att skydda den akut hotade flodkräftan tillkom nya regler för fisket vid årsskiftet, men reglerna gäller framför allt fiskeområden och hanteringen av den invasiva arten signalkräfta som är bärare och smittspridare av kräftpest. Allmänhetens rätt att fiska signalkräfter i Vättern är nu begränsad till tre på varandra följande helger med start den fjärde fredagen i augusti. En återgång till den gamla skrivningen i förordningen om minimimått, fast med inriktning på flodkräfta, skulle möjliggöra för kräftan att hinna reproducera sig minst en gång innan hon fångas. Ett minimimått på 9 centimeter skulle säkra

reproduktionen och ge bättre förutsättningar för beståndsåterväxt, vilket borde vara helt i linje med arbetet för att bevara flodkraften.

9. Utflyttning av trålgränsen, punkt 6 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Kajsa Fredholm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 35 och avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 58,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:1435 av Tomas Eneroth (S) och

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Trål är det vanligast förekommande fiskeredskapet vid kommersiellt fiske och står för en stor andel av fiskfångsterna i världen. Det är en effektiv fiskemetod utifrån perspektivet att maximera fångsten av fisk på kort sikt, men utifrån ett långsiktigt ekosystemperspektiv är det en mycket destruktiv metod. Sverige bör omgående införa ett totalstopp för industriellt fiske på svenska vatten och flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil längs hela den svenska kusten, och inga dispenser ska ges. Det förslag om ett antal försöksområden som nu Havs- och vattenmyndigheten arbetar med är enligt vår uppfattning helt otillräckligt.

10. Utflyttning av trålgränsen, punkt 6 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 58 och avslår motionerna

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:1435 av Tomas Eneroth (S),

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 35 och
2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Jag och mitt parti vill se en utveckling där en ökad andel av den fisk som förs i land går direkt till humankonsumtion. Ett sätt att åstadkomma det är genom ett begränsat industrifiske och att flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil från baslinjen. Efter ett tillkännagivande från riksdagen har Havs- och vattenmyndigheten fått i uppdrag av regeringen att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Jag och mitt parti välkomnar detta projekt men anser att den alarmerande bristen på stor strömming motiverar ett mer omfattande grepp där trålgränsen flyttas ut 12 nautiska mil längs hela Östersjökusten och tills vidare. Samråd behöver därtill inledas med våra nordiska grannländer.

11. Förbud mot bottentrålning, punkt 7 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 59 och
avslår motion

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 33.

Ställningstagande

Det behövs strängare tag mot skadlig bottentrålning i samtliga svenska vatten. Jag och mitt parti anser därför att det ska införas ett permanent och generellt förbud mot bottentrålning i samtliga svenska vatten, men undantag ska kunna tillåtas när det kan ske utan negativ inverkan på havsmiljön.

12. Förbud mot bottentrålning, punkt 7 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 33 och
avslår motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 59.

Ställningstagande

Bottentrålning utpekas som den huvudsakliga anledningen till att många långlivade och ovanliga arter minskat och försvunnit från svenska havsbottnar. Destruktiva fiskeredskap behöver därför fasas ut och bottentrålning behöver förbjudas, med start i skyddade områden.

13. Begränsningar av trålfisket i övrigt, punkt 8 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Marianne Fundahn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 och
avslår motionerna

2022/23:777 av Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M),

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkandena 1 och 7,

2022/23:1884 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) och

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 36.

Ställningstagande

Havens ekosystem är allvarligt hotade. Vi måste fortsätta att arbeta för ett hållbart fiske. Känsliga områden ska skyddas från bottentrålning, och mindre miljöpåverkande fiskeredskap ska stimuleras.

14. Begränsningar av trålfisket i övrigt, punkt 8 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motionerna

2022/23:777 av Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M),

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkandena 1 och 7,

2022/23:1884 av Kerstin Lundgren m.fl. (C),

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26 och

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 36.

Ställningstagande

Det ska vara möjligt att bedriva såväl storskaligt som småskaligt yrkesfiske i Sverige, även om det slutligen är den enskilda entreprenören som väljer typ av båt, redskap och hamn att landa sin fångst i. Det är vår och vårt partis målsättning att bevara och utveckla ett flertal hamnar utmed hela Sveriges kust där fisk kan landas och tas om hand av lokal livsmedelsindustri. Ett aktivt fiske med livskraftiga fiskeentreprenörer skapar levande kustsamhällen längs våra svenska kuster, vilket skapar jobb och därmed liv i skärgården.

Det finns skilda uppfattningar om bottentrålning, men många aktörer hävdar att bottentrålning skadar de marina ekosystemen. Det bör därför utredas hur bottentrålning i kustnära områden kan minska, till förmån för mer selektivt fiske, utan att branschen drabbas. Det är dock inte vår politik att radera ut en hel bransch genom förbud eller alltför långtgående regleringar.

15. Begränsningar av trålfisket i övrigt, punkt 8 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 36 och

avslår motionerna
2022/23:777 av Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M),
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,
2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkandena 1 och 7,
2022/23:1884 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) och
2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

Trål är det vanligast förekommande fiskeredskapet vid kommersiellt fiske och står för en stor andel av fiskfångsterna i världen. Det är en effektiv fiskemetod utifrån perspektivet att maximera fångsten av fisk på kort sikt, men utifrån ett långsiktigt ekosystemperspektiv är det en mycket destruktiv metod. Sverige bör därför uppmana EU att ta fram en avvecklingsplan för industriellt fiske i hela Östersjön.

16. Selektiva redskap och alternativa fiskemetoder, punkt 9 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21 och
avslår motionerna
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 60 och
2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Forskning om vilka fiskeredskap som tillfredsställer entreprenörens behov av effektivitet, och som samtidigt tar marinekologisk hänsyn, pågår och bör även fortsättningsvis bedrivas. Dialogen mellan yrkesfiskare och forskare inom detta område är enligt vår uppfattning oerhört viktig.

17. Selektiva redskap och alternativa fiskemetoder, punkt 9 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 60 och avslår motionerna

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 21 och

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att möjligheterna för yrkesfiskare att snabbare ställa om till mer skonsamma fiskeredskap behöver förbättras i Sverige och att det även finns behov av att verka för att EU uppdaterar sin förordning om fiskeredskap.

18. Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, punkt 10 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Marianne Fundahn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 10 och avslår motionerna

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 29,

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13,

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkandena 5, 8 och 9 samt

2022/23:1999 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Fisket och de blå värdekedjorna är viktiga för Sverige. De är viktiga för tillväxten och för landsbygdsutvecklingen och de spelar också en avgörande roll i den gröna omställningen. Vi och vårt parti vill främja och utveckla den

svenska fiskerinäringen på både kort och lång sikt, skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till en hållbar utveckling i hela landet.

19. Övergripande åtgärder för att främja svensk fiskerinäring, punkt 10 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 29 och
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 och
avslår motionerna
2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkandena 5, 8 och 9,
2022/23:1999 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkandena 1 och
2 samt
2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor mellan de olika länderna. Genomförandet av EU-lagstiftning måste alltså utformas på ett sådant sätt att svenska fiskare inte drabbas av konkurrensnackdelar gentemot konkurrenter i andra EU-länder runt Östersjön. Det är inte ovanligt att regelverket i de olika Östersjöländerna slår olika hårt mot de olika ländernas fiskare. Vidare måste regelverket för det s.k. pricksystem som finns i Sverige, där prickarna dessutom stannar kvar på båten även om den säljs, vara likvärdigt.

Ett svenskt livskraftigt fiske behöver värnas och berörda myndigheter bör få i uppdrag att underlätta för branschens aktörer. En av många åtgärder som behövs för ett livskraftigt svenskt fiske är att bevara och utveckla ett flertal hamnar utmed hela Sveriges kust där fisk kan landas och tas om hand av lokal livsmedelsindustri, vilket skapar levande kustsamhällen.

20. Regelförenkling för svenskt yrkesfiske, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 54,

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 1 och

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Det är vår och vårt partis målsättning att, inom ramen för marknads-ekonomiska principer och långsiktigt hållbart nyttjande av fiskevattnen, verka för en livskraftig svensk fiskerinäring. Exempelvis måste byråkratin ses över i syfte att minska fiskeribranschens administrativa bördor.

21. Regelförenkling för svenskt yrkesfiske, punkt 11 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 54 och

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13 och

avslår motionerna

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3 och

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Lönsamheten inom yrkesfisket behöver förbättras och det förutsätter långsiktiga fungerande företagsvillkor för fisket och förenklade regler. Jag och mitt parti vill inrätta ett nationellt fiskeripolitiskt program så att insjöfisket, det

kustnära och småskaliga fisket och det regionala fisket kan utvecklas. Mitt parti och jag vill också förbättra företagsvillkoren för yrkesfiskarna, bl.a. genom att se över reglerna om tillåtna fiskeredskap samt genom att förkorta de generellt alltför långa handläggningstiderna. Regler och administration behöver stå i proportion till den verksamhet som bedrivs och insatserna för utbildning, innovation och företagsutveckling behöver stärkas.

22. Generationsväxling och nyrekrytering, punkt 12 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20 och avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 61,

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkandena 2–4 och

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Det småskaliga kustnära fisket ökar antalet arbetstillfällen i fiskerinäringen, kultur bevaras och den unika skärgårdsmiljön utvecklas. Tyvärr försvåras detta av ett stelbent regelverk för fiskelicenser. Generationsskiften måste underlättas och möjliggöras genom överlåtelse av fiskelicens.

23. Generationsväxling och nyrekrytering, punkt 12 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 61 och avslår motionerna

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 20,

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkandena 2–4 och

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Medelåldern för yrkesfiskare är i dag hög, och hindren för unga eller nya fiskare som vill etablera sig är mycket höga. Det är dyrt att investera i båt och redskap, det är svårt att få tillstånd och det finns tyvärr liten framtidstro i branschen, inte minst för de mindre, kustnära fiskarna. Jag och mitt parti ser fiskerinäringen som en viktig näring för Sverige och anser därför att regeringen bör vidta åtgärder som underlättar generationsväxlingar inom yrkesfisket, t.ex. så att det fortsatt ska vara möjligt att bedriva ett dimensionerat biologiskt hållbart fiske av ål.

24. Systemen för fördelning av fiskemöjligheter, punkt 13 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 12 samt avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 56 och 57,

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 6,

2022/23:1582 av Roland Utbult (KD),

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 1 och 3 samt

2022/23:1944 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Fisket regleras av EU-kommissionen, vilket är ett försvarbart system med tanke på fiskets regionala natur. Kvoter tilldelas utifrån vetenskapliga underlag, vilket också är en helt rimlig ordning. Outnyttjade kvoter kan köpas och säljas mellan länder. Enligt riksdagens utredningstjänst finns det för Sveriges del visst utrymme för ökade fångster i vissa delområden utifrån tilldelade men outnyttjade kvoter. Sverige har fram till den 7 november 2022 utnyttjat 12 procent av sin torskkvot i västra Östersjön och 7 procent av torskkvoten i östra Östersjön. Av sill- och strömningskvoten nyttjades 35 procent i västra Östersjön men hela 83 procent i centrala Östersjön, exklusive Rigaområdet. Svenskt fiske av sill bör öka något inom tilldelade kvoter och

berörda myndigheter bör sålunda ges i uppdrag att underlätta för branschens aktörer.

För att skydda fiskbestånden och uppnå ett hållbart fiske bör lokalt fiske för humankonsumtion prioriteras framför fiske som används till fisk- och minkfoder. Denna prioritering borde enligt vår uppfattning drivas igenom tillsammans med andra EU-länder runt Östersjön.

25. Systemen för fördelning av fiskemöjligheter, punkt 13 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 56 och 57 samt avslår motionerna

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 12,

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 6,

2022/23:1582 av Roland Utbult (KD),

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 1 och 3 samt

2022/23:1944 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Det svenska fisket regleras i dag av EU-direktiv samt beslut från framför allt Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket. Kustfisket har svårt att hävda sig gentemot det storskaliga fisket, vilket leder till att fisken i regel av marknadsekonomiska skäl hamnar i ett fåtal storskaliga produktionsanläggningar snarare än i lokalsamhället. Samhällsnyttan blir på så sätt inte optimal. Genom en förvaltningsmodell som i större utsträckning styr mot fler lokala landningar av fisk ges utrymme för de lokala och regionala aktörerna att se till så att fisket i kustområdena växer sig starkare. En annan sak som skulle stärka det lokala fiskets konkurrenskraft vore att myndigheterna medgav att fiskare fick kvoter tilldelade av både pelagiskt och demersalt fiske och inte, som det är i dag, bara en kvot.

26. Överlåtbara ålfisketillstånd, punkt 14 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 33 och avslår motionerna

2022/23:432 av Lars Johnsson m.fl. (M) yrkande 1 och

2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Innehavare av ålfisketillstånd kan inte överlåta sina företag och därtill nödvändiga licenser för att bedriva ålfiske till en annan person eller ett annat företag. Detta innebär att dagens ålfiskeföretag inte kan fortsätta sin verksamhet när nuvarande tillståndsinnehavare upphör med sin verksamhet. Överlåtelser av ålfisketillstånd bör därför möjliggöras.

27. Fiskerikontroll, punkt 15 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 och avslår motionerna

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 34 och

2022/23:2154 av Markus Wiechel m.fl. (SD).

Ställningstagande

EU:s medlemsländer ansvarar vart för sig för att dess fiskekvoter inte överskrids och att fiskekontrollen tillämpas korrekt. Den gemensamma fiskeripolitiken behöver skärpa EU:s kontrollsystem för att garantera att regelverket följs. Det handlar om att säkerställa ett långsiktigt hållbart upptag

och att ge svenska fiskare möjlighet att konkurrera på lika villkor. Den svenska regeringen har ett ansvar för att uppmärksamma EU-kommissionen på regelöverträdelser så att EU-kommissionen kan vidta åtgärder för att se till att det gemensamma regelverket följs. För att säkerställa detta skulle Sverige behöva öka kontrollen från högriskländer, få tillgång till tulldatabasen för att kontrollera importörer och öka de fysiska kontrollerna av importörerna. Här vill vi att regeringen ser över metoderna för att ytterligare effektivisera fiskerikontrollen.

28. Fiskerikontroll, punkt 15 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 34 och
avslår motionerna
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 och
2022/23:2154 av Markus Wiechel m.fl. (SD).

Ställningstagande

EU:s nya fiskeripolitik innehåller ett förbud mot att slänga tillbaka fångad fisk i havet, men det förekommer dock omfattande problem med efterlevnaden av utkastförbudet. Jag och mitt parti vill öka efterlevnaden och därför införa krav på fullt dokumenterat fiske med kameror.

29. Regler och tillstånd, punkt 16 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 25 och 27–30 samt
avslår motionerna
2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkandena 4 och 5,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 49, 51 och 53,
2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 10,
2022/23:1268 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)
yrkande 2 och
2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Etablering av nya fiskodlingar behöver underlättas och förutsättningarna för befintliga odlingar att expandera behöver förbättras. Den befintliga lagstiftningen och regleringen hindrar dock utveckling och förnyelse samt bromsar initiativ om att införa nya, mindre miljöpåverkande odlingstekniker och odling av nya arter. Miljöbalken behöver därför moderniseras.

Tillståndsprocessen för fiskodling varierar också stort mellan olika länsstyrelser, en process som ibland kan ta många år. Tillstånden är inte bara tidskrävande och kostsamma utan är dessutom tidsbegränsade till tio år. Därför bör tillståndsprocessen ses över så att den går betydligt enklare och snabbare samt att giltighetstiden för tillstånd bör förlängas. Vidare behöver den administrativa bördan reduceras. I nuläget har flera olika myndigheter ansvar för prövning och tillsyn av vattenbruk. En bättre samordning krävs mellan de myndigheter som ansvarar för prövning och tillsyn av vattenbruk. Vattenbruk är ett bra exempel på omställning mot ett hållbart brukande av de marina resurserna. Utvecklingspotentialen i den svenska vattenbruksnäringen är stor. Det finns ett stort behov av smidigare tillståndsprocesser och Jordbruksverket bör analysera hur prövningen av vattenbruksverksamheter kan förenklas, samtidigt som miljöskyddet bibehålls. Regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk.

Hav, sjöar och vattendrag med tillhörande flora och fauna är viktiga att bevara och skydda och vi måste även stimulera utkomstmöjligheter för människor som bor nära dessa områden. Som ett led i detta arbete ska den fiskutsättning som sker uppmuntras genom att förenkla regelverk och administration kring utsättning av fisk. Fisk ska sättas ut i bevarandesyfte, för att stödja hotade eller återintroducera redan hotade bestånd. Utsättning av fisk bidrar även till att uppnå ett förbättrat fiske.

30. Regler och tillstånd, punkt 16 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 49, 51 och 53 samt
2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 10 och
avslår motionerna
2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkandena 4 och 5,
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 25 och 27–30,
2022/23:1268 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)
yrkande 2 och
2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Vattenbruk, både på land och i havet, har stor potential att skapa jobb och tillväxt i hela landet samtidigt som dessa företag kan leverera klimatsmart mat. Tyvärr beskriver många företag att regelverk och tillståndprocesser i dag gör det dyrt, osäkert och komplicerat att starta vattenbruk i Sverige. I vissa fall har det gått så långt att företagen överväger att i stället flytta sina etableringar till Norge eller Danmark då processerna går snabbare där. Jag och mitt parti ser en stor potential i vattenbruk som en framtidsnäring, men då måste regelverken bättre anpassas till dessa näringars förutsättningar så att denna bransch kan fortsätta att växa.

Landbaserade fiskodlingar har stor potential att växa i Sverige. För att möta hotet om att världens hav utarmas på fisk kan vattenodlingen vara en lösning. Med utgångspunkt i ett miljövänligt produktionstänk, i form av slutna kretslopp och vegetarisk föda i stället för fiskmjöl, kan fiskodling bli ett hållbart sätt att producera fisk. För att ta vara på potentialen som finns i denna produktionsgren behövs det mer forskning som kan bidra till nya innovationer och verka kunskaphöjande, och de regelverk och tillstånd som gäller för landbaserat vattenbruk behöver kraftigt förenklas och effektiviseras. För vattenbruk är tillståndprocessen i dag närmare sex år, vilket hämmar utvecklingsmöjligheterna för vattenodlingar. När företagaren väl fått ett tillstånd gäller detta enbart i fyra år. För att det långsiktigt ska gå att satsa på vattenbruk behöver tillståndprocessen kortas ned och tillstånden förlängas.

För att utveckla vattenbrukets konkurrenskraft nationellt och internationellt behöver skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken uppdateras. Eftersom vattenbruket klassas som miljöfarlig verksamhet måste företagen söka tillstånd för sin verksamhet och de kan bara odla särskilda livsmedel. Först när miljöbalken uppdateras möjliggörs odling av nya livsmedel såsom alger och sjöpungrar på samma villkor som gäller för musslor, kräftor och fisk.

31. Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring, punkt 17 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26 och avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 50 och 52 samt

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

En klassificering av vattenbruket som areell näring skulle kunna medföra att olika stödformer blir tillgängliga även för vattenbruk. Om vattenbruket skulle klassas som areell näring skulle andra stödformer kunna nyttjas. Regeringen bör därför ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda frågan om klassificering.

32. Ekonomiskt stöd och vattenbruk som areell näring, punkt 17 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 50 och 52 samt

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9 och

avslår motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 26.

Ställningstagande

Att det finns tillgång till investeringsstöd för landbaserat vattenbruk är enligt min och mitt partis uppfattning av betydelse för att potentiella investerare ska vara villiga att förverkliga sina investeringsplaner.

Ett effektivt sätt att stärka den marina artrikedomen och på ett naturligt sätt minska övergödningen i Östersjön och Västerhavet är att främja anläggandet och förvaltningen av blå fånggrödor. De vanligaste typerna av blå fånggrödor är mussel- och sjöpungsodlingar, men även vissa typer av alger och sjögräs förekommer. Dessa arter som finns naturligt i de bägge haven suger upp kväve och fosfor och bidrar till naturlig vattenrening samt har positiv påverkan på de kringliggande ekosystemen. Därtill är de också värdefulla i form av produktion av förnybart biobränsle, gödsel och livsmedel, och de har dessutom stor potential att stärka blå näringsverksamheter och skapa nya arbetstillfällen i mindre kustnära samhällen. Det behövs dock ytterligare incitament att stimulera denna näringsgren som hittills mest har funnits i pilotskala eller i mindre omfattning. Jag och mitt parti vill utreda hur befintliga miljöersättningsar kan effektivteras och öka till de näringsverksamheter som vidtar åtgärder som renar vattendrag och hav. I dagsläget är det, till skillnad från andra typer av fånggrödor på land, inte möjligt att få stöd för detta inom jordbrukspolitiken.

33. Övriga frågor om vattenbruk, punkt 18 (S)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Marianne Fundahn (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11 och avslår motionerna

2022/23:351 av Anders W Jonsson (C),

2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkandena 1–3 och 6,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 48 och

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24.

Ställningstagande

De blå värdekedjorna är viktiga för Sverige. De är viktiga för tillväxten och för landsbygdsutvecklingen och de spelar också en avgörande roll i den gröna omställningen. Vi och vårt parti vill främja och utveckla de blå näringarna på både kort och lång sikt, skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till en hållbar utveckling i hela landet genom bl.a. hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa jobb på landsbygden.

34. Övriga frågor om vattenbruk, punkt 18 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 och avslår motionerna

2022/23:351 av Anders W Jonsson (C),

2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkandena 1–3 och 6,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 48 och

2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

Sverige har mycket goda förutsättningar för matfiskproduktion, särskilt i de norra delarna av landet där de näringsfattiga regleringsmagasinen finns. Odlad fisk utgör en resurseffektiv proteinkälla och hälsosam mat. Matfiskproduktion kan ge positiva regionalpolitiska effekter, stärka Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel samt skapa varaktiga arbetstillfällen på landsbygden. Vidareförädling ger dessutom upphov till ytterligare arbetstillfällen, direkt och indirekt. Självförsörjningsgraden av inhemsk odlad fisk är i dag låg och behöver ökas, vilket även gäller antalet sysselsatta inom vattenbruket. För att uppnå detta krävs bättre samordning mellan livsmedelspolitik, jordbrukspolitik, näringspolitik, arbetsmarknadspolitik och miljöpolitik i fråga om svenskt vattenbruk. Hur samordningen ska kunna förbättras bör utredas av regeringen.

35. Övriga frågor om vattenbruk, punkt 18 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 48 och avslår motionerna

2022/23:351 av Anders W Jonsson (C),
2022/23:790 av Johan Hultberg (M) yrkandena 1–3 och 6,
2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 24 och
2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

För att främja svenskt vattenbruk anser jag och mitt parti att det finns behov av att höja kunskapen hos handläggare som handlägger ärenden om vattenbruk, exempelvis landbaserad fiskodling.

36. Fritidsfiske, punkt 20 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 31 och
avslår motionerna

2022/23:1107 av Magnus Berntsson (KD),
2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD) yrkande 4 och
2022/23:1481 av Mattias Jonsson och Adnan Dibrani (båda S).

Ställningstagande

Sportfisket av lax, öring och regnbåge samt andra arter ger, förutom nöjet, tillfällen till motion, naturupplevelser och avkoppling. Fisketurismen har under senare tid vuxit och omfattar besök vid sjöar och älvar, stugbyar, båtuthyrningsfirmor, fiskekurser och mycket annat. Detta bidrar på ett positivt sätt till regional tillväxt, inte minst i glesbygd. Sportfisket innebär en stor potential för turism och landsbygdsutveckling och bidrar till sysselsättning och en levande landsbygd. Samtidigt bör man inte blunda för intressekonflikten mellan sportfisket och andra aktörer som nyttjar vattnet som resurs. Mycket av den flora och fauna som etablerats under århundraden av mänsklig verksamhet lever i och gynnas av de förhållanden som råder i vattenkraftsdammarna. Dammarna utgör viktiga flödesbegränsningar och slamfällor i vattendragen, vilket jordbruket annars uppmuntras att anlägga. Dessutom bidrar dammarna till viktiga miljöer för rekreation och ett rikt friluftsliv. Det är positivt med frivilliga initiativ hos olika intressegrupper och vattenkraftsägare runt vattendrag till fiske- och miljöförbättrande åtgärder.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:282 av Peder Björk och Peter Hedberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga fler åtgärder för ett långsiktigt hållbart fiske och en bättre havsmiljö i Östersjön samt Bottniska viken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:351 av Anders W Jonsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en långsiktig utvecklingsplan för Vattenbrukscentrum Norr i Kälarne och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:432 av Lars Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ålfiskeföretagares möjlighet att överlåta sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:442 av Susanne Nordström m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt rädda fiskbestånden och det kustnära fisket i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:473 av Linnéa Wickman (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga fler åtgärder för ett hållbart fiske längs med ostkusten och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:777 av Kjell Jansson och Fredrik Ahlstedt (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att stoppa det industriella trålfisket i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:790 av Johan Hultberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett kunskapslyft avseende vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en ökad samordning mellan myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en förändrad instruktion till Havs- och vattenmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av implementeringen av EU:s ramdirektiv för vatten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en ändring av miljöbalkens 11 kap. 11 § och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att undanröja gränshinder och skapa förutsättningar för en bättre samverkan avseende vattenbruk i Norden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att på ett tidigt plan involvera vattenbruket i processer med att peka ut områden lämpliga för havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:798 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en generationsväxlingsplan bör utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på EU-nivå verka för åtgärder där de gör som störst nytta i syfte att låta beståndet av europeisk ål återhämta sig och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att underlätta för ålen att ta sig förbi vattenkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Ålfondens finansiering kan förstärkas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:808 av Ida Karkiainen och Fredrik Lundh Sammeli (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samförvaltningsmodellen av fisket i Bottenviken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kunskapen hos handläggare som handlägger ärenden om vattenbruk, exempelvis landbaserad fiskodling, och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga regelverk och tillstånd för landbaserat vattenbruk kraftigt bör förenklas och effektiviseras och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillgången till investeringsstöd för landbaserat vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur befintliga miljöersättningar kan effektiviseras och öka till näringsverksamheter som vidtar åtgärder för att anlägga och odla blå fånggrödor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftning som utgör ett hinder för odling av olika typer av blå fånggrödor och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insjöfiskets och det kustnära och regionala fiskets regler och administration bör ställas i proportion till den verksamhet som bedrivs och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en mer restriktiv uppskattning av MSY inför EU:s beslut om fiskekvoter för Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till regional förvaltning av fiskekvoter som involverar lokala och regionala aktörer i större utsträckning bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hänsyn bör tas till kustsamhällenas utveckling samt samhällsnyttan vid fördelningen av kvoter i det pelagiska respektive det demersala fisket och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta ut trälgränsen tolv sjömil längs hela Östersjökusten och tills vidare och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett permanent och generellt förbud mot bottenrålning i samtliga svenska vatten, men att undantag bör kunna tillåtas när det kan ske utan negativ inverkan på havsmiljön, och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna för yrkesfiskare att snabbare ställa om till mer

skonsamma fiskeredskap i Sverige och verka för att EU uppdaterar sin förordning om fiskeredskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta nyrekrytering och generationsskiften inom svenskt fiske och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur olika typer av miljöersättning kan effektiviseras och öka till näringsverksamheter som vidtar åtgärder för att anlägga och odla blå fånggrödor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftning som utgör ett hinder för odling av olika typer av blå fånggrödor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett livskraftigt svenskt fiske och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:969 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad utnyttja tilldelade fiskekvoter när så är möjligt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över byråkratin i syfte att minska fiskeribranschens administrativa bördor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvoterna i Östersjön och andra vatten ska anpassas till vad vetenskapen anser vara försvarbart och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt minskning av fångstkvoterna för sill/strömning jämfört med förra årets kvoter och då specifikt för östra Östersjön och Stockholms skärgård och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inleda en dialog med Finland respektive Danmark om att flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil för större fartyg och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast vidta åtgärder för att begränsa spridningen av sälmask i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur bottentråling i kustnära områden kan minska, till förmån för mer selektivt fiske, och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av mer forskning kring överförandet av parasiter mellan säl och fisk och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida sälmaskens negativa effekter på svenskt yrkesfiske kan minskas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida sälmasken påverkar olika fiskpopulationer i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera fiske för humankonsumtion och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte missgynna svenska fiskare inom EU och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverket för fiskelicenser och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av passiva redskap vid fiske och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man ytterligare kan effektivisera fiskekontrollerna och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa och öka självförsörjningsgraden samt öka sysselsättningen inom svenskt vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera miljöbalken då nuvarande lagstiftning och regleringar hindrar utveckling och förnyelse samt bromsar initiativ om att framföra nya, mindre miljöpåverkande odlingstekniker samt odling av nya arter och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda omklassning av vattenbruk till areell näring och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillståndsprocessen för fiskodling för att få fram en förenklad process och så att giltighetstiden för tillstånd kan förlängas och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera den administrativa bördan för vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta ytterligare åtgärder för att underlätta utvecklingen av vattenbruket och skyndsamt se över regelverket för att öka graden av vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmontra fiskutsättning och tillkännager detta för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra miljöförbättrande åtgärder för sportfisket och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra överlåtelse av ålfisketillstånd och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förstärka Ålfondens finansiering och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en återgång till 9 centimeter som minimimåttet för fångade flodkräftor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1107 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regler för undervattensjakt och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1218 av Aron Emilsson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av fredade zoner och trålgränsen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av det fria fisket och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om implementering av den nordiska fiskestrategin och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för regionalt förvaltningsansvar i vissa avseenden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsningar av trålfiske i sårbara områden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1268 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan utveckla arbetet med sjöpungrar och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en regelförenklingskommission för yrkesfisket och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en handlingsplan i syfte att underlätta generations- och ägarskiften inom yrkesfisket och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över dagens infiskningskrav och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att pröva att införa begränsade fisketillstånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur samverkan mellan för yrkesfisket berörda myndigheter kan utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur utveckling av ett mer selektivt och skonsamt fiske långsiktigt kan stödjas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för att minimimåttet för havskräfta åter ska höjas till det tidigare minimimåttet på 13 centimeter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förändrad instruktionen till Havs- och vattenmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva om staten kan ta ett större ansvar för yrkesfiskets och vattenbrukets infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att på ett tidigt plan involvera yrkesfisket i processer med att peka ut områden lämpliga för havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1435 av Tomas Eneroth (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att återkomma till riksdagen med förslag om utökad trålgräns och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1481 av Mattias Jonsson och Adnan Dibrani (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en annan reglering av hummerfisket och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1497 av Lili André (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de för fisken viktigaste lekområdena ska stängas för fiske under hela lekperioderna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1582 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så snabbt som möjligt införa ett flerårigt system för svenskt demersalt yrkesfiske och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insjöfiskets och det kustnära och regionala fiskets regler och administration bör ställas i proportion till den verksamhet som bedrivs och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för snabbare tillståndprocesser för att starta och bedriva vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1884 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta och samordna åtgärder vad gäller Östersjöns miljö och fiske enligt motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanta fartyg under 12 meter från begränsningar i form av avgifter och kvoter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta att få licens för småskaligt fiske och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till en regional förvaltning av kustkvoten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att strömmingen bibehålls i Östersjön genom effektiva åtgärder för att skydda arten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbereda för ett totalt fiskestopp om ej andra åtgärder ger effekt vad gäller strömmingsbeståndet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1944 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för det bottennära fisket och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1999 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av fortlevnad för det småskaliga fisket och husbehovsfisket i Skåne och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tydligt uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelsen om att det småskaliga fisket samt husbehovsfisket inte ska förbjudas längs Skånes kuster och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna fiskets utveckling och de blå värdekedjorna och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa jobb på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att känsliga områden ska skyddas från bottenrålning och mindre miljöpåverkande fiskeredskap ska stimuleras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
- 27.5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hav och sjöar ska klaras från övergödning och försurning, den biologiska mångfalden ska säkras i åar och älvar, gifter och plast inte ska spridas i havet och fiskbestånden ska vara hållbara, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser ett tillkännagivande om att fiskbestånden ska vara hållbara.

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP):

- 30.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta ekosystemen i haven sätta gränserna för hur mycket fisk som får fångas och införa en ekosystembaserad havsförvaltning och en havsmiljölag och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser ett tillkännagivande om att låta ekosystemen i haven sätta gränserna för hur mycket fisk som får fångas och om att införa en ekosystembaserad havsförvaltning.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående fasa ut subventioner som leder till överfiske och tillkännager detta för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut destruktiva fiskeredskap och förbjuda bottentrålning, med start i marina skyddade områden, och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om problemen med efterlevnaden av utkastförbudet, och att det behövs åtgärder för att skärpa efterlevnaden och krav på fullt dokumenterat fiske med kameror, och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående införa ett totalstopp för industriellt fiske på svenska vatten genom att flytta ut trålgränsen till 12 nautiska mil längs hela den svenska kusten och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU driva frågan om att ta fram en avvecklingsplan för industriellt fiske i hela Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda ålfisket helt, i Sverige och EU, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka trålgränsen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2154 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kontrollen av importerad odlad fisk och tillkännager detta för regeringen.